

NÆR OG NÆRGÅENDE?!
Lokale TV-nyheter i Avisa Nordland

Bengt Engan

HBO-rapport 14/2006

*Det et grenser for hvor lenge
du kan holde på uten å vite noe...
Det blir som å storme rundt
i et svart rom – med solbriller.*
Rune Nilsen, journalist i Avisa Nordland

INNHALDSFORTEGNELSE

1. INNLEDNING	13
2. MÅL OG METODE.....	15
3. HVORFOR LOKAL-TV?	17
3.1 Konvergens	22
3.2 En ny profil?	24
3.3 Fra idealisme til profesjonelt TV	25
4. HVA ER GODT LOKAL-TV?	29
4.1 Lyd og bilder	29
4.2 Formens betydning	31
4.3 TV og nett-”TV”	32
4.4 Å styrke lokalsamfunnet	33
4.5 Nær, nærere, nærest	35
5. ANALYSE OG VURDERING	37
5.1 Materialet	37
5.2 Kvalitetskriterier	39
5.3 1. periode – Vurdering av innslag	43
5.3.1 31.1.2005	43
5.3.2 1.2.2005	49
5.3.3 3.2.2005	53
5.3.4 14.2.2005	56

5.3.5	15.2.2005	59
5.3.6	16.2.2005	61
5.4	1. periode – I det store og hele.....	63
5.4.1	Nyhetsinnslag.....	64
5.4.2	Stoffmiks	65
5.4.3	Geografisk forankring.....	69
5.4.4	Kilder	70
5.4.5	Bruk av enquete	72
5.4.6	TV og avis	72
5.4.7	Nyhetsankere og studiodesign.....	77
5.4.8	AN Debatt.....	79
5.4.9	Overflate og substans.....	81
5.5	2. periode – Vurdering av innslag	82
5.5.1	31.10.2005	82
5.5.2	1.11.2005	85
5.5.3	2.11.2005	86
5.5.4	3.11.2005	88
5.5.5	4.11.2005	91
5.5.6	7.11.2005	93
5.5.7	8.11.2005	95
5.5.8	9.11.2005	97
5.6	2. periode – I det store og hele.....	100
5.6.1	Stoffmiks	101
5.6.2	Geografisk forankring.....	104
5.6.3	Kilder	105
5.6.4	TV og avis	106
5.7	3. periode – Vurdering av innslag	107
5.7.1	13.3.2006	107
5.7.2	14.3.2006	111
5.7.3	15.3.2006	114
5.7.4	16.3.2006	117
5.7.5	17.3.2006	121
5.8	3. periode – med et tilbakeblikk.....	125
5.8.1	Stoffmiks: Hva er viktigst?.....	125
5.8.2	Geografisk forankring: Nyheter til, fra og for Salten?	129
5.8.3	Kilder: Hvem blir sett og hørt?	132
5.8.4	TV og avis: Det integrerte mediehuset AN...?	133

6. OPPSUMMERING	136
6.1 Den enkeltes kompetanse.....	137
6.2 Kunnskapsdeling.....	140
6.3 Hvor skal lista legges?	141
6.4 Avisens eksklusivitet.....	143
6.5 Kompetanse og ledelse	145
6.6 Nær og nærgående?	149

FORORD

La det være sagt, først som sist: Når Avis Nordland har klart å starte opp og drive en lokal TV-kanal i Bodø, så skyldes det først og fremst en stor arbeidsinnsats fra en håndfull TV-journalister og teknikere fra nyåret 2005 og fram til i dag. Allerede fra starten av var mange av de tilsatte i AN klar over at å sende 25 minutter daglig TV fra en redaksjon med fem-seks tilsatte er å drive helt på grensen av det forsvarlige. AN-TV har likevel kommet på lufta hver eneste sendedag, først og fremst takket være at de som har hatt befatning med TV-satsingen har gjort sitt beste.

Og stort mer kan man for så vidt ikke forlange.

Men kvaliteten på et medieprodukt avhenger ikke bare av hvor mye innsats den enkelte journalist, fotograf og tekniker bidrar med i det daglige arbeidet i redaksjonen. Kvaliteten henger i like stor grad sammen med hvordan arbeidsflyten er organisert, hvordan produkt og prosess blir evaluert og hvordan mediebedriften i det store og hele legger til rette for kontinuerlig kompetanseheving. I en situasjon der medievanene (ikke minst blant de unge) ser ut til å være i endring, har et mediehus ikke annet valg enn å sørge for at det er kvalitet i alle ledd av nyhetsproduksjonen. Når et stadig mer blasert publikum skal tilfredsstilles, handler det dermed mer enn noen gang om kompetanse, både med hensyn til å håndtere hvert av mediene, og – ikke minst – i å la mediene og redaksjonsgruppene spille sammen.

Denne rapporten er en studie av hvordan Avis Nordlands TV-satsing har arta seg fra starten i månedsskiftet januar-februar 2005 og fram til mars 2006. Gjennom ei vurdering av AN Nyheter basert på et lengdesnitt av sendinger, og i tillegg intervjuer med journalister og redaksjonelle ledere, har jeg forsøkt å gi et bilde av hva AN har fått til – og hva AN ikke har fått til...

Takk til de tilsatte i Avisa Nordland, som velvillig stilte opp til intervjuer seint og tidlig, og generøst delte sine synspunkter og erfaringer.

Takk til Fritz Breivik, Lisbeth Morlandstø, Hege Lamark ved Senter for journalistikk, Høgskolen i Bodø, og Maria Konow Lund ved Universitetet i Stavanger for nyttige kommentarer og innspill underveis.

Bodø, september 2006
Bengt Engan

Forkortelser:

- VB: Reportasjeinnslag i nyhetssending
- BM: Bildemelding (tilsv. ”studiokommentar” med bilder)
- VJ: Videojournalist (én og samme person står for foto, lyd og intervjuer, og gjerne også redigering)
- minutter:sekunder; f.eks.: 0:32: Angir varigheten på et innslag

DVD:

Deler av første opplag av denne studien inkluderer to DVD-plater med det videomaterialet fra AN-TV's sendinger som er omtalt i studien. Betegnelsene **DVD1** og **DVD2** i teksten viser til hhv. plate 1 og 2. Dersom du har fått et eksemplar uten DVDer og ønsker disse tilsendt, ta kontakt med forfatteren pr. e-post: Bengt.Engan@hibo.no. Bilde- og lyd kvaliteten på DVDene varierer for øvrig noe pga. ulike typer opptaksmedium.

Illustrasjonene og videomaterialet er gjengitt med tillatelse fra rettighetsinnehaverne.

1. INNLEDNING

Ledelsen og eierne i avishuset – eller rettere: *mediehuset* Avis Nordland vedtok høsten 2004 å gå i gang med daglige nyhets- og magasinsendinger innenfor TV Norges system av lokale TV-stasjoner. Det nye *AN-TV*¹ innebar at:

- Fra mandag til fredag skulle det produseres og kringkastes om lag 20 minutter med nyheter, værmelding og magasininnslag. I tillegg kom reklameinnslag.
- AN skulle bygge opp en TV-redaksjon fra grunnen av. Det var m.a.o. ikke snakk om å overta eller fusjonere med en allerede eksisterende stasjon.
- For å få innpass i det lokale medie- og annonsemarkedet måtte redaksjonen fra dag én formidle et innhold som framsto som nært, aktuelt, engasjerende og underholdende – og dette skulle formidles i ei profesjonell form.
- AN-TV skulle gjøre den journalistiske formidlingen av lokale hendelser, saksforhold og problemstillinger mer komplett, ved at publikum i Salten nå fikk sitt lokalmiljø presentert mer nærgående og detaljert enn det NRK Nordland med sitt langt større dekningsområde har vært i stand til.
- AN TV er basert på et samarbeid med TVNordland i Mo i Rana, som er konsesjonsinnehaver for området fra fylkesgrensa i sør til og med Sørfold kommune i nord. Den ansvarlige redaktøren for begge stasjonene er i Mo i Rana, men AN er å betrakte som en sjølstendig TV-stasjon som leier konsesjon fra TVNordland, og skal altså ”dekke” området nord for Saltfjellet.

---

¹ Jeg bruker betegnelsene ”AN-TV” for TV-stasjonen som sådan, og ”AN Nyheter” for nyhetsdelen av sendingene. Ei sending fra AN-TV består av AN Nyheter, værmelding, reklame og Magasinet/AN Debatt.

Mediebedriften Avis Nordland er et resultat av en fusjon mellom to tidligere konkurrerende lokalaviser, Nordlandsposten og Nordlands Framtid. Etter store omveltninger, både for organisasjonen som helhet, og for den enkelte tilsatte skulle Avis Nordland altså nå ta seg inn på et helt nytt område, nemlig formidling av nyheter og featurestoff på TV.

For en regionsavis som har ”NÆR OG NÆRGÅENDE” som motto burde lokal-TV i utgangspunktet være en velegna kanal for å kunne gi et mer komplett nyhetstilbud. Denne rapporten er et forsøk på å vurdere blant annet i hvilken grad AN har lyktes i å bli både nær og nærgående.

2. MÅL OG METODE

I denne studien analyserer jeg produkt og prosess, form og funksjoner i mediehuset Avisa Nordland over en periode på godt og vel ett år, fra februar 2005 til mars 2006. Hovedperspektivet er hvordan oppstarten av en TV-stasjon har vært, og hvordan relasjonen har vært mellom TV-produksjonen og annen redaksjonell aktivitet i AN². Sjøl om dette dreier seg om utfordringene knytta til flermedial nyhetsproduksjon i det store og hele, er det vel å merke ANs *TV-satsing* som har fått størst oppmerksomhet. Dette skal m.a.o. først og fremst være ei kartlegging og vurdering av de nye utfordringene som fulgte med det å satse på lokalt nyhets-TV i Bodø. Sjøl om hovedperspektivet er den flermediale nyhetsproduksjonen, ligger det analytiske hovedfokuset på hvordan tilbudet av nyheter på TV har arta seg. Jeg har i noen grad påpekt sammenheng eller mangel på sammenheng mellom nyhetsbildet på TV og i papiravisen, men det ville føre for langt å gå inn på ei nitid gransking med sammenlikning av hvordan enkeltsaker er ”løst” i de to mediene.

Jeg har samtidig forsøkt å favne ganske vidt i analysen min, fra ei vurdering av kvaliteten på enkeltinnslag i nyhetssendingene, videre til en del journalister og redaksjonelle ledes roller og opplevelse av både strategiske valg i organisasjonen og egen arbeidssituasjon, og endelig til mer overordna perspektiver på kompetanseutvikling, organisasjon og ledelse. Den sentrale problemstillingen er:

Hvordan har Avisa Nordland, med en lokalavis som kjerneaktivitet, klart å håndtere de organisatoriske og (TV)journalistiske utfordringene i en flermedial nyhetsproduksjon?

---

² Nettavisen i AN er også selvsagt en viktig del av den totale virksomheten (ikke minst med tanke på at styrkeforholdet mellom papir og nett ser ut til å være i rask endring). Jeg har imidlertid her valgt å begrense meg til hva TV-satsingen i seg sjøl har betydd for AN som helhet, og vil ikke gjøre nettavisen til noe hovedpoeng.

Mulighetene som ligger i flermedial drift kan bare realiseres dersom bestemte vilkår er til stede. Ett slikt vilkår er uten tvil *kompetanse* i alle redaksjonelle ledd. Jeg vil nærme meg dette forholdet fra to kanter: på den ene siden vurderer jeg innslag og TV-sendinger ut fra både kvalitative og kvantitative kriterier, og bruker dette blant annet som en indikator på hvilken kompetanse og hvilke valg som ligger bak produksjon og flermedial koordinering. På den andre siden bruker jeg intervjuer med tilsatte for å gi et innblikk i hvordan enkeltpersoner i bestemte funksjoner oppfatter kompetansekravene, og hva som blir gjort (eller eventuelt ikke blir gjort) for å oppnå målsetningene, for den enkelte og for organisasjonen som helhet.

3. HVORFOR LOKAL-TV?

I Bodø hadde vi et halvt århundre den uvanlige situasjonen at to jevnstore lokalaviser konkurrerte på stort sett det samme markedet, både mht. lesere og annonsetilgang. Nordlandsposten var tradisjonelt den største avisen, men Nordlands Framtid fornyet seg merkbart i løpet av 1960- og 70-tallet, og gikk etter hvert forbi konkurrenten i opplagstall. Likevel har byen aldri hatt den mer vanlige strukturen med én dominerende avis og en nummer to-avis.

Konkurransen om annonsemarkedet var hele tida hard, og ble fra midten av 90-tallet økonomisk ødeleggende for begge avishus. Grunnen var at de i stigende grad begynte å underby hverandre på visse typer annonser, og dette førte til sterkt reduserte inntekter (Andenæs 2003).

Sammenslåingen av de to Bodø-avisene i 2002 var dermed noe som mer eller mindre tvang seg fram pga. sterkt svekket økonomi i begge avishus. Men selv om annonsekriegen satte fart i ferden mot stupet, var dette langt fra den eneste årsaken til sammenslåingen. Det finnes også mer strukturelle årsaksforhold, knytta til den markerte nedgangen i opplagstall for begge avisene. Fra midten av 90-tallet og utover var opplagsfallet temmelig dramatisk, med om lag 1000 færre solgte eksemplarer hvert år for hver av avisene. Etter sammenslåingen har denne tendensen fortsatt. Det sier seg selv at det som ser ut til å være varig tendens, med en opplagsnedgang på rundt 5 prosent hvert år, ikke er akseptabelt for et avishus.

Tilbakegangen gjorde at den nye *Avisa Nordland* allerede kort tid etter sammenslåingen begynte å se seg om etter flere ben å stå på, publisistisk og finansielt. Satsing på internett som nyhetskanal lå for så vidt oppe i dagen, ifølge nyhetsredaktør Kjell Hugvik³. Men på samme tid åpnet det seg en mulighet for ei helt annen satsing: TV Nordland, lokalisert i Mo i Rana, hadde problemer med driften og hadde slitt med store underskudd år etter år. Dette var nå kommet så langt at eieren, A-pressen, så seg nødt til å gjøre noe. Etter forhandlinger med AN ble resultatet at TV-Nordlands kon-

---

³ Intervju 11.2.2005

sesjon for TV-sendinger ble delt i to, og AN fikk leie senderrettighetene nord for Saltfjellet, som i praksis var området fra Rødøy i sør til og med Sørfold i nord.

Kjell Hugvik ser på etableringen av AN TV som et håndslag til A-presseide TV-Nordland, med hovedsete i Mo i Rana:

*TVNordland ville gått konkurs hvis vi ikke hadde kommet inn og bidratt til at det kan bli lønnsomhet både sør og nord for Saltfjellet. Det er helt misforstått å tro at noen kan lage lokal-TV for hele Nordland!*⁴

Sjøl om sammenslåingen av de to Bodø-avisene gjorde slutt på den ødeleggende konkurransen på annonsemarkedet, så ikke ledelsen på dette som en tilstrekkelig løsning for å sikre et levedyktig og kvalitetsmessig godt medietilbud i tida framover. Ifølge Hugvik var man nemlig urolig for at den nye monopolsituasjonen ville føre til kvalitetsmessig stagnasjon. Man måtte derfor på sett og vis selv gjenskape en konkurransesituasjon, gjennom å etablere medier som opererte på det samme markedet som andre medieaktører i regionen, og da særlig NRK. Dette i og for seg idealistiske perspektivet var dermed en viktig årsak til at AN nå skulle ta sikte på å gi et langt bredere tilbud til befolkningen i Salten, i form av papiravis, nettavis, TV og – etter hvert – radio.

Den umiddelbare følgen av at AN nå skulle starte TV-sendinger, var at eierne høsten 2004 ga klarsignal til at bedriften kunne opprette fem nye stillinger – to teknikere og tre journalister. Ei slik tilføring av friske midler ville nok aldri vært aktuell dersom bedriften bare hadde fortsatt som avis-hus. I ei tid med opplagsnedgang og nedskjæringer i mange av A-pressens aviser ble dette derfor sett på som et offensivt grep fra eierne, og ei klar styrking av ANs totale journalistiske kapasitet. Ledelsen lot til å mene at med disse fem stillingene og en stor avisredaksjon i ryggen som medleverandør av nyhetssaker og kompetanse, var grunnen beredt for å starte med lokal-TV. Det skulle snart vise seg at det er lett å undervurdere hvor mye innsats som kreves for å lage bortimot en halv time TV hver dag.

---

⁴ Intervju 6.5.05

Kombinasjonen av et TV Nordland som slet med økonomien og et avismarked med sterkt fallende opplag var med andre ord viktige faktorer bak AN TV-satsingen. I tillegg kommer et forhold som kanskje ikke er like aktverdig, men som like fullt spiller med: dersom TV Nordland ble nødt til å gi fra seg området nord for Saltfjellet, hvem skulle da overta dette? Om en ny, frittstående aktør skulle få delkonsesjonen, ville AN med ett ha en ny konkurrent på det lokale nyhetsmarkedet. Lokale TV-stasjoner rundt om i landet har tradisjonelt vært tapsprosjekter, og interessentene ville neppe stått i kø. Men samtidig forandrer vår medie verden seg fort, med blant annet langt billigere tekniske løsninger enn tidligere, og endringer i annonsørens preferanser. Eierne kunne derfor ikke utelukke at andre ville melde sin interesse som forvaltere av TV-konsesjonen i Salten. Ved å sørge for at AN fikk den, hadde eierne i hvert fall sikret seg at konsesjonen ikke kom noen andre til gode! Fenomenet oppkjøp for å hindre konkurranse er for øvrig verken særegent for mediebransjen eller for Bodø.

Hva så med oppslutningen blant de redaksjonelt tilsatte i AN-TV, etter at de på vårparten 2004 ble presentert for de nye planene? I utgangspunktet var det en del motvilje blant de tilsatte mot å utvide virksomheten på denne måten. Den lokale klubben i Norsk Journalistlag støttet imidlertid planene, og det samme gjorde de tilsattes representant i styret. Argumentene mot å starte AN-TV gikk delvis på at TV-sendinger som ikke holdt kvalitetsmessig mål ville sette hele avishuset i vanry, med de langsiktige følgene det ville få. Dessuten fryktet mange at en TV-stasjon uvegerlig ville tappe avisdelen av mediehuset for ressurser, rett og slett fordi *godt* TV krever store ressurser.

Ifølge Kjell Hugvik, som også var prosjektleder, foregikk det imidlertid en "kulturell prosess" i løpet av 2004: fra skepsis til nysgjerrighet til interesse til engasjement. Han mener starten på AN-TV, med prøvesendinger i januar 2004, var prega av entusiasme og ikke så rent lite dugnadsånd, og peker på to årsaker til dette: (1) beslutningen om TV-produksjon var sterkt forankra i den lokale ledelsen, og var ikke diktert utenfra (det vil si fra eiersiden); (2) sammenslåingen av de to Bodø-avisene skapte i seg sjøl så store

omveltninger for den enkelte journalist⁵ at kollegiet som helhet hadde innfunnet seg med at endringer så å si var en del av hverdagen, og faktisk kunne føre mye positivt med seg.

Mye kan sies, og mye er blitt sagt⁶, om at Bodø 18. februar 2002 med ett bare hadde én avis, som dermed hadde monopolstilling.

Figur 1: Plasseringen av AN-TVs lokaler til venstre for mottaksskranken signaliserer ei tett integrering med resten av virksomheten.

For AN-TV hadde dette ifølge Hugvik også en positiv effekt. Siden det ikke var noen annen papiravis å konkurrere med, kunne man nå slippe saker på TV dagen før de sto på trykk i avisen. Man trengte med andre ord ikke å holde tilbake saker av frykt for at en konkurrent skulle gripe dem og gjøre dem til sine. I realiteten skulle det imidlertid vise seg å ikke være riktig så enkelt; fjernsynet er et langt raskere medium

enn avisen, og kan i mange tilfeller framstå som en konkurrent innad i et mediehus. Siden avisen imidlertid er den klart bærende økonomiske enheten i bedriften, vil eksklusive nyhetssaker (altså ikke allment tilgjengelige hendelsesnyheter) ofte bli publisert først i avisen, sjøl om TV rent teknisk kunne vært først ute.

Å starte opp med daglige nyhets- og magasinsendinger var et ambisiøst prosjekt for Avis Nordland, trolig mer ambisiøst enn det ledelsen var klar over i startfasen av prosjektet, da en ny TV-redaksjon skulle dimensjo-

⁵ For en beskrivelse av hvilke personalmessige følger sammenslåingen fikk, se Andenes (2003)

⁶ Se bl.a. Andenæs (2003)

neres for daglige sendinger på 25 minutter. Redaksjonelt og teknisk personale ble tilsatt og tekniske fasiliteter ble etablert i løpet av et par, tre måneder før den første sendinga, 31. januar 2005. Etableringskostnadene for en TV-stasjon er i dag langt lavere enn for bare få år tilbake pga. den nye digitale produksjonsflyten, og dette er en viktig grunn til at det har vært mulig å bygge opp en TV-stasjon fra grunnen av i Bodø. For ti år siden ville dette vært et høyrisikoprojekt, økonomisk sett.

I motsetning til andre tilsvarende produksjonsenheter for lokal-TV i tilknytning til avishus, var AN-TV ikke et resultat av et oppkjøp av en eksisterende TV-stasjon. Mens f.eks. Adresseavisen, Bergens Tidende og Nordlys har kjøpt opp lokale, fiks ferdige TV-stasjoner som hadde vært drevet av andre eiere i mange år, begynte AN med blanke ark. Den nye redaksjonsgruppa ble også plassert svært sentralt og iøynefallende ved inngangsområdet i Avisa Nordland (figur 1).

På den ene sida kunne AN dermed ikke trekke veksler på en innarbeidet redaksjon fra dag én. På den andre sida har man heller ikke overtatt noe som i utgangspunktet var et økonomisk tapsprosjekt, som tilfellet har vært flere andre steder i landet. En annen fordel med å ikke innlemme en etablert TV-redaksjon var ifølge gruppeleder⁷ Tor Iversen at en slapp å ha for mange ”lik i skapet”, i form av ulike bedriftskulturer, journalistiske tradisjoner, personlige preferanser, m.m.:

I tilfeller der store avisredaksjoner gikk i kompaniskap med solide TV-redaksjoner har det vært et visst konfliktgrunnlag. Det slipper vi å hankses med...⁸

Lokale TV-stasjoner har ikke vært noen videre lukrativ affære i her i landet. 1980-åra var prega av idealisme og gründerånd, men også mye turbulens pga. konkurser og skifte i eierskapsforhold. Først etter at det i 1991 ble tillatt med reklamefinansiering ble det skapt et økonomisk grunnlag som sikret noenlunde stabile arbeidsforhold i bransjen. F.o.m. 1996 har TVNorge vært dominerende som tilbyder av sendeflate, og situasjonen er blitt mer stabil og

---

⁷ Organisasjonen AN er delt opp i ulike ”grupper” med hver sin leder, der TV utgjør ei egen gruppe. Tor Iversen var leder for denne i perioden fra oppstart og fram til april 2005.

⁸ Intervju 2.3.05

forutsigbar. Men med noen ytterst få unntak går lokale TV-stasjoner fortsatt med betydelige underskudd, på tross av at produksjonsteknologien er langt rimeligere enn før (Stene 2004). Dette står i en viss motsetning til situasjonen i mediebransjen ellers, der eierne stiller strenge krav om inntjening og overskudd.

Likevel finnes det ikke bare *kortsiktige* kommersielle grunner for å drive med lokal fjernsynsproduksjon. Først og fremst er konsesjoner for eter-, kabel- eller satelittbasert TV et knapt gode, som gir enerett til sendinger innenfor hvert aktuelle område. Dermed er ett motiv for å sikre seg konsesjoner (eller delkonsesjoner, som i ANs tilfelle) som nevnt at en rett og slett vil forhindre at konkurrerende mediebedrifter får disse. Å holde eventuelle konkurrenter borte, for om mulig å kunne høste økonomiske gevinster på sikt kan m.a.o. være et viktig argument for å holde på en fjernsynskonsesjon.

3.1 KONVERGENS

Dessuten er både eiere og redaksjonelle ledere i dag svært opptatt av hva den mye omtalte *mediekonvergensen* gir av utfordringer og muligheter. Digital teknologi og nye organisasjonsformer gjør at skillene mellom ulike medier og distribusjonsformer, faggrupper og kompetanseområder blir stadig mer utviska. Mange mediehus tar i dag mål av seg til å gi en mer omfattende og differensiert pakke av medietilbud, deriblant nyheter, enn tidligere. Endringene skjer i høyt tempo, og ingen kan fullt ut overskue hva konvergensen vil føre til de nærmeste åra, verken som forretningsmodell eller som mulig innholdsrevolusjon⁹. Situasjonen kan minne noe om den vi hadde på midten av 90-tallet, da vi fikk de første nettavisene: Ingen redaktører visste særlig mye om hva man egentlig ville med nettpubliseringsen eller hvor dette ville føre hen. Likevel var det svært viktig å utgi en nettutgave av avisen, for å vise at man var ajour med utviklingen, og dermed ivareta sitt *image* som oppegående avis, eller retttere: ”mediehus”.

Avisa Nordland har, i likhet med mange andre riks- og regionaviser, vært ramma av opplagsnedgang de siste åra. I en slik situasjon har det ikke

---

⁹ For en mer inngående drøfting av konvergens-begrepet, se Quinn (2005) og Waldahl m.fl. (2002:274ff).

vært lett å få eierne med på nye utvidelser og satsinger. Prosjektleder for AN TV, Kjell Hugvik, var fra første stund overbevist om at skulle AN få til noen ekspansjon, måtte de satse på flere medier – eierne ville aldri gå med på noen utvidelse av den reine avisdriften, så lenge opplagstall og annonsetilgang pekte nedover. De personalmessige følgene av AN TV har vært konkrete nok:

*Vi har fått fem nye stillinger på grunn av TV-satsingen. Det ville vi aldri ha fått hvis vi bare holdt fast på det gamle...*¹⁰

Men sjøl om det var grunn til å glede seg over flere tilsatte og økt aktivitet i ANs lokaler, er det åpenbart at å drive med så få tilsatte i TV-redaksjonen har vært helt på grensa til det uforsvarlige; med bare tre journalister (deriblant én gruppeleder/vaktsjef) og to teknikere/produsenter ble det tidlig klart at AN TV hadde svært lite å gå på mht. å sikre daglige sendinger. Arbeidsbelastningen for den enkelte medarbeideren har uten tvil vært svært stor, og én konsekvens har vært sykemeldinger, som i sin tur har ført til enda større belastninger på de gjenværende i redaksjonen. Til sammenlikning har TV Tromsø – med like mange minutter sending per uke som AN-TV – fire journalister pluss nyhetsredaktør og egen ansvarlig redaktør. I Bergens Tidendes *BTV* foregår nyhetsproduksjonen¹¹ i en redaksjonen som består av hele 10 reportere (der noen også er ankere), foruten én vaktsjefstilling¹². Reklameinntektene er naturligvis langt høyere i en stor by, sammenlikna med Bodø, og det er i første rekke dette som gjør det mulig for BT å holde seg med en såpass stor redaksjon. Men dette sier i alle fall noe om hvor ulike arbeidsvilkår reportere i lokal-TV har rundt om i landet.

---

¹⁰ Intervju 6.5.05

¹¹ BTV har riktignok også et betydelig produksjon knytta til magasinsendinger og ungdomsprogrammet Triplet.

¹² Kilde: Utavesjef Ole-Bjørn Kringstad, BT.

Kommersielt sett lå beslutningen om å satse på TV helt oppe i dagen, ifølge Hugvik:

Vi ser at nett, radio og TV kommer til å ta andeler av det samla annonsemarkedet, og da er det et valg hvorvidt vi skal være med på dette, eller overlate det til andre.

3.2 EN NY PROFIL?

Synergi handler ikke bare om effektivisering på kort sikt, det handler også om at samvirke og gjensidige impulser i en organisasjon fører til kvalitetsheving over tid. For enkelte journalister i AN har det også vært et poeng at satsingen på TV-mediet kunne føre til ei bevisstgjøring rundt en del grunnleggende trekk ved journalistikken i mediehuset sett under ett, dvs. at TV kunne virke positivt inn på papiravisen. Kari Karstensen er erfaren journalist med politikk som spesialområde, og var de redaksjonelt tilsattes representant i Avisa Nordlands styre fra 2002 og fram til hun sluttet i 2005. Hun understreker at å drive med TV er et kommersielt, men samtidig et *publisis-tisk* prosjekt, som bl.a. handler om å nå ut til et større publikum med det innholdet mediehuset AN samlet sett kan produsere¹³. Ikke minst i en situasjon der avisopplaget har gått ned år for år, og vi skimter nye medievaner i befolkningen¹⁴ er dette viktig. Karstensen mener videre at TV-satsingen allerede rundt oppstarten i februar 2005 har bidratt til mer bevisstgjøring rundt den journalistiske vektleggingen – også i papiravisen – gjennom å fokusere mer på hva leserne faktisk vil ha. Ifølge henne har AN siden sammenslåingen framstått som en temmelig ”gubbete” avis mht. valg av stoffområder og kilder. TV-satsingen burde, på grunn av mediets egenart, føre til større vilje til å prioritere saker for og med kvinner, barn og ungdom.

Karstensens poeng er at fjernsyn i en viss forstand er mer *avslørende* enn papiravisen. Siden den reint språklige informasjonen så til de grader samspiller med visuell og lydlig informasjon, får seerne et svært direkte

---

¹³ Intervju 18.2.05

¹⁴ Unge mennesker ser ut til i stigende grad å foretrekke å bruke tida si på internett i stedet for aviser og TV. Samtidig ser det ut til at nettopp lokalavisene står sterkt blant de unge, jf. http://www.forskning.no/Artikler/2005/februar/1107422251.51/artikkel_print. Se også: http://www.tns-gallup.no/arch/_img/179427.pdf

inntrykk av ikke bare hva som blir sagt, men hvem som sier det, hvordan de sier det, osv. Det betyr at valg av kilder blir svært tydelig med hensyn til hvilket kjønn, aldersgruppe og sosial posisjon som er representert. Et annet poeng hun trekker fram, er at TV Norge som riksdekkende kanal har en klar ungdoms- og kvinneprofil, og at det derfor følger en viss forpliktelse med å skulle bruke denne kanalen for AN-TV.

3.3 FRA IDEALISME TIL PROFESJONELT TV

Oppmykinga av NRK-monopolet på begynnelsen av 1980-tallet la det mediepolitiske grunnlaget for oppblomstringen av lokale TV-stasjoner i Norge. Men TV-produksjonen måtte også ha en finansiell og kommersiell basis: Sjøl om det forekom en del forsøk med lokale fjernsynssendinger utover på 80-tallet, var det først da det i 1991 ble tillatt å finansiere driften av stasjonene med reklame at det ble fart i sakene. En hærskare av entusiaster og lokale mediebedrifter kastet seg over de nye mulighetene endringen i krinkastingsloven ga, og snart hadde ei rekke byer og tettsteder rundt om i landet både lokale radio- og TV-stasjoner. 90-tallet ble ei tid både prega av ildsjeler, optimisme – og ei rekke konkurser og endringer i eierskapsforhold (Stene 2004).

Salten fikk sin TV-stasjon da TV Nordland ble etablert i 1996 med TV Valnesfjord og Nordlands Framtid som de største eierne. Stasjonen hadde i likhet med mange andre store økonomiske problemer og måtte gi seg etter bare to års drift. Det kan sies mye positivt om pionerånden og innsatsen som lå bak de første lokale TV-sendingene i Nordland (og resten av landet) på 90-tallet. Det som skjedde åpnet opp for et omfang av lokal TV-dekning NRKs distriktssendinger aldri hadde vært i nærheten av, og seertallene var jevnt over ganske høye.

Men det er ikke til å komme forbi at sendingene på det tidspunktet hadde et visst amatørmessig preg, både teknisk og journalistisk. Idealismen var nok en vel så viktig innsatsfaktor som journalistisk kompetanse. Store utgifter til den tids kapitalkrevende TV-produksjon i kombinasjon med et begrensa annonsemarked gjorde også at stasjonene ikke fikk opparbeidet det handlingsrommet som skulle til for systematisk å høyne kvaliteten. Dessuten gjorde den geografiske størrelsen på konsesjonsområdene i Nordland kombinasjon med skral økonomi at det var noe tilfeldig hvilke områder som

ble nyhetsmessig dekket, og på hvilken måte dette skjedde. Som gruppeleder Tor Iversen uttrykker det:

Jeg skal være den første til å innrømme at lokal-TV har hatt et dårlig rykte, ikke minst i Nordland. Her har problemet blant annet vært at TVHelgeland har hatt et altfor stort dekningsområde. [...] Jo mer lokal en greier å bli, jo større seergrunnlag har en!¹⁵

Mot denne bakgrunnen hadde ledelsen i AN en klar formening om at skulle de først drive en TV-stasjon, så var det viktig å få etablert inntrykket av AN-TV i publikums bevissthet som en kvalitetskanal, med et profesjonelt, journalistisk produkt. Prosjektleder Kjell Hugvik;

Mål nummer én er selvsagt å komme på lufta hver dag. Men vi må være profesjonelle, både i presentasjonen og i den journalistiske substansen. Det betyr at vi må lage gode, spissa, lokale nyhetssaker med trøkk i! Skal vi klare det, må vi bl.a. klare å lage såpass mange saker hver dag at vi faktisk kan prioritere fordi vi har noe å velge i.¹⁶

Men allerede i mai 2005 innså blant andre Kjell Hugvik at en hadde undervurdert de personal- og kompetansemessige kravene som fulgte med daglig nyhetsproduksjon, for ikke å snakke om produksjon av magsininnslag:

Det er tøffere å lage lokal-TV enn vi var helt ut forberedt på. [...] Vi innser nå at vi har lagt ambisjonsniråvet så høyt at [...] vi ikke har en organisasjon som har vært i stand til å takle dette. Det har vist seg at de største utfordringene for oss er ikke å skaffe reklame eller å hankses med teknikk. Den største utfordringen er å skaffe nok kompetente TV-journalister.¹⁷

Det minimale antallet tilsatte i AN TVs redaksjon har vært en klart begrensende faktor for hva som har vært mulig å få til. Men dersom kvalitet eller ikke kvalitet bare kunne forklares med hvor store ressurser en har til rådig-

---

¹⁵ Intervju 11.3.05

¹⁶ Intervju 6.5.05

¹⁷ Intervju 15.3.05

het, var det ingen grunn til å gjennomføre en studie som denne. Mitt utgangspunkt har vært at det finnes et sett med forklaringsfaktorer som ikke uten videre bare har å gjøre med økonomi. Gitt visse økonomiske rammer vil det alltid være et felt der eventuell suksess i første rekke avhenger av faktoren *kompetanse*, i vid forstand: journalistisk, strategisk og organisatorisk. Hos personer i sentrale lederposisjoner handler dette ikke minst om det vi kunne kalle en *metakompetanse*, dvs. en kompetanse om hva kompetanse er, og hvordan den utvikles, eller mer spesifikt: hva er kunnskap, hva er læring, og hvordan foregår læring og (i siste instans) produktutvikling i en kunnskapsbedrift som befinner seg i en medie verden i rask endring?

4. HVA ER GODT LOKAL-TV?

Vi har selvsagt ingen eviggyldige regler for hva som er godt lokal-TV, like lite som vi har slike regler for riksdekkende TV. Ikke desto mindre finnes det et sett med temmelig innarbeidede konvensjoner for hvordan ei nyhets-sending skal se og høres ut, og disse mer eller mindre uskrevne normene endrer seg normalt bare sakte over tid¹⁸.

4.1 LYD OG BILDER

Når et medium først tar i bruk både lyd og levende bilder, så er det et poeng at dette formidler et innhold som er spesifikt auditivt og visuelt. Med andre ord: begge uttrykksformer bør tilføre nyhetssaken et innhold som i sum gir den ei *rikere meningsinnhold* enn tilfellet ville vært dersom vi bare hadde å gjøre med ei av uttrykksformene. For lydsidens del er dette sjelden noe problem: det er gjerne tettpakka verbalinformasjon som bærer nyhetssakene; fra anker, reporter og intervjuobjekter får vi lydinformasjon som er helt essensiell for at vi som publikum skal forstå hva saken dreier seg om.

De visuelle elementene har derimot en mer sammensatt funksjon i den typiske nyhetssaken: Det er ingen tvil om at bilder (og særlig levende bilder) kan ha en voldsom påvirkningskraft gjennom å dokumentere virkeligheten, ikke minst når de omhandler forhold som seerne blir følelsesmessig berørt av. Bildenes betydning i et nyhetsinnslag blir derfor i høy grad vektlagt i alle oppegående TV-redaksjoner, faktisk i en slik grad at vi kan snakke om bildene som et nyhetskriterium i seg sjøl; uten gode bilder, ingen nyhet! (Sand og Helland 1998:54). Målet er med andre ord alltid å skaffe

---

¹⁸ Unntaket er når ei plutselig endring i tekniske muligheter og/eller konkurranseforhold nyhetsstasjonene imellom gjør at nye journalistiske satsingsområder og formidlingsformer slår gjennom, slik vi f.eks. opplevde i forbindelse med opprettelsen av TV2 i 1991. I begynnelsen var det påfallende ulikheter mellom den trauste programprofilen og innarbeidede stoffprioriteringer i Dagsrevyen og den kjappere og mer tabloide presentasjonen i TV2s nyhetssendinger. Etter hvert har dette imidlertid jevna seg noe ut. (Sand og Helland 1998).

bilder som ikke bare illustrerer, men dokumenterer virkeligheten og anskueliggjør saksforhold, reint visuelt. TV-reporteren skal i utgangspunktet være til stede der det skjer – når det skjer, og dette er én av flere faktorer som gjør nyhetsproduksjon i TV både kostbar og ofte praktisk vanskelig å gjennomføre, dersom alle journalistiske idealer skal følges.

Vi må konstatere at mange av de bildene som faktisk blir brukt i nyhetsinnslag nettopp er mer illustrerende enn dokumenterende¹⁹. En ting er at journalister i mangel av her-og-nå-bilder griper til arkivbilder som strengt tatt har svært liten dokumentarisk verdi (og der en ikke sjelden også unnlater å opplyse om at dette er arkivbilder!). Enda mer påfallende er at kravet om ”bildelegging” av nyhetsinnholdet gjør at valget av objekter, situasjoner og handlinger ofte blir svært konvensjonelt, for ikke å si rituelt: folk (svært mange av dem har vi sett utallige ganger før...) går hit og dit, de håndhilser, de setter seg inn i en bil eller kommer ut av den, og i hjemme-hos-reportasjene lager intervjuobjektene kaffe. Bildene blir en slags abstrakte illustrasjoner av noe allment, og de understøtter i liten grad de spesifikke nyhetshistoriene (Waldahl m.fl. 2002:233). I den grad bildene bare blir illustrasjoner eller til og med fiktive rekonstruksjoner, er det ”alvorlig fare på ferde”, ifølge Sand og Helland (1998:216):

[oppfatningen blant publikum kan] etter hvert bli at fjernsynsnyhetenes lyd og bilder i hovedsak må anses som illustrasjoner. Det kan bli tungt å gjenopprette tilliten til nyhetsprogrammene om dette går for langt.

Sjøl om dette fenomenet trolig er mest framtrødende i riksnyetene (og ikke minst i utenriksdekningen) ser vi også mange eksempler i lokal-TV rundt om i landet. Årsaken er gjerne ressursmangel som gjør det umulig å skaffe de bildene en helst ville hatt, men årsaken kan også være makelighetshensyn eller mangel på journalistisk kompetanse og kreativitet. Ikke minst i dekningen av det lokale nyhetsbildet må publikum kunne stille krav til at de

---

¹⁹ Det er f.eks. påfallende hvor mye informasjon (og opplevelse, for den del) vi kan få ut av *lydsporet* i Dagsrevyen. Det er ikke for ingenting at NRK har valgt å publisere bare denne lyden som egen nyhetssending i NRK Alltid Nyheter. Sagt på en annen måte: det er verre å være døv enn blind når vi skal se/høre på Dagsrevyen...

bildene vi ser og den (kontentum)lyden vi hører må være autentiske og knytta til den aktuelle nyhetshendelsen, hvis ikke må dette i hvert fall være uttrykkelig markert. En lokal TV-stasjon baserer hele sin berettigelse på *nærhet* til hendelser og til publikum, og må derfor tilstrebe å formidle virkeligheten på en så etterrettelig og umiddelbar måte som overhodet mulig.

4.2 FORMENS BETYDNING

Kritikere av nyhetsformidling på TV trekker gjerne fram at *formen* har en tendens til å styre innholdet, det vi si at seerens totale tilegnelse av informasjon i høy grad er bestemt av hvordan det hele anrettes og presenteres. Den måten virkeligheten blir presentert på i nyhetssendinger er en helt særegen form for sammensetning av sjangrer (intro og utro, reportasjer og bildemeldinger), visuelle elementer (studiodesign, nyhetsankernes utseende og påkledning, utsnitt og vinkler i reportasjebildene, montasje og klipperytme), auditive elementer (verbalinformasjon fra anker, reportere og ”soundbites”²⁰ fra intervjuobjekter), og kommunikative roller (nyhetsanker, reporter, intervjuobjekter av ulike kategorier, osv.). Publikum både forventer og forlanger at profesjonell nyhetsformidling på TV i stor grad skal følge et sett med konvensjoner knytta til slike formmessige elementer.

Dette er med andre ord ikke et rammeverk en lokal TV-stasjon som AN TV kan velge eller la være å velge. Dersom en tar mål av seg til å formidle nyheter gjennom TV-mediet, er man underlagt visse føringer som rett og slett er en del av våre mediekulturelle referanser²¹. Sand og Helland (1998:49ff) hevder at det formmessige rammeverket får ”en selvstendig rolle, uansett hva man [fyller] rammen med ...

Det er fjernsynsnyhetene som program kanalene selger, ikke de daglige nyhetene.

---

²⁰ Viser til de kjappe utsnittene fra intervjuer (gjerne en setning eller to) som veksler med reporterens saksframstilling i en reportasje.

²¹ Vi kunne også si at dette er en del av den *nyhetsdiskursen* som er rådende i dag: vi kan knapt forestille oss noen annen måte å presentere siste døgns nyhetsbilde på.

Bakgrunnen for dette fenomenet kan være ganske banal:

Det er viktig at seerne ikke kjeder seg. Gjør de det, kan de finnes på å skifte kanal. Fjernkontrollen gjør seerne troløse.

Men form og innhold forutsetter som kjent hverandre gjensidig. Vi kan derfor legge til at dersom seerne opplever innslag som ufokuserte, den daglige stoffmiksen som tilfeldig og oppbyggingen av nyhetssendingen som uforutsigbar og lite strukturert, kan det også hende at de finner på å skifte kanal...

4.3 TV OG NETT-”TV”

Det kan være interessant å se dette i et annet perspektiv også, nemlig ved å sammeholde den velregiserte og strømlinjeforma presentasjonen av nyheter vi er vant til fra TV med den voldsomme mengden amatørvideo av mer eller mindre lødig karakter som etter hvert finnes på internett. Dette kan være ”videoblogger” eller portaler der hvem som helst sender inn små videofilmer, gjerne med seg sjøl i hovedrollen²², eller også kommenterer andres bidrag. Men på internett finner vi dessuten organisasjoner som er begynt å ta i bruk nett-”TV” for å formidle relevant informasjon til ei avgrensa målgruppe.

Ett eksempel er fotballklubben Vålerenga, som via portalen VIF TV²³ publiserer egne reportasjer om hva som rører seg i klubben og på banen²⁴. Dette er produksjoner som ofte har klare amatørmessige trekk: her er håndholdt kamera i tide og utide, lange, uredigerte intervjustrekk og ofte temmelig tilfeldig valgt innholdsmessig fokus og oppbygging av innslagene. Men det VIF ikke har av polert bildefortelling og TV-journalistisk håndverk, tar de langt på veg igjen i autentisitet, substans, inngående kjennskap til temaet og – ikke minst nærhet. Den kritiske (journalistiske) distansen kan det dermed bli så som så med, men innenfor denne sjangeren er ikke dette hovedsaken. I likhet med mye av det vi ellers finner i amatørvideoer på net-

---

²² Tre av de mest kjente er Googles tjeneste (<http://googlevideo.blogspot.com/>), Current TV (<http://www.currenttv.com/>) og YouTube (<http://www.youtube.com/>)

²³ <http://www.viftv.no/>

²⁴ I tillegg til web-basert distribusjon tilbyr Vålerenga også disse innslagene i form av *podcast*, dvs. nedlastbare videofiler via Apples iTunes-portal.

tet, er det en annen estetikk som er i sving enn den vi forbinder med TV: det er øyeblikket, det umiddelbare, det ekte – og nærheten og innforståtheten mellom produsent og objekt eller sak som bærer hele framstillingen. VIF TV er da også, sammen med det øvrige innholdet på VIFs nettsider, svært populært, og har et stort og stødig publikum: reportasjer med en viss nyhetsinteresse blir gjerne sett av 25-30 000 personer pr. dag²⁵.

En viktig forskjell på TV distribuert via internett og via eter eller kabel er at nett-TV ikke er basert på noen *programflate*, dvs. et visst tidsrom som skal fylles med innhold. VIF TV kan derfor gi et mangfoldig tilbud av tekst, bilder, lyd og video på nettet, i praktisk talt ubegrensa mengder, og leseren/brukeren kan hele tida gjøre sine valg ut fra hva som oppleves som den mest interessante og relevante informasjonen. En tradisjonell TV-redaksjon må derimot sørge for å lede seeren fra det ene innslaget til det andre i ei lineær framstilling som begynner på ett tidspunkt og slutter på et annet. Dagens TV-nyheter er sånn sett ikke bare et sett med korte nyhetsfortellinger, men også ei lang, sammenhengende fortelling som må bygges opp planmessig, og der programlederen er et viktig sammenbindende element. Et kriterium på slik planmessighet er at de valg som er gjort – alt fra kameravinkler til prioritering av saker og stoffområder til valg av kilder – er bevisste og skal ha en bestemt kommunikativ funksjon.

4.4 Å STYRKE LOKALSAMFUNNET

En lokal TV-stasjon som AN-TV må dermed ivareta *både* den lokaljournalistiske substansen knytta til det nære, (mer eller mindre) kjente og umiddelbare, og *samtidig* definere seg innenfor en formmessig tradisjon med ganske klare normer for hva som er profesjonelt TV og hva som ikke er det. Godt lokalt nyhets-TV må altså være *godt TV*, rett og slett, og må i tillegg ha ei klar lokal forankring og en profil som gir seeren et tilbud som skiller seg vesentlig fra riks-TV, inkludert regionale sendinger (eksempelvis NRK Nordland).

Sjefredaktør Tone Jensen var også klar på at det nye TV-tilbudet i Bodø måtte ha en særegen, lokal profil:

---

²⁵ Dvs. såkalte unike brukere. Kilde: Bjørn Olsen, mediesjef i VIF.

Det er de gode, eksklusive nærsakene vi må satse på. Vi må komme tett på menneskeskjebnene, og vi må ikke ha for mye offentlig sektor!

Men ”lokalt” er heller ikke noe entydig begrep. For det første må en spørre seg hvor lokalt orientert ei nyhetssending skal være i forhold til hvilket nedslagsfelt sendingene har, reint teknisk; hvem vil en nå, og hva slags geografisk område må en anta at denne målgruppa er opptatt av? Avisen AN gjen-speiler dette ved at det hver dag er betydelige innslag av nyheter fra distriktet rundt byen, og fra tid til annen også egne seksjoner fra hvert distrikt. Det er spørsmål om AN har som målsetning, og har ressurser og kompetanse til å utnytte distriktskontorene i produksjonen av innslag til AN TV. Som jeg skal vise etter hvert, ser ikke dette ut til å ha vært noen prioritert oppgave i den perioden jeg har undersøkt, sjøl om noe av målet med TV-satsinga har vært en *synergieffekt* i alle ledd, der man bl.a. får utnytta journalistisk kompetanse på nye måter.

For det andre er ”lokalt” TV også knytta til hvilke stoffområder som blir prioritert. Dette henger igjen sammen med *hvem* som blir synlige og kommer til orde som kilder og meningsytrere i nyhetssaker, og hvilke problemstillinger som kommer på den lokale dagsorden. Da det politiske grunnlaget for NRKs fjernsynsmonopol forsvant på begynnelsen av 1980-tallet, var prinsippet om *mangfold i eteren* en viktig kulturpolitisk ingrediens i debatten. Nært knytta til dette lå ønsket om mer aktiv demokratisk deltakelse i den politiske debatt og i samfunnsmessige prosesser. ”Alminnelige mennesker” skulle i større grad slippe til i media, samfunnsdebatten skulle bli prega av flere ulike stemmer og større mangfold, ytringsfriheten skulle vitaliseres, og dette skulle stimulere til en ”en utvidet samfunnsdebatt” (Skogerbø 1988:14).

Små TV-stasjoner drevet på idealistisk grunnlag fikk aldri i nærheten av samme omfang som lokalradiostasjonene på 80- og 90-tallet, ikke minst av økonomiske grunner. Derimot ble dette markedet stadig mer dominert av større medieaktører, blant annet avishus (Stene 2004). ANs overtakelse av delkonsesjonen for Salten føyer seg sånn sett inn i denne utviklinga. I den grad en fjernsynsstasjon skal ha som mål å styrke det lokale demokratiet, er det derfor nå mer snakk om å la dette bli en del av ei publisistisk målsetning for en profesjonell redaksjon, heller enn at idealistiske organisasjoner og

enkeltpersoner driver med TV-produksjon²⁶. Journalist Kari Karstensen i AN er opptatt av at mediehuset må ha dette som ei viktig målsetning. Hun understreker at blant annet *debattprogrammet* i AN-TV hver onsdag er et format som kan gi nye muligheter for å levendegjøre lokale problemstillinger, og i neste instans til og med styrke selve lokaldemokratiet i Bodø:

*Bodø hadde landets nest laveste valgdeltakelse ved kommunevalget i høst [2005]. Å få lokale politikere inn i studio kan bidra til at vi klarer å vise fram de forskjellene som finnes, både mellom personene og den politikken de fører, en forskjell som de sjøl ikke klarer å få fram... Vi skal bidra til å få opp valgdeltakelsen i Bodø kommune – det må være en fin ambisjon...!*²⁷

4.5 NÆR, NÆRERE, NÆREST

Det å produsere nyheter for flere medier under samme tak bør i utgangspunktet gi store muligheter for et differensiert medietilbud til publikum. Dette gjelder både med hensyn til stoffområder og temaer (sport, politikk, helse, forbrukerstoff, osv), geografisk dekning (lokale, regionale og eventuelt nasjonale nyheter) og presentasjonsformer (levende bilder og lyd, tekst, grafikk og kommentarer). Avisen har sin styrke i å kunne framstille og fastholde kompliserte saksforhold i tekst og stillbilder, og gi leseren mye og rikholdig tekstlig informasjon. Fjernsynet har derimot sin største potensielle styrke i å presentere saker som har vesentlige visuelle elementer, å formidle følelser og engasjement og å skape identifikasjon gjennom *nærhet* til hendelser og saksforhold, personer og miljøer. TV-journalisten og lærebokforfatteren Olav Njaastad hevder at nærhet faktisk er *det* sentrale nyhetskriteriet på skjermen – og da nærhet i vid forstand, knytta til tid, konsekvenser, geografi, kultur og følelser (Njaastad 2004:39). Ideelt sett skal to så ulike medier som avisen og fjernsynet kunne utfylle hverandre godt innenfor et helhetlig nyhetstilbud, fordi de formidler så vidt ulike sider ved virkelighe-

---

²⁶ Formidling av bilder og lyd via internett åpner som nevnt for helt nye muligheter her, og kanskje ei revitalisering av de demokratiske idealene, fordi selve teknologien er blitt mer ”demokratisk”. Dette er imidlertid et tema for seg...

²⁷ Intervju 18.2.05

ten. Men dette forutsetter at journalister, nyhetsledere og i siste instans ledelse og eiere både har evne og vilje til å se hvordan mediene kompletterer hverandre, og til å sørge for at dette blir realisert i den daglige nyhetsproduksjonen. Siden nærhet er så sentralt nettopp i lokale TV-sendinger, burde det ligge godt til rette for at fjernsynet hadde noe å bidra med i det lokale nyhetsbildet.

5. ANALYSE OG VURDERING

5.1 MATERIALET

I analysen og vurderingen av ANs TV-satsing har jeg brukt tre typer materiale:

1. Opptak av TV-sendingene i om lag ei uke annenhver måned, fra oppstarten 31.1.2005 og fram til midten av mars 2006. Dette har gitt meg et helhetsinntrykk av AN Nyheter, men for å begrense omfanget av studien noe har jeg igjen valgt ut disse periodene for en mer detaljert analyse:
  - a. februar/mars 2005
  - b. oktober/november 2005
  - c. mars 2006
2. Papirutgaven av Avis Nordland i de samme tidsintervallene som i (1).
3. I alt ca. 35 semistrukturerte intervjuer med journalister, mellomledere og ansvarlig redaktør. Intervjuene ble gjort i stort sett de samme periodene som datainnsamlingen i (1) og (2) foregikk. For å få mer oversikt over de redaksjonelle prosessene i AN har jeg også vært til stede på en del morgenmøter og gruppemøter, observert og til dels også gjort lydopptak av dette,

Poenget har vært å gi et lengdesnitt av AN-TV over en periode på vel ett år, samtidig som jeg ville ha nok materiale fra hvert ”punktnedslag” i sendeperioden til å kunne trekke slutninger om status mht. kvalitet og måloppnåelse på de ulike tidspunktene.

Ei svakhet med denne metoden er at jeg ikke fanger opp variasjoner som følge av det rutinemessige skiftet i nyhetsledelsen i AN. Et viktig element i ANs organisering av redaksjonell ledelse på mellomnivå har nemlig vært at tre personer innenfor en syklus på like mange uker etter tur ruller på å lede morgenmøter og den fortløpende nyhetsproduksjonen utover da-

gen. Innsamlingen av data kunne ha foregått over treukersperioder, slik at eventuelle variasjoner ut fra hvem som hadde nyhetsledelsen kunne elimineres (eller eventuelt også kartlegges). Jeg har imidlertid valgt å ikke legge vekt på dette i denne sammenhengen. Slik undersøkelsen min er lagt opp, må jeg nøye meg med å drøfte betydningen av nyhetsledelsen på et mer allment plan, der både analysen av produkter og intervjuer utgjør det vesentlige materialet for å trekke slutninger. Som jeg skal komme tilbake til etter hvert, er dette mellomledernivået helt avgjørende viktig for organiseringen og utformingen av nyheter i AN.

Næranalysen omfatter i alt 113 nyhetsinnslag og bildemeldinger. Det ville ha sprengt rammene for dette prosjektet om jeg skulle ha gjennomført en detaljert vegg-til-vegg-analyse av hvert nyhetsinnslag i materialet mitt. Analysen min av produktet AN-TV er derfor konsentrert rundt et utvalg sentrale trekk rundt journalistisk tilrettelegging og visuell og auditiv formidling av nyhetsstoffet. Jeg har ikke gjennomført noen uttømmende vurdering av *magasinet*, men vil nøye meg med å fastslå det jeg mener er noen mer allmene kvaliteter, muligheter og problemer knytta til denne siste delen av sendingene.

Ei vurdering av innhold og form i AN-TV må ta utgangspunkt i to sett kriterier, nemlig (1) de målsetninger som journalistene og den redaksjonelle ledelsen sjøl satte seg da prosjektet ble starta opp (og som til dels er blitt justert underveis dette første året), og (2) mer allmene mål for hva vi som publikum må kunne forvente av kvalitet fra en lokal TV-stasjon.

Det vil i stor grad være sammenfall mellom punktene ovenfor, ikke minst fordi ledelsen i AN fra første stund ga inntrykk av å ha høye ambisjoner og gjerne ville strekke seg for å gi et TV-produkt med profesjonell "look" og journalistisk substans. Ei anna sak er imidlertid hvordan en vurderer grad av måloppnåelse – her er det ikke sikkert at et innenfra-blikk og et utenfra-blikk ser det samme...

Det første har jeg forsøkt å kartlegge gjennom en serie intervjuer med personer i den redaksjonelle ledelsen i AN. I stedet for å vektlegge formelle målsetninger slik de er utforma i styringsdokumenter i bedriften, har jeg altså valgt å ta utgangspunkt i det som faktisk er framme i bevisstheten hos lederne mht. mål og mening med den nye satsingen. Med en slik

mer fenomenologisk framgangsmåte ønsker jeg å understreke at det som til syvende og sist styrer den daglige virksomheten ikke er hva som er formulert i ei utredning eller et styremøte, men hva nøkkelpersoner *oppfatter* som sentrale målsetninger. Jeg går m.a.o. ut fra at det er dette som hovedsakelig styrer de valg, prioriteringer og aktiviteter som i neste omgang kommer til uttrykk i medieproduktet, og som dermed kan brukes som utgangspunkt for ei vurdering av hvorvidt målsetningene er oppnådd eller ikke.

Analysematerialet som blir presentert nedenfor er altså henta fra tre ulike perioder i begynnelsen, midten og slutten av det tidsspennet studien foregår innenfor. Det resterende video- og avismaterialet er brukt mer ekstensivt, for å se om det helhetlige inntrykket av sendingene stemmer overens med de konklusjonene jeg trekker ut fra den kvalitative analysen av enkelt-saker og sendinger. Grunnlaget for den detaljerte, kvalitative vurderingen er 19 sendinger med i alt 113 innslag, som består av *nyhetsreportasjer* (eller ”VB”er²⁸) og *bildemeldinger* (”BM”er), dvs. korte blokker fra studio, illustrert med video og/eller stillbilder.

5.2 KVALITETSKRITERIER

Som nevnt tar denne studien sikte på å gi ei framstilling av hvordan både redaksjonelle produkter og prosesser i AN-TV har arta seg fra oppstarten og fram til i mars 2006. Jeg skal begynne med å beskrive og vurdere en del nyhetsinnslag og sendinger som jeg mener er representative for den perioden de er henta fra.

Den overordna problemstillingen for denne studien gjelder først og fremst ANs evne til å håndtere *flermedial* nyhetsproduksjon. Dette reiser spørsmålet om hvorvidt mediehuset framstår som integrert: er den samla produksjonen av nyheter er prega av at nyhetsstoff *flyter* tilnærma friksjonsfritt mellom avis- og TV-redaksjonen?; blir den samla kompetansen i kollegiet utnytta til alles beste?; og – ikke minst – stilles det samme krav til journalistisk kvalitet i alle former for nyhetsformidling?

---

²⁸ Viser til den noe alderdommelige betegnelsen ”videobånd”, siden reportasjer tidligere ble avspilt fra tape. Uttrykket ”VB” henger stadig igjen som synonym for *reportasjeopptak* som blir brukt i *avviklingen* av et program. (I NRK-systemet er betegnelsen VB for øvrig bytta ut med ”klipp”, som igjen er delt opp i ulike underkategorier.)

Det er i håndteringen av det daglige nyhetstilbudet at koplingen mellom avis og TV blir tydelig. Jeg har derfor valgt å ikke legge særlig stor vekt på *Magasinet* som programpost, Samtidig utgjør *Magasinet* om lag halvparten av den totale sendetida, og er sånn sett viktig nok til at enkelte hovedtrekk og tendenser må nevnes, simpelthen fordi de sier en hel del om ANs utfordringer som TV-produsent.

I oppstillingen av aktuelle analysevariabler har jeg støtta meg noe på prosjektet *Måling av redaksjonell kvalitet* ved Institutt for journalistikk²⁹, der ei av målsetningene har vært å ”utvikle en verktøykasse for måling og evaluering av redaksjonell kvalitet”. IJs prosjekt er bredt anlagt, og tar mål av seg til å utvikle redskaper for å gjennomføre grundige vurderinger om alt fra skrivefeil i tekst via grad av balanse, integritet og presentasjon i en avis, for å nevne noe. Kvalitetsmålingsprosjektet har også et dobbelt sett med kriterier, dels de som medarbeiderne i avisen sjøl formulerer, og dels mer allmenne kriterier som det er rimelig å legge vekt på.

Analysen min av TV-sendingene bygger delvis på ei registrering av sjanger, hvike kilder som er brukt, stoffområde/tema, m.m i hver enkelt sak. Dette danner utgangspunktet for en beskrivelse av noen særtrekk ved de journalistiske valgene som er gjort. I tillegg bygger analysen på ei kvalitativ – og mer subjektivt fortolkende – vurdering av enkeltinnslag og nyhetssendinger som helhet, der hovedvekta ligger på presentasjon og formidling, det vil si bruken av bilder, lyd, kommentar og forholdet mellom disse.

I studien av AN-TV bruker jeg noe av den samme tilnærmingen, men drøftingen av *grunnleggende* journalistiske grep er ikke like grundig som i IJs prosjekt. Jeg bruker som nevnt noen av de samme verdiene som IJ på variablene stoffområde/tema (se nedenfor), men vil ellers legge hovedvekten på to forhold:

- **Hva er karakteristisk for nyhetsinnslagene i AN-TV med hensyn til stoffområde/tema, format/sjanger, kildebruk, vinkling, kommentar-, bilde- og lydmessage løsninger? Finner vi noen endring over tid?**

---

²⁹ Se <http://81.0.149.237/kvalitetsprosjekt/indeks.htm>

- **I hvilken grad finner vi en flyt av saker fra avis til TV eller vice versa? Er samme sak eventuelt presentert ulikt i avis og på TV, med tanke på vinkling/fokus og kildebruk? Finner vi noen endring over tid?**

Både allmene kriterier for hva som er godt (lokal)TV og ANs egne uttalte mål for AN TV peker i retning av et sett med krav det må være rimelig å stille til nyhetsreportasjer og bildemeldinger:

- AN Nyheter må fokusere på stoffområder, saker og kilder som utnytter mediets evne til å skape nærhet og identifikasjon.
- Vinkling og kildevalg skal bidra til at flest mulig saker oppleves som relevante og vesentlige for flest mulig seere.
- Alle valg som skaper et produkt med bilder og lyd skal være motiverte ut fra klare journalistiske og formidlingsmessige funksjoner. Dette gjelder f.eks. bildevinkler, utsnitt, bevegelig eller fast kamera, zooming, intervju lyd, kontentum og – ikke minst – forbindelsen mellom bilder og lyd.
- TV er et flyktig medium, og faktainformasjon som tall og navn kan være vanskelig å formidle slik at seeren forstår og husker det som kommer fram. Det er også svært viktig at journalisten holder ett klart hovedfokus gjennom hele reportasjen, og ikke faller for fristelsen til å ta avstikkere som kan føre til at hele saken sporer av.
- Nyhets-TV er i høy grad basert på evnen til å skape gode bildefortellinger. Det betyr at der det finnes muligheter for å uttrykke *handling, utvikling, prosess* og *dynamikk* må dette utnyttes til fulle.

Vurderingen av sendinger og innslag i AN-TV er altså basert på stikkprøver i et lengdesnitt. I tillegg til den kvalitative, fortolkende (og i noen grad subjektive) vurderingen jeg har nevnt, har jeg også sett på en del mer håndfaste sider ved innslagene, der det mulig å telle forekomster av fenomener og plassere dem på en bestemt verdi innenfor en variabel. Jeg har valgt et sett med variabler og tilhørende verdier dels ut fra at de sier noe om lokal forankring av TV-stasjonen, og dels ut fra mer allmene journalistiske kvalitetskriterier:

Hvilke stoffområder er representert i innslagene?

- Arrangementer
- Forbruker
- Helse/sosial/levestandard
- Kriminalitet/politi
- Kultur
- Militært
- Natur/miljø
- Person/organisasjon
- Politikk
- Primærnæringer
- Service/kommunal
- Skole/utdanning/barn/oppvekst
- Smånytt/nærmiljø/kuriosa
- Sport
- Trafikk/samferdsel
- Ulykker
- Vitenskap
- Økonomi/næringsliv
- Annet

Hvordan er den geografiske spredningen mht. innhold?

- Bodø
- Indre Salten
- Sørlege og ytre Salten (evt. inkludert Bodø)
- Nord-Salten
- Nordland
- Andre

Hvilken type kilder er brukt?³⁰

- Profesjonelle kilder (politikere, ledere og medieansvarlige i næringsliv og offentlig forvaltning)
- Ekspertkilder (personer som uttaler seg i kraft av sin faglige ekspertise)

---

³⁰ Dette er en noe forenkla utgave av Sigurd Allerns kildetypologi (Allern 1997:44, 2001:162ff)

- Konsekvensesperter (personer som kan tenkes å bli direkte berørt av en hendelse, et vedtak, et utsagn, o.l.,)
- Grasrotkilder ("vanlige mennesker" som uttaler seg som representanter for allmennheten)
- Andre kilder/kildeorganisasjoner (som representerer organiserte interesser eller ideer)

Analysen er innenfor hver av innsamlingsperiodene bygd opp rundt to underkapitler: (1) *Vurdering av innslag*, som er en kvalitativ beskrivelse og vurdering av enkeltinnslag og eventuelle koplinger mot avissaker i et utvalg nyhetssendinger; (2) *I det store og hele*, som begynner med en statistisk analyse rundt variablene som er gjengitt ovenfor, og dessuten gir ei sammenfattende vurdering av materialet fra den aktuelle perioden.

5.3 1. PERIODE – VURDERING AV INNSLAG

5.3.1 31.1.2005

Innslag i AN Nyheter – (DVD1)
<ul style="list-style-type: none"> • Per A. Skogstad går av • Bodø Odd-Fellowby nr. 1 • Rolf Cato Raade ny sjef for NMFU • Demonstrasjon mot norsk våpensalg • Kontraktfesting av Glimtspillere • Debut for værjentene

Premieren for AN-TV fant sted 31. januar 2005. Sendinga var behørig annonsert i Avisa Nordland over flere dager, og det er grunn til å tro at det var mange i Bodø og Salten for øvrig som sørget for å få med seg de første sendingene, enten førsteutgaven kl. 17.30 om ettermiddagen eller reprisene kl. 18.30 og ca. kl. 23.15. De første sendingene slo an tonen for hva slags nyhets-TV Avisa Nordland kunne by på, det vil si hvilket "image" stasjonen skulle få. Jeg skal derfor bruke noe plass på å se nærmere på hva som ble

presentert den første og den tredje sendeuka. Siktemålet med dette er ved noen representative punktnedslag å kunne si noe om form og innhold i de nyhetssakene den nye TV-stasjonen presenterte denne første måneden. Perioden burde være lang nok til at de mest grunnleggende tekniske problemene var rydda av vegen, og at vi dermed kan trekke noen konklusjoner om hvordan AN-TV framsto den første tida.

Ved oppstarten hadde AN-TV minst tre fordeler: (1) Med en stor avisredaksjon i samme hus lå alt til rette for at de fra første sendeuke kunne nyte godt av det samlede nyhetstilfanget i Avisa Nordland. (2) Den nye sendingen fikk stor oppmerksomhet fordi avisen ble brukt til å promotere den, både i form av annonsering og i form av en omfangsrik reportasje om selve oppstarten³¹. (3) Vi må anta at lokale nyheter i utgangspunktet oppleves som relevante for de fleste, noe ikke minst de små lokalvisenes suksess i dagens mediemarked viser³².

I tillegg kom at AN-TV fikk ei god sak rett i fanget første sendedag: Etter mye bråk rundt flyttingen av Luftfartstilsynet fra Oslo til Bodø, var det nå klart at direktør Per Arne Skogstad gikk av. En dramatisk hendelse med både nasjonal og lokal forankring kom altså seilende på ei fjøl, så å si. Nettavisene og nyhetene i radio var selvsagt aller først ute med denne typiske *fellessaken*, det vil si en sak som ikke var eksklusiv for noen av nyhetsleverandørene rundt om i landet. Men i AN skaffet man seg i hui og hast arkivbilder fra TV2, og siden første sending går om lag én time før konkurrenten NRK Nordland, klarte AN-TV å være først ute med denne viktige nyheten. Dessuten brukte nyhetsankeret Stine Sønvisen anledningen til å promotere papiravisen AN: ”...mer om dette kan du lese i morgendagens Avisa Nordland”. Redaksjonen hadde så langt all grunn til å være fornøyd: AN-TV hadde klart å utnytte to muligheter ved mediet: Den relative hurtigheten i forhold til papiravisen gjorde at sjøl om Skogstads avgang ville være gammelt nytt dagen etter i papiravisen, så hadde i hvert fall *mediehuset* AN gjennom sin nye kanal klart å formidle nyheten svært raskt. Dessuten fikk seerne oppleve de nye mulighetene for krysspromotering mellom avis og

---

³¹ Avisa Nordland 4.2.2005

³² Se f.eks.: <http://www.propaganda-as.no/php/art.php?id=116992>

fjernsyn som nå åpnet seg, og som gjorde at AN nå framsto som en mer *total* tilbyder av nyheter.

Neste sak i denne første sendinga virker derimot noe tilfeldig plassert: en reportasje på godt og vel to minutter om ”Losjebyen Bodø”. Innslaget har et klart featurepreg, og er sånn sett både informativ og interessant, siden den forsøker å trenge gjennom noe av hemmelighetskremmeriet rundt losjene, Vi kommer også ganske tett på en del personer som ferdes i disse sirklene. Men nyhetsverdien er klart begrensa, og innslaget hadde passa vel så godt i Magasinet, altså etter værmeldingen og reklamen. Som seer kunne man undre seg over om dette var uttrykk for et bevisst programkonsept fra ANs side, der korte nyhetsinnslag skulle blandes med lengre featurereportasjer, og dermed skape en mer langsom rytme enn vi er vant med fra nyhetsendinger på TV. Påfølgende sendinger viste imidlertid at dette slett ikke var tilfelle, de kom til å bestå av nyhetsreportasjer med standard lengde (dvs. mellom 1:00 og 2:30), ispedd korte bildemeldinger.

Så kommer nok en nyhetssak av typen ”hendelse”: Rolf Cato Raade er blitt ny sjef for Nordland musikkfestuke (NMFU). Noe har skjedd som også konkurrerende medier (les: NRK) har adgang til, og saken kan dermed slip- pes på AN-TV slik at nyhetsverdien kommer til sin rett, uten at det gjør noe fra eller til for avissaken påfølgende dag. NMFU har arrangert pressekonfe- ranse, og reportasjen handler da også om nettopp dette: vi får ei mengde lite interessante bilder fra en pressekonferanse, med en kommentarstemme bak – vi ser journalister som sitter eller står, som noterer noe på blokka, osv. *Knaggingen*³³ av kommentaren er ikke god: første gang Raades navn blir nevnt, ser vi et nærbilde av en pressefotograf(!) Et intervju med Raade hører selvsagt med, der han gjør rede for motivene for å si ja til stillingen. Men også her stusser vi: når reporteren introduserer den nye festivalsjefen, ser han mot høyre, i påfølgende klipp ser han mot venstre. Et slikt *aksebrudd*³⁴

---

³³ Et uttrykk som viser til forbindelsen mellom kommentaren og bilder, det vil si hvordan språklig og visuell informasjon blir knytta til hverandre under redigeringen.

³⁴ Akse: den tenkte linja som skapes av en persons blikk- eller bevegelsesretning. Kamera skal i utgangspunktet holde seg på samme side av denne linja fra scene til scene.

skaper et inntrykk av at Raade intervjuer seg sjøl, noe som neppe var hensikten. Allerede i dette tredje innslaget i sendinga ser vi tendenser til noe som skal komme til å prege mange av innslagene i AN-TVs sendinger framover: bildematerialet er magert og tilfører lite ny informasjon, og redigering og/eller kamerabruk er ikke alltid like gjennomtenkt og kompetent. Det første kommer trolig av at stasjonen på dette tidspunktet ikke hadde noe arkivmateriale å støtte seg på, eller viktigere: tida, ressursene – og kreativiteten! – strakk ikke til for å finne fram til bilder og lyd som kunne gi verdifull dokumentasjon, eller i det minste fungere som anskueliggjørende illustrasjoner.

Deretter kommer en sak der lokal-TV virkelig kommer til sin rett: ei gruppe ungdommer demonstrerer i Glasshuset i Bodø mot norsk våpeneksport. I motsetning til forrige VB får vi her bilder og lyd som bærer hele saken: I anslaget ser vi ei ung jente som med ”blodet” rennende nedover kinnet roper ”norske våpen dreper barn”. Rundt henne ligger andre ungdommer og spiller døde. De sterke virkemidlene er selvsagt et utmerket råmateriale for en TV-reporter, og sammen med et intervju som viser en svært engasjert ungdomsaktivist gjør dette at reportasjen for så vidt sitter godt. Men den er bemerkelsesverdig kort, bare 40 sekunder bruker AN bruker på en sak der ungdommer for én gangs skyld målbærer et klart politisk budskap i offentligheten, og har tatt i bruk virkemidler som må ha vært ganske sjokkarta for mange forbipasserende. Her er ingen *reaksjonsbilder* som kunne sagt noe om hvordan dette ble oppfattet av de som befant seg i nærheten, og langt mindre noe intervju med disse. Likevel framstår saken som et eksempel på at AN-TV allerede første dag klarte å bringe en genuin TV-sak, der mediet virkelig fungerer kommunikativt, fordi det formidler viktige begivenheter fra nærmiljøet på en måte som ville vært umulig å få til i avisen.

Nyhetsreportasjer på fjernsyn blir vanligvis introdusert av programlederen (”nyhetsankeret”), mens reporterstemmen i innslaget tilhører en annen, det vil si en journalist. I ei *bildemelding*³⁵ er det derimot ankeret som snakker,

---

³⁵ Også kalt en ”studiokommentar”

mens vi bare ser en kort bildesekvens, med eller uten kontentum³⁶. Det neste som skjer i AN-TVs første sending er at vi stifter bekjentskap med en tilsynelatende ny sjanger i nyhets-TV, nemlig ei blanding av reportasje og bildemelding. Ankeret Stine Sønvisen introduserer noe som tegner til å bli en reportasje om at Bodø/Glimt arbeider med å kontraktfeste nye og tidligere spillere. Men i stedet for en reportasje får vi en sekvens med reint illustrerende bilder av Glimt-spillere som trener, og oppå dette ligger stadig stemmen til Sønvisen. Vi hører likevel at kommentaren *ikke* blir lest fra studio i sann tid, dette må altså være laget i forkant av sendinga, noe vi ellers forbinder med reportasjesjangeren. Resultatet blir en blandingsform, en hybrid, som verken er en reportasje eller det vi ville kalle ei bildemelding i vanlig forstand. Noe av årsaken til denne løsningen er at sendingene i AN-TV blir produsert noe stykkevis og delt: det hele blir laget ferdig umiddelbart før sending og sendt som opptak, og bildemeldinger blir gjerne laget for seg i stedet for å gå ”på direkten” under sending. Dersom ankeret hadde begynt sin intro og fortsatt med innholdet i bildemeldinga mens vi så bildene – dvs. at lydsida hadde vært sammenhengende – ville vi ha skjont at dette ikke var en reportasje. Når vi får dette bruddet mellom introlyd og bildemeldingskommentar, er det egna til å skape en viss sjangermessig forvirring.

Som seg hør og bør inneholder ANs sendinger også ei værmelding. Mens ANs programkonsept ellers i all hovedsak har vært temmelig konvensjonelt, gjør mediehuset her en original vri. I stedet for å bruke profesjonelle værverter, velger AN å leie inn en del jenter fra fotballklubben Grand, og la værpresentasjonene gå på omgang mellom disse. Å stå foran værkartet (som er simulert, det vil si lagt på elektronisk), lese værmeldingen fra autocue³⁷ og få det hele til å virke naturlig er ingen lett oppgave, og krever en viss rutine. Det vil nok være delte meninger blant publikum om hvor godt utført selve formidlingen av værmeldingene har vært. Jeg vil imidlertid tro at de fleste setter pris på denne lokale forankringen, der helt alminnelige jenter får en stor og uvanlig oppgave, og på sett og vis bygger bro mellom det noe

---

³⁶ Det vil si den bakgrunnslyden som lå på lydsporet i videoopptaket.

³⁷ Det vil si en skjerm som viser manusteksten, plassert slik at den som snakker tilsynelatende ser i kamera, mens hun/han i virkeligheten altså leser fra skjermen.

fjerne og opphøyde mediehuset AN og lokalsamfunnet Bodø/Salten. Som jeg kommer inn på seinere i denne studien, er *nærhet* helt sentralt i all TV-formidling, og i særdeleshet i lokal-TV.

Det siste innslaget i nyhetsdelen av AN-TV denne første dagen dreier seg nettopp om opplæring og nerver hos én av disse værjentene foran første sending. Innslaget er godt TV, i den forstand at bildene blir bærere av ei stemning og reaksjoner på en umiddelbar måte som det ville vært vanskelig å formidle gjennom noe annet medium. Men igjen legger vi merke til noen ganske elementære feil i opptak og redigering: hakkete zooming, umotiverte kamerabevegelser og synkbilder³⁸ som ikke stemmer overens med lyden: det som ser ut som ei intervjusetting inneholder lyd fra noe som etter hvert viser seg å være ei anna intervjusetting! Bilde- og lydfortellinga blir dermed til tider noe forvirrende.

Magasindelen av AN-TV utgjør om lag halvparten av programflaten, det vil si mellom 10 og 15 minutter. I denne første sendinga valgte redaksjonen å legge inn hele tre lengre innslag: en reportasje fra "Hamarøynatta", en reportasje om rekruttering av nye svømmere på Fauske og til slutt en studio-samtale med sjefredaktør i AN, Tone Jensen. I det siste innslaget får vi, naturlig nok, ei slags programerklæring om hva som er mål og mening med TV-satsingen: AN skal gi et fjernsynstilbud som skal dekke "Salten, og spesielt Bodø – veldig lokalt". Hensikten med intervjuet er selvsagt å promotere den nye lokale kanalen, og la seerne komme noe nærmere sjefredaktøren, på tross av hennes noe tilbaketrunkne rolle. Reportasjene i Magasinet bærer bud om at her skal det satses på hele Salten som nedslagsfelt for AN-TV (sjøl om Hamarøy strengt tatt ligger utenfor dekningsområdet for sendingene!). Det skulle vise seg at dette var en ambisjon det var vanskelig å realisere...

---

³⁸ Det vil si en (mer eller mindre strukturert) intervjusituasjon, der vi forventer at lyd og bilde skal være "leppesynkrone" i forhold til hverandre.

Sendinga som helhet er om ikke helstøpt, så i hvert fall prega av at her har vi en ny kanal der ”superlokale”³⁹ nyhetssaker blir løfta fram. Selve avviklingen av sendingen er det lite å si på, bortsett fra at bildet av programleder for magasinet, Øyvind Johansen, ”fryser” i noen sekunder på tampen av en intro. Dette er imidlertid en reint teknisk feil som vi også kan oppleve i kanaler med atskillig lengre historie enn AN-TV.

5.3.2 1.2.2005

Innslag i AN Nyheter - (DVD1)

- Skjerstadpolitikerne avmektige
- Rekonstr. av drap på Mariann Hansen
- Nye jagerfly
- Veipakke Salten
- Skogstads avgang
- Opprusting av Nordlandsbanen
- Gudrun Hansen 100 år

Dag to, 1. februar, er toppsaken at politikerne i tidligere Skjerstad kommune, som nå er slått sammen med Bodø, har liten råderett over lokale saker. Innslaget er informativt og stramt bygd opp, med klar kontrastering mellom frustrerte og bekymrede Skjerstad-beboere og en nølende og skeptisk ordfører i Bodø. Bortsett fra enkelte malplasserte panorerings- og zoomsekvenser er reportasjen i det store og hele godt utforma, med fire ulike kilder og god variasjon på bildesida.

Deretter handler det om politiets rekonstruksjon av ei drapssak i Bodø. Her får vi på nytt demonstrert problemet med hybridsjangeren ”bildemelding”, slik den blir brukt i AN-TV. Ankeret introduserer noe som burde være en reportasje, men som viser seg å være kommentarlyd (fra ankeret) lagt oppå arkivbilder – denne gangen uten kontentum, noe som gjør at dette i hvert

---

³⁹ Uttrykket blir bl.a. brukt i IJs prosjekt ”Måling av redaksjonell kvalitet”.

fall ikke er noen reportasje! En ting er den sjangermessige sammenblendinga dette kan skape, og som jeg har nevnt tidligere. Nesten verre er at starten på bildemeldinga har en kommentartekst som er nøyaktig lik introen ”Politiet rekonstruerte i dag drapet på 42 år gamle...”; altså samme stemme med samme tekst. Siden bildemeldingene blir klippet inn i nyhetssendingene, har dette tydeligvis gått redigereren hus forbi.

Så er det spørsmålet om kjøp av nye jagerfly i Luftforsvaret, og dette blir også presentert i ANs nevnte hybridform. Sjøl om saken gjelder rikspolitiske vurderinger og initiativer, er dette selvsagt en viktig sak for ”flybyen” Bodø. At flykjøpet er omstridt, er velkjent. Nyhetspoenget gjelder muligheten for et felles luftforsvar i Norge, Nederland og Danmark, og kommer temmelig seint i innslaget. Vi får se en ganske spektakulær videosekvens som viser de amerikanske flyene i bruk. Bildene vi ser er arkivbilder, men det er uklart hvor de stammer fra (komme de fra Forsvaret eller fra flyfabrikken?). Sekvensen er ellers en god illustrasjon, bortsett fra at kontentumlyden vi hører i begynnelsen etter hvert forsvinner...

Dagens andre reportasje gjelder ”Vegpakke Salten”, en sak som engasjerer mange innbyggere i Sør-Salten. Introen trekker fram det sentrale poenget, nemlig spørsmålet om finansiering ved hjelp av bompenger. Den påfølgende reportasjen er informativ, men noe ”flat” og lite poengtert i forhold til spørsmålet om bompenger, her får vi nemlig først en hel del detaljinformasjon rundt ulike vegprosjekter. Vi legger ellers merke til at reint opptaksmessig er det en rutinert videojournalist som har vært i sving: håndholdt kamera gir følelse av nærvær og dynamikk, og er vel å merke brukt med plan og klar hensikt i hvert enkelt klipp. I intervjuet med regionvegsjefen er det brukt kamerastativ, noe som alltid vil fungere best når det som skal formidles er kompleks verbalinformasjon, som her. Men igjen er det altså en reportasje av typen vi-har-vært-på-pressekonferanse; AN-TV har ingen bilder som viser de aktuelle områdene for vegutbygging, og bortsett fra en kort sekvens med et kart over området kunne dette like godt vært en nyhetssak på radio.

Som en oppfølging av gårdsdagens sak om Per Arne Skogstads avgang følger nå en enquete, der tilfeldige (?) forbipasserende på Bodø lufthavn blir spurt om hva de synes om at Luftfartstilsynet blir flytta til Bodø. Etter introen til saken fortsetter ankeret tilsynelatende med en blokk⁴⁰ som er knagga opp til bildene i reportasjen. I tråd med det vi begynner å bli vant til av ”hybrid-meldinger”, tror vi også dette er en slik. Et spørsmål fra en reporter viser plutselig at dette likevel ikke er noen bildemelding – her er vi i gang med en enquete. Problemet er at spørreunden handler om noe annet enn det vi er blitt forespeila i den innledende blokka. Den gjaldt nemlig manglende kommentarer fra faglig hold til at direktør Skogstad hadde gått av, mens reporteren spør om hva folk synes om at Luftfartstilsynet ”nå kommer til Bodø”. Det er en viss sammenheng mellom de to momentene, men sammenhengen er langt fra entydig. Enqueten i seg sjøl fungerer fordi folk som arbeider eller ferdes på flyplassen kommer til orde, men saken som helhet blir vinklingsmessig for løs og lite fokusert.

Ei bildemelding forteller oss at planovergangene på Nordlandsbanen skal opprustes, og det skal også gjøres en del med rassikringen på strekningen. Bildene vi får er fra jernbanestasjonen i Bodø og viser, ikke uventa, tog og skinner. Vi ser med andre ord verken planoverganger eller rasområder, og ikke en gang et tog i bevegelse. Fotografen har riktignok funnet spennende kameravinkler, men bildene bringer fint lite tilleggsinformasjon.

Så følger en slags hjemme-hos-reportasje om ei dame i Bodø som nylig har fylt 100 år. Introen fra ankeret er poengtert og god (”bare ørlite brennevin og mye strikking er oppskrifta på et langt liv...”), og igjen får vi et eksempel på at AN-TV er i stand til å fange opp ”superlokale” begivenheter som NRK Nordland sjelden og aldri kan prioritere, på grunn av sitt langt større dek-

---

⁴⁰ Uttrykkene *blokk*, *voice-over* og *kommentar* viser alle til journalistens/reporterens stemme som ligger bak bildene. De tre hovedtypene språklige innslag i en standard nyhetsreportasje er dermed *blokk* (journalistens kommentar uten at vi ser henne), *synk* (lyd fra et intervju) og ”*stand-up*” (vi ser og hører reporteren, som er på åstedet for en hendelse.)

ningsområde. 100-åringen har glimt i øyet, og er befriende lite prega av at hun plutselig står foran et kamera. Dette redder langt på veg reportasjen, som ellers er prega av en god del filmatiske feil: jump-cut⁴¹, virring med håndholdt kamera (en får en følelse av at fotografen ikke helt klarer å bestemme seg for hva som er viktigst å ha i søkeren) og dårlige bilder på grunn av skarpt motlys. Det verste er likevel at vi etter det som skal være sluttscenen (dama står i døra og tar farvel) får ett sekund nærbilde av bursdagsbarnet igjen. Dette gir ingen mening, fortellerteknisk, og er ren visuell støy som skyldes feil i redigering og/eller avvikling.

I magasinet denne tirsdagen får vi den første av to dokumentarepisoder, hver på om lag åtte minutter, om båtbyggeren Kai Linde på Rognan og båtbyggertradisjonen i bygda. Andre og siste del blir sendt påfølgende torsdag. Dette er ei stor satsing fra ANs side; dokumentaren ble kjøpt inn fra en ekstern produsent og representerte nok et betydelig innhogg i budsjettet. Hensikten er åpenbart å løfte sendingene fra AN denne første uka ved å gi seerne et solid produkt som skal holde mål ut fra alle kriterier.

Og portrettet av Kai Linde holder mål. Her er gjennomtenkt dramaturgi og fortellerteknikk (ikke minst ved å framstille prosesser⁴²), uttrykksfulle bilder, elegante overganger og effektfull bruk av kontentum og musikk, for øvrig kvaliteter som vi må kunne forvente av et innkjøpt produkt fra en profesjonell produsent. Sjøl om vi ikke uten videre kan sammenlikne korte nyhetsinnslag og en lengre dokumentarisk reportasje, stiller filmen i en helt annen klasse enn det vi så langt hadde sett på AN-TV. Fordelen med dette er at publikum dermed kan komme til å assosiere Magasinet, for ikke å si Avisa Nordland i det store og hele, med *kvalitet*. Ulempen kan være at AN dermed satte en standard for magasininnslag som redaksjonen ikke har noen

---

⁴¹ Jump-cut: skifte mellom to klipp som er for like mht. motiv og utsnitt; det ser nærmest ut som noen bilderuter er blitt borte i det som var tenkt som en sammenhengende sekvens. Jump-cut kan ha en viss estetisk funksjon i noen sammenhenger, men i nyhetsinnslag vil de vanligvis framstå som en teknisk feil.

⁴² Det vil si at vi følger personen Linde gjennom ulike gjøremål og prosjekter, og i møter med andre mennesker.

mulighet for å innfri i fortsettelsen. Å fylle sju-åtte minutter med featurereportasjer eller minidokumentarer flere dager i uka er selvsagt svært krevende og kostbart, og det skulle da også vise seg å bli langt mellom reportasjer av Kai Linde-filmens kaliber.

5.3.3 3.2.2005

Innslag i AN Nyheter - (DVD1)

• Kutt for jagerpiloter   • Losjebyen Bodø - Lundestad   • Brann i garasjeanlegg   • Pris på nytt sykehus i Bodø   • Trond Olsen vraket fra U-II   • Pilates

Sendinga torsdag samme uke begynner med en intro der vi får høre at ”milliardsprekken” i Forsvarets budsjett kan føre til færre timer i lufta for jagerpilotene. Saken er avgjort viktig for Bodø-samfunnet, og fortjener å være toppsak denne dagen. En tillitsvalgt i Forsvaret uttrykker seg også svært poengtert i et intervju, der han gir stemme og ansikt til noe av den frustrasjonen som finnes blant de tilsatte. Men dermed glir også saken over til å dreie seg om de tilsynelatende endeløse budsjettkuttene i Forsvaret, i stedet for å handle om utgangspunktet, nemlig at redusert flytid kan bli et problem i forhold til Norges forpliktelser i Nato. En sak med dobbel fokus kan til nød presenteres i en avis (men da gjerne som ei hovedsak og ei undersak) – på TV fungerer dette dårlig. Levende bilder med lyd er flyktig informasjon, og korte nyhetsinnslag krever normalt ett fokus og ei problemstilling for å fungere godt kommunikativt. I ei TV-sending som helt klart skal rette seg mot det lokale mer enn det nasjonale, skulle nok de ansattes frustrasjon over færre flytimer vært det som bar saken.

Deretter får seerne ei slags oppfølging til saken om ”Losjebyen” Bodø, som altså gikk tre dager tidligere. Nå ligger fokus på årsaken til at medlemskap i losjer er så utbredt i byen. En historiker ved Høgskolen i Bodø forklarer

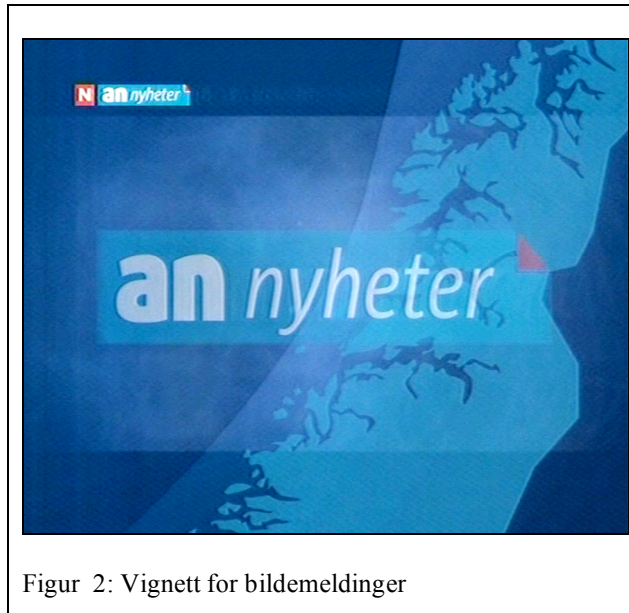
fenomenet med at byen er så dominert av serviceyrker og at en stor del av befolkningen tilhører middelklassen. Igjen kan vi knapt snakke om noen nyhetssak, men et tema med sterk lokal forankring. Saken har et visst aktualitetspreg og det er et sjeldent eksempel på ei analytisk vinkling (i motsetning til ei beskrivende/refererende). Å legge saken midt mellom andre, mer *harde* nyheter kan virke noe søkt, ikke minst dersom AN virkelig mener alvor med å forsøke å forklare fenomenet losjer historisk og sosiologisk.

Reportasjen om ”losjebyen” bruker to typer kilder, den nevnte historikeren som ekspertkilde og en enquete med tre godt voksne damer som grasrotkilde. De siste blir imidlertid ikke spurt om hvorfor de tror det er så mange losjemedlemmer i Bodø, men om hva de sjøl synes om losjer, og om de kunne tenke seg å være med. Dette er for så vidt helt i tråd med enquetens funksjon, nemlig på en upretensjøs måte å formidle ”folkets røst”. Som krydder i en noe lengre featurereportasje om losjevesenet kunne nok en slik enquete fungert godt. Her får den imidlertid samme omfang som intervjuet med ekspertkilden. Og ikke bare det: VB’en både begynner og slutter med enqueten, og Bodø-folks meninger om losjene får dermed en svært dominerende plass i innslaget, noe som samsvarer dårlig med introen. Igjen altså et eksempel på manglende fokus.

I påfølgende (igjen *hybride*) bildemelding handler det om en brann i nærområdet forrige kveld. Noe av poenget med slike korte meldinger er å bringe informasjon om hendelser på en kjapp og effektiv måte. Siden vi er i TV-mediet, må vi også forvente at bildene skal gi informasjon som går ut over den verbalspråklige. I bildemeldinga om brannen foregir AN å gi autentiske bilder: vi ser brannmenn og brannbiler og utlegging av slanger. Men mens vi på lydsida får høre om kraftig røykutvikling, evakuering av beboere og et totalskadd garasjeanlegg, ser vi ikke ett eneste bilde som kan knyttes direkte til denne informasjonen! Her er ingen branntomt, ingen nabohus, ingen slokkingsaktivitet. Det vi ser er bilder som like gjerne kunne vært henta fra en øvelse, og dokumentasjonsverdien er dermed nær null i forhold til den aktuelle hendelsen.

Deretter følger ytterligere to bildemeldinger, men nå endelig i ei innpakning som skiller dem fra reportasjene: en ny vignett (figur 2) ligger foran to ”reine” bildemeldinger, med stemmen til nyhetsankeret.

En reportasje om treningsformen Pilates bringer informative bilder, og balanserer fint mellom handling (Pilates-øvelser) og intervjusekvenser. Bildekomposisjonen er derimot noe tilfeldig; det er for eksempel vanskelig å konsentrere seg om hva intervjuobjektet i forgrunnen *sier* om hva som særpreger Pilates, når vi samtidig ser en baby (i fokus!) som ligger og spreller like ved. Tanken er

Figur 2: Vignett for bildemeldinger

kanskje å få med mest mulig bildeinformasjon i ett og samme klipp, men det er i så fall et misforstått forsøk på visuell kommunikasjon. TV-bilder av dette slaget bør være atskillig mer snevre, innholdsmessig sett. Reportasjen slutter for øvrig med et synkbilde, noe som bryter med den dramaturgiske konvensjonen om alltid å lukke ei slik nyhetsfortelling med nær sagt hva som helst *utenom* synk, for å skape ei avrundning og en bedre overgang til neste utro eller intro fra nyhetsankeret.

5.3.4 14.2.2005

Innslag i AN Nyheter - (DVD1)
<ul style="list-style-type: none">
• Ingen pågrepet etter overfall
• Opplagsnedgang for AN
• Ikke salg til BDF Energi
• Fauskemann ikke med på skiskytterlandslaget
• Åpning av IRIS' mijøtorg
• Interessert i ulv
• Valentin – hva er kjærlighet?

I den tredje sendeuka er den andre av de to mest erfarne TV-reporterne i redkasjonen, Tor Iversen, nyhetsanker. Mandagssendinga begynner med ei dramatisk sak der en mann av østeuropeisk opprinnelse er blitt brutalt overfalt. Reportasjen er prega av at det er svært tidlig i etterforskningen: faktainformasjonen kommer fram i kommentaren, mens en politimann som vanlig stort sett forteller oss at han ikke har stort å fortelle. Men éi side ved reportasjen skal vi merke oss: politimannen som blir intervjuet bruker TV-kanalen til å oppfordre mulige vitner om å melde seg. Dette er uten tvil et effektivt middel for raskt å nå ut til allmennheten med en appell som kan være viktig for videre etterforskning. AN stiller med andre ord sin kanal til rådighet for det som må oppfattes som et allmennyttig formål, sjøl om dette strengt tatt ikke er journalistikk, men informasjon fra en offentlig etat.

Reportasjen er laga Tor Iversen og redaksjonens kameramann, og gir et ganske annet inntrykk av nøktern, for ikke å si konservativ, kamerabruk enn det vi så langt har sett i VJ-baserte reportasjer. Bortsett fra ei blodig ringeklokke i anslaget er det lite informative bilder, men saken er løst på en klassisk, ”grei” måte, i form av ei i nyhetsfortellinga som er temmelig lik det vi ellers ser i liknende krim saker i de riksdekkende TV-kanalene.

Saken om opplagsnedgangen i Avisa Nordland er bygd på et intervju med sjefredaktør Tone Jensen, som forsøker å forklare opplagsnedgang og -

oppgang i ulike aviser. En tilsvarende kommentar fra en av de suksessrike lokalavisene i landsdelen kunne nok vært på sin plass, eller eventuelt en ekspertuttalelse fra en medieviter som ser det hele utenfra. Saken er av utprega analytisk karakter, og dermed får vi også svært lite tilleggsinformasjon i bildene, bortsett fra at videoopptaket av Tone Jensen naturligvis gir et noe rikere inntrykk av henne som person enn et stillbilde i avisen ville gjort.

Så følger to bildemeldinger, og endelig ser det ut til at AN-TV er blitt bevisst hvordan slike innslag skiller seg fra reportasjer. Vignetten som delvis ble brukt i ei tidligere sending (se ovenfor) er nå på plass foran hver melding, og markerer tydelig at vi nå får ei et korfatta referat av en hendelse. Siden bildemeldingene blir laget for seg, og ikke får studiokommentaren lagt på i sann tid, hører vi at det er noe ulik stemme fra nyhetsankeret. Dette skiller AN-TV fra det vi ellers er vant til fra nyhetssendinger på TV, men AN har nå fått disse innslagene på plass der de hører hjemme, vha. vignetten som tydelig sjangersignal.

Så er det åpning av det nye miljøtorget i Bodø, en sak som har allmenn interesse og som også burde ha en del visuelle kvaliteter, fordi dette

Figur 3: Blikkretning ut av bildet

gjelder en fysisk installasjon, og personer i aktivitet i et miljø. Reportasjen er imidlertid prega av omtrent alle de feil som er mulig å gjøre, rent forteller- og bildemessig: Knagginga er unøyaktig (blokka forteller oss at ”denne mannen har romslige åpningstider...”, men vi ser ikke mannen dette gjelder); det ene intervjuobjektet er plassert midt i bildet og ser *ned* på ett eller annet, det andre er plassert helt i venstre kant og ser ut av bildet (figur 3);

her er klipp på om lag ett sekund, som virker helt umotiverte og bare fungerer som støy, og her er kamerabevegelser som kombinerer tilt og panorering på en lite planmessig måte. Reportasjen ville neppe blitt vurdert som sendbar i en av de større TV-kanalene, og man kan spørre om ikke både renovasjonsselskapet og seerne hadde fortjent noe bedre, når begivenheten først skulle dekkes.

Ei jente har sendt et krasst brev til statsministeren, der hun forlanger bedre vern for ulvestammen i Norge, og neste reportasje er bygd opp rundt dette brevet, og at hun så langt ikke har fått noe svar. ANs videojournalist har klart å formidle engasjementet hos jenta, og bruker mora som sannhetsvitne. Men i stedet for å utnytte mediet til å komme tettere inn på jenta og få vite hvorfor hun har dette engasjementet, blir det i meste laget med høytlesing fra brevet, sjøl om dette delvis er kombinert med gode klippbilder. Når VJen gjør et poeng av at jenta ennå ikke har fått svar, kunne vi nok også ha forventet at AN undersøkte med statsministerens kontor om hvor saken hennes sto, og nevnte dette i en utro⁴³. Bildemessig legger vi merke til at det ligger ei *kryssfading*⁴⁴ i scene i åpningssekvensen, som er noe forvirrende. Slike overganger brukes normalt for å signalisere at vi forflytter oss i tid eller rom, eller at vi går over til ei parallell handling. Her skjer ingen av delene, og det virker som effekten er lagt inn for å dekke over en eller annen feil i opptaket.

Å stille store spørsmål til små barn kan være et sikkerstikk for en journalist. I anledning Valentin-dagen blir ei gruppe barn i neste reportasje intervjuet om hva kjærlighet er. Svarene er underfundige, tankevekkende, artige og sånn passe veslevoksne, og dette er uten tvil godt lokal-TV. Men igjen må vi konstatere at håndholdt kamera ofte ser ut til å bety mest mulig urolig kamera i AN-TV. Å *lete* etter riktig utsnitt mens kamera går kan være et virkemiddel, men i en sammenheng som dette virker det bare amatørmessig.

---

⁴³ Utro: utannonsering av en sak fra studio, det motsatte av en ”intro”.

⁴⁴ Kryssfading: et klipp glir gradvis over i det neste.

5.3.5 15.2.2005

Innslag i AN Nyheter - (DVD1)
<ul style="list-style-type: none">
• Nye lokaler for legevakta
• Voldssaken på Mørkved
• Kato Air-saken
• Rød knapp på HBO
• Åpen skole på Saltvern

De nye lokalene for legevakta i Bodø er toppsak. Dette handler om personalet på legevakta som flytter fra noe og til noe annet, og gir noe informasjon om hva de nye lokalene inneholder av fasiliteter. Her er et element av prosess, der vi følger noen personer fra det ene lokalet over i det neste, uten at vi kommer særlig tett på hva de tenker og føler om dette. Intervjuobjektene virker noe utilpass, og det ser i det hele tatt ut som TV-opptaket er kommet noe overraskende på dem, og at premissene for deres medvirkning i reportasjen ikke er klare.

VJ'ens bruk av håndholdt kamera er en sak for seg: igjen brukes kamera som et slags øye som søker etter innhold og noen ganger finner det, andre ganger ikke. Ett eksempel: vi har nærbilde av lederen for legevakta som forteller om hva ett av rommene skal inneholde: "...her har vi EKG, vi har defibrilator, altså hjertestarter, og de får surstoff...". Mens vi hører dette forlater kamera legen og sveiper i ei urolig panorering over rommet, *uten at vi ser verken EKG-ustyr eller noe av det andre utstyret*, trolig fordi det ennå simpelthen ikke er kommet på plass. Sveip tilbake til legen. På toppen av dette forsvinner mye av intervjujulyden midtveis i dette klippet, fordi VJ'en bruker den retningsstyrte mikrofonen på kamera, og som altså ei stund vender bort fra intervjuobjektet. Vi får en følelse av at journalisten opererer med et slags subjektivt kamera, der reportasjen handler om hennes tur gjennom de nye legevaktlokalene, og folk hun treffer underveis. Å minne seeren på sin egen tilstedeværelse som journalist er for så vidt en ærlig sak, men i en vanlig nyhetssak som dette blir det hele for påtrengende. Igjen en svært lite polert reportasje, som i idé og innhold kunne vært lokal-TV på sitt beste, men som formidlingsmessig fungerer heller dårlig.

Så følger to bildemedinger, om hhv. voldsaken fra gårdagen og ei tiltalebe- slutning i den såkalte Kato Air-saken. Den første saken blir nok en gang introdusert fra studio, etterfulgt av selve bildemeldinga med et annet lydlig preg. Den nye vignetten som er nevnt ovenfor blir nå bare brukt for å skille de to sakene. Meldingen om Kato Air-saken er for øvrig illustrert med bilder av flyet, der vi har et tydelig jump-cut, som gjør at det samme flyet helt umotivert plutselig befinner seg et annet sted i bilderuta. Dersom dette hadde vært en dramatisk situasjon (der f.eks. en flykaprer befant seg i flyet), kunne et jump-cut faktisk hatt en funksjon ved at uttrykket ble mer direkte, umiddelbart og ubearbeidet – og dermed autentisk. Men i dette tilfellet er situasjonen avklart for lengst, her er ingen dramatik, og bildene dokumenterer bare at det faktisk var dette flyet saken gjaldt.

Reportasjen om avviksknappen på hjemmesidene hos Høgskolen i Bodø er informativ, har god framdrift og variasjon i kildebruk. Men den er skjemma av en ganske elementær fortellermessig feil, nemlig at journalisten gjør det til et poeng at ”vi traff tilfeldigvis den personen [dvs. intervjuobjektet] som....”. Hvor tilfeldig dette skjedde, har vi som seere ingen mulighet til å vurdere, og i dette tilfellet er det heller ikke så interessant. I likhet med forrige reportasje fokuseres det indirekte på journalisten i stedet for saken i seg sjøl, og dette passer dårlig innenfor nyhetssjangeren, om det er aldri så ”myke” saker det er snakk om. Det er grunn til å nevne at dette er en temmelig grov journalistisk feilvurdering – det faktum at vi finner tallrike eksempler på det samme fenomenet i riksmmedia gjør ikke kritikken av det mindre aktuell.

I Åpen dag på Saltvern skole får vi vite at ungdomsskoleelevene forebereder seg på å underholde på et arrangement om et par dager. Reportasjen er av det ”greie”, overflatiske slaget – der vi ikke kommer særlig nært inn på noen av barna, langt mindre følger dem gjennom noen prosess, noe som kunne vært interessant når noen av dem aldri har tatt i en gitar før, men like fullt skal opptre om kort tid...

I magasinet kommer nå første del i en serie om ”Skulpturlandskap Nordland”. Innslaget har ei viss gjennomarbeidet form, og klarer i hvert fall å formidle en del verbal informasjon og bilder av skulpturer rundt om i Nordland fylke. Vi finner imidlertid flere eksempler på både jump-cut og ”gåingens forbannelse”⁴⁵, svært lange intervjustrekk og handlingslogiske glipper (en person forlater f.eks. det stedet han er blitt intervjuet på, men er i neste klipp tilbake på samme sted). Det hele blir noe langdrygt og stillestående (intervju – skulptur – intervju – skulptur), og vi kan mistenke produsenten for å ha hatt i meste laget med tid å breie seg på. Hele 12 minutter reportasje av dette slaget er vel mye!

5.3.6 16.2.2005

Innslag i AN Nyheter - (DVD1)
<ul style="list-style-type: none">
• Glimt kjører skuter i Sulis
• Snø- og vinterfestival på Mørkved
• Blinde og svaksynte står på ski
• Vamp på Blåfrost
• Fugletelling

Sendinga denne onsdagen har ingen harde nyheter, ikke engang i ei bildemelding. Valget av toppsak virker noe underlig: Bodø/Glimt har vært på tur i Sulitjelma og kjørt snøscooter! Riktignok er fotballaget viktig for mange av innbyggerne i Bodø og Salten, men her er nyhetsverdien tilnærma lik null (Glimt har til og med gjort dette mange ganger før). Saken er utprega myknytt med et visst featurepeg, og hører sånn sett hjemme til slutt i nyhetssendinga (i avdeling for myknytt og kuriosa), eventuelt i Magasinet.

Snø- og vinterfestival for barn er nok en featuresak. I likhet med i Glimtsaken blir det brukt musikk for å forsterke *opplevelsen*, noen som også skil-

---

⁴⁵ ”Gåingens forbannelse” viser til at journalisten og/eller fotografen arrangerer situasjoner som er intetsigende og virker oppkonstruerte (Njaastad 2004:138), f-eks. å la et intervjuobjekt gå hit eller dit.

ler den fra det typiske nyhetinnslaget. Aktualiteten i innholdet er av en slik art at reportasjen like gjerne kunne vært sendt i Magasinet. Barn kan være takknemlige intervjuobjekter (jf. saken om Valentindagen), men er samtidig krevende, og her får vi demonstrert nettopp dette: Videojournalisten spør ”er det vanskelig å lage snøskulptur?”, får til svar at ”ja, det er ganske vanskelig”, og dermed er intervjuet over. Lukka spørsmål fungerer sjelden godt, og aller minst i en sammenheng som dette. Reportasjen fungerer i kraft av det skjer mye foran kamera – barn som går på skøyter, bygger skulpturer og snøhytter, osv. Men igjen vrir det av zoominger og panoreringer som overhodet ikke har noen *journalistisk* funksjon (Njaastad 2004:79).

Reportasjen om blinde og svaksynte barn som står på ski har et klarere nyhetspoeng, i kraft av et visst sensasjonspreg. For tredje gang i denne sendinga får vi her en feature, denne gangen lydsatt med hardrock, for sikkerhets skyld. Intervjuteknikken er av samme sort som i forrige innslag: ”Er det vanskelig å kjøre snowboard?”. Svar: ”Ja, litt”. Bildefortellinga er ikke altfor spennende, den heller, og reportasjen er enda et eksempel på ei kjapp, lettvent og overflatisk løsning på ei utprega god TV-sak med et stort potensial i forhold til identifikasjon, nærhet og lokal relevans. AN har spandert bare 1:20 på dette innslaget om ei gruppe personer som sjelden og aldri er framme i media.

Telling av sjøfugl i Salten er derimot tilgodesett med 2:30. I stedet for å la bildene bære historien og skape framdrift, er dette en reportasje av den sorten der en mengde verbalinformasjon skal *bildelegges*. Her er med andre ord svært mye ”tell” og lite ”show”. VJ’en har riktignok klart å fange inn ei vinterstemning og viser mange vakre naturbilder, men i det store og hele blir reportasjen som helhet stillestående, med lange intervjustrekk i stedet for at mye av innholdet kunne vært referert av en kommentarstemme, og vi heller kunne fått innblikk i hva selve *aktiviteten* fugletelling går ut på.

Siden det er onsdag, består siste del av sendinga av den faste programposten ”AN Debatt” (**DVD2**). Temaet som blir introdusert av debattlederen er ”hvordan skal vi få de unge tilbake til bygda”. Før selve debatten får vi et reportasjeinnslag som skal slå an tonen, der VJ’en intervjuer by- og bygde-

ungdom. Problemet er bare at allerede her sporer AN Debatt av: reportasjen handler om hvorvidt det er forskjell på unge fra bygd og by. Dette kunne muligens fungert i en annen sammenheng, men her blir det hele for lett vint og ufokusert – de langt på veg intetsigende svarene fra intervjuobjektene tyder på at de ikke helt forstår hva reporteren egentlig er ute etter.

Så er det debatt mellom to ungdomspolitikere. Det innledende spørsmålet er: Hva er det egentlig som er så feil med gutter fra bygda, som ikke klarer å rive seg løs og flytte? Dermed har vi allerede her mildest talt beveget oss et stykke bort fra det vi ble forespeila i innledningen: nå dreier det seg faktisk om hvordan en skal få også guttene til å ta aktive valg i livet, og flytte bort! Debatten dreier etter hvert riktignok tilbake til den opprinnelige problemstillinga, men seeren sitter lenge og lurer på hva dette egentlig handler om.

5.4 1. PERIODE – I DET STORE OG HELE

Det er selvsagt nyhetsinnholdet, håndteringen av nyhets sakene, som til sjuende og sist må bære en TV-stasjon som dette, og sikre et tilstrekkelig høyt og stabilt seertall. Saker som oppleves som vesentlige, skaper identifikasjon, er oppsiktsvekkende/sensasjonelle, inneholder interessante konflikter og motsetninger eller på en eller annen måte er aktuelle⁴⁶ vil få oppmerksomhet hos seeren. Men når en TV-stasjon skal etablere seg i et mediemarked er paradoksalt nok *formen*, overflaten, vel så viktig, eller som Stein Sneve, journalist og politisk kommentator i AN, uttrykte det noen uker etter oppstarten:

I begynnelsen har det vært fokusert nesten utelukkende på innpakningen, og det har vært nødvendig for å få det hele til å fungere visuelt⁴⁷.

Måten nyhetene blir formidlet på gir seeren et helhetlig inntrykk av i hvilken grad TV-kanalen framstår som *profesjonell*. Det vil si at programlede-

---

⁴⁶ Det vil si de klassiske nyhetskriteriene, ofte forkortet til VISAK (Østlyngen og Øvrebø 2000:103)

⁴⁷ Intervju 18.2.05

rens (nyhetsankerets) framtoning, kommunikasjon og presentasjon er svært viktig, og det samme gjelder lyssetting og studiodesign, kamerabruk, kommentar og redigering i reportasjene, og selvsagt også selve den tekniske avviklingen av sendingene. Dagens blaserte seere har rikelig med referanser for å gjøre slike vurderinger, vi har norske og utenlandske nyhetskanaler i hopetall å sammenlikne med. Sjøl om innholdet i disse ikke er like relevant for alle til enhver tid, så formidler TV-stasjonene vha. ei strømlinjeforma, velregissert *form*, og de støtter seg på en visuell og auditiv koreografi på skjermen, der det ikke er plass for tilfeldigheter.

AN-TV framstår i sin første sendemåned først og fremst som *ujevn* mht. form og formidling. Dette gjelder i særlig grad utformingen av nyhetsreportasjer og bidemedlinger, og i noe mindre grad inn- og utannonsering og selve den tekniske avviklingen av sendingene.

5.4.1 Nyhetsinnslag

I materialet mitt fra den første sendeperioden er det saker som fungerer utmerket som lokal-TV, først og fremst i kraft av at AN Nyheter er i stand til raskt å formidle lokale hendelser, som er (eller i hvert fall burde være) relevante for innbyggerne i Bodø. Det finnes m.a.o. eksempler på reportasjer som fungerer godt, både mht. valg av tema og vinkling, og reint formidlingsmessig. Samtidig gir utformingen av ei rekke reportasjer inntrykk av en redaksjon som ikke har funnet sin form. Som jeg har forsøkt å påvise ovenfor har en svært stor del av reportasjene klare mangler. Dette kan gjelde grunnleggende journalistiske grep som det å finne den gode vinklingen og (dermed) bruke de rette kildene og intervjuobjektene, og i det hele tatt utnytte det nyhetsmessige potensialet som finnes i sakene. Som nevnt er det svært få saker som omhandler konsekvensene av hendelser, handlinger og vedtak, det vil si setter dem inn i en større sammenheng og påviser hvordan det som skjer kan få innvirkning på livet til folk flest, bestemte grupper eller enkeltpersoner. Slik journalistikk krever forberedelser og researcharbeid i en helt annen grad enn det TV-redaksjonen trolig har hatt kapasitet til. Det virker derfor opplagt at skulle en såpass liten redaksjon makte denne oppgaven, måtte den i høy grad fått tilført ressurser, impulser og kompetanse fra den store avisredaksjonen i Avisa Nordland. Både produktene denne første sen-

demånedet og intervju med de tilsatte i TV-redaksjonen tyder på at det i liten grad har skjedd, så langt.

5.4.2 Stoffmiks

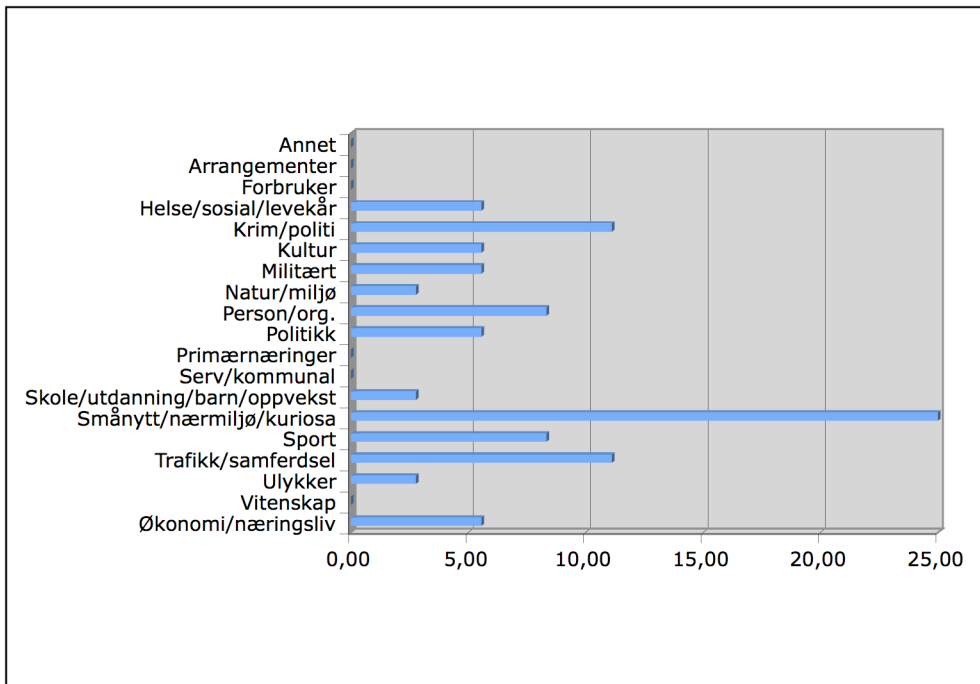
TV-stasjonens innholdsprofil avhenger både av hvilke stoffområder som er representert, og hvordan fordelingen er på disse dag for dag. Begrepet "stoffmiks" viser ikke bare til en beskrivelse av hvordan ulike stoffområder er representert. Det ligger også et visst normativt element her: et medium som henvender seg til *allmennheten* skal formidle et differensiert innhold, som presenterer et tverrsnitt av hendelser, mennesker, grupper, miljøer, og kulturelle og samfunnsmessige forhold. Dette viser både til valg av saksinnhold over en viss periode, og hvordan nyhetsendingene hvert nyhetsdøgn er komponert.

Materialet mitt omfatter i alt 36 saker, dvs. både reportasjer (VB) og bildemeldinger (BM) i denne første perioden. Dette er nok i minste laget for å kunne trekke entydige slutninger om hvilke stoffområder/hovedtemaer som dominerer, men visse tendenser burde det være mulig å finne fram til.

Når vi plasserer alle innslag, dvs. både reportasjer (VB) og bildemeldinger (BM) i hele perioden på variabelen *stoffområde*, får vi fordelingen som er vist i tabell 1 (absolutte tall) og figur 4 (prosentuert, grafisk framstilling).

Stoffområde	Ant. innslag	Ant. VB	Ant. BM
Smånytt/nærmiljø/kuriosa	9	9	0
Krim/politi	4	1	3
Trafikk/samferdsel	4	3	1
Person/organisasjon	3	3	0
Sport	3	0	3
Helse/sosial/levestandard	2	1	1
Kultur	2	1	1
Militært	2	1	1
Politikk	2	2	0
Økonomi/næringsliv	2	1	1
Natur/miljø	1	1	0
Skole/utdanning/barn/oppvekst	1	1	0
Ulykker	1	0	1
Vitenskap	0	0	0
Arrangementer	0	0	0
Forbruker	0	0	0
Primærnæringer	0	0	0
Service/kommunal	0	0	0
Annet	0	0	0
SUM	36	24	12

Tabell 1: Antall saker (VB og BM) i jan/feb 2005, etter stoffområde.

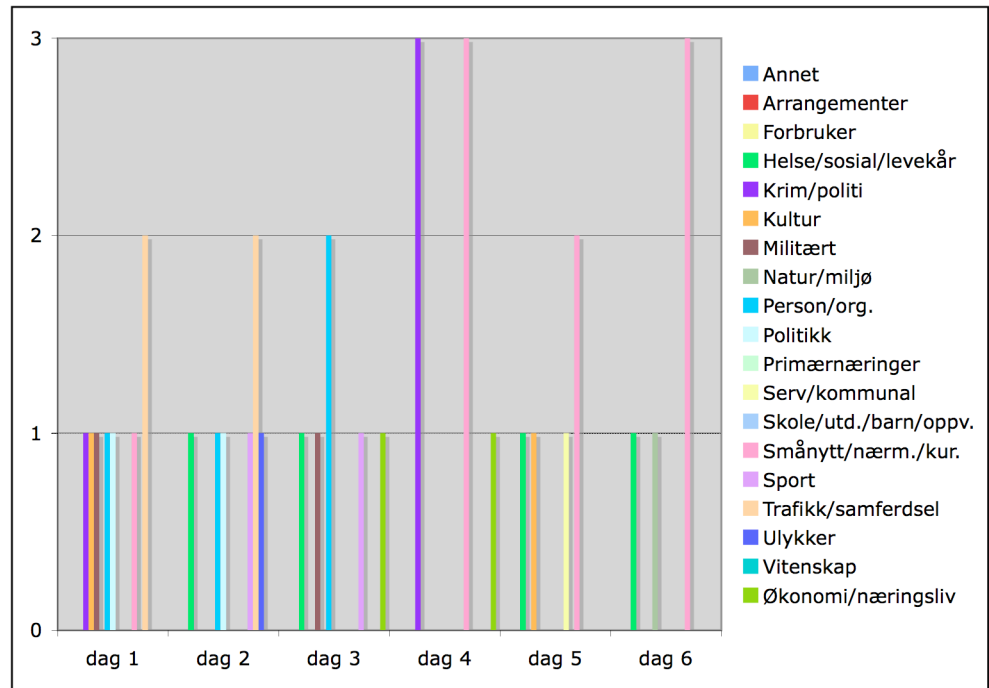
Figur 4: Prosentandel saker (VB og BM) jan/feb 2005, etter stoffområde

Den kategorien som har desisert flest treff er altså ”Smånytt...”, dersom vi betrakter VB- og BM-innslag under ett. Eksempler her er *Valentins dag – hva er kjærlighet?* og *Glimt kjører snøscooter*. De områdene som kommer nærmest Smånytt er Trafikk og Krim, Person og Sport. En del kategorier er først og fremst å finne i én av de to framstillingsformene. Dette gjelder i særlig grad Smånytt (9 – 0 for hhv. VB og BM). Det kan også være verdt å merke seg at 6 av 19 stoffområder er helt fraværende i sendingene denne perioden.

Men det er ikke bare perioden som helhet som er interessant når vi vurderer utvalget og sammensetningen av saker, eller stoffmiksen i AN Nyheter. Også forekomstene dag for dag er viktig for hva slags inntrykk seeren får av nyhetsbudet. Dersom vi plottes inn sakene i de ulike stoffkategoriene

for hver dag denne perioden omfatter, får vi fordelingen som er vist i figur 5.

Hyppigheten av en stoffkategori i hver sending varierer sterkt, som vi ser. Mens de fleste kategoriene har mellom 0 og 1 forekomst hver dag, kan vi altså oppleve at AN Nyheter enkelte dager presenterer hele 3 innslag i én og samme kategori. Dette gjelder i særlig grad dag 4 (dvs. 14.2.2005) der sendinga stort sett består av Krim/politi og Smånytt, hver med tre innslag, og

Figur 5: Stoffmiks dag for dag, jan/feb 2005

dessuten dag 6 der vi igjen får tre Smånytt-saker. Også de andre dagene har én dominerende stoffkategori.

Når vi i tillegg konstaterer at det er et visst innslag av featuresaker i AN Nyheter, som gjerne er plassert tidlig i sendeplanen, sitter vi igjen med et helhetsinntrykk av at stoffprioriteringen er noe tilfeldig, og ikke uttrykk for noen klar innholdsprofilering.

5.4.3 Geografisk forankring

Et påfallende trekk ved AN Nyheter er den svært snevre geografiske forankringa av saker. Ifølge åpningsvignetten (figur 6) skal AN-TV dekke en stor

Figur 5: Åpningsvignetten

del av midtre Nordland, men det ser ut til at redaksjonen lover mer enn den holder. Den har riktignok sitt delvis på det tørre siden Magasinet fra tid til annen utover i februar har inneholdt reportasjer og minidokumentarer fra en større del av fylket. De rene nyhetssakene er derimot nesten utelukkende henta ikke bare fra Bodø, men fra Bodø sentrum. Sjøl om siste del av sendinga

skulle inneholde stoff fra et større område, vil AN-TV trolig bare holde på de seerne som oppfatter også nyhetsdelen som viktig og relevant.

TV-redaksjonen har m.a.o. liten aksjonsradius. I motsetning til i en avisredaksjon (og til dels også i en radioredaksjon), kommer dette svært direkte og klart til uttrykk i de journalistiske produktene. Mens avisjournalister kan innhente mye informasjon og gjøre intervjuer via telefon⁴⁸ og (i verste fall) bruke arkivbilder som illustrasjon, må videojournalisten ut for å hente bilder og lyd. Dokumentasjonsverdien i nyhetssaker i en avis avhenger av journalistens og avisens troverdighet når de formidler virkeligheten via tekst og stillbilder, og hvordan denne troverdigheten bygges opp over tid. TV-reporterens troverdighet og TV-publikums *forståelse* og *opplevelse* av saken er i langt større grad basert på bruken av autentiske bilder og lyd, dvs. på en mer umiddelbar gjengivelse av virkeligheten gjennom journalistens

⁴⁸ Noe som i høy grad skjer, sjøl om det er et uttalt mål i redaksjonene at journalistene skal ut og oppsøke hendelser, mennesker og miljøer.

tilstedeværelse. Det sier seg sjøl at å produsere TV-saker som skal dekke et stort geografisk område dermed krever store ressurser. Mye av argumentasjonen innad i mediehuset AN for å starte opp med TV-sendinger var at en liten TV-redaksjon skulle trekke veksler på avisredaksjonen, både mht. stofftilfang og journalistisk kompetanse. Avisredaksjonen dekker store deler av midt fylket vha. journalister tilsatt på lokalkontorer på Fauske (indre Salten), i Hamarøy (Nord-Salten) og Ørnes (Sør-Salten), og dessuten Leknes (Lofoten).

Geografisk forankring	Ant. totalt	Ant. VB	Ant. BM
Bodø	30	22	8
Sørliche og ytre Salten (evt. inkludert Bodø)	3	2	1
Nordland	2	0	2
Indre Salten	1	1	0
Nord-Salten	0	0	0
Andre	0	0	0

Tabell 2: Saker etter geografisk forankring

Det er dermed nærliggende å tenke seg at disse lokalkontorene måtte bli brukt aktivt for å skape større geografisk spredning i sakene. I den første sendeperioden var det ingenting som tydet på at dette ble realisert.

Den geografiske spredningen mht. hvor det som er omtalt i nyhetene hører hjemme er vist i tabell 2. Vi ser at saker med tilknytning til Bodø er fullstendig dominerende i det materialet jeg har undersøkt. Et mer detaljert studium av sakene vil også vise at de ikke bare er lokale, men "superlokale", dvs. de er hentet fra de aller nærmeste omgivelsene til redaksjonen i AN, altså Bodø sentrum. Bare et fåtall saker får sitt råstoff fra steder bortenfor Hunstad/Mørkved, ei mils veg fra ANs lokaler.

5.4.4 Kilder

Mens vi er inne på hvor AN Nyheter henter saker og informasjon, er det naturlig å se på hvilken type *intervjukilder* som er brukt. "Kilder" vil her si de eksponerte kildene. Materialet mitt gir meg ikke grunnlag for å si hvilke muntlige og skriftlige informanter som bare er brukt i researchfasen av det

journalistiske arbeidet. Siden bildemeldinger ikke inneholder intervjuer, konsenterer jeg meg om de 25 VB'ene i materialet fra januar og februar 2005. Vi får da ei fordeling som vist i tabell 3 (noen saker inneholder flere typer kilder):

Kildetype	Antall	%
Grasrotkilder	12	43
Profesjonelle kilder	10	35
Konsekvenseskperter	2	7
Ekspertkilder	1	4
Andre org. kilder	3	11

Tabell 3: Antall forekomster av ulike kildetyper i VBer (absolutte tall og avrunda prosent)

Mens *grasrotkildene*, eller ”vanlige folk” har klart flest forekomster, ser vi at også de profesjonelle kildene, i første rekke politikere, samt ledere innenfor idrett/kultur og næringsliv og offentlige institusjoner er mye brukt i AN Nyheter.. Bare i ett tilfelle (Bodø som losjeby) finner vi bruk av en uavhengig *ekspertkilde*, som uttaler seg i kraft av sin fagkunnskap. Andre organiserte kilder (eksempel: demonstrasjonen i Glasshuset), finner vi altså tre av.

Konsekvenseskperterne har ikke noen framtreddende plass som intervjuobjekter. En nærliggende forklaring er at AN Nyheter rett og slett i liten grad har fokusert på konsekvenser av hendelser. I saken om åpningen av IRIS' nye renovasjonsanlegg er det for eksempel ikke noe intervju med (mulige) brukere av anlegget, altså kunder. Det er den informasjonsansvarlige i bedriften og en av de ansatte som blir prioritert.

En del av nyhetssakene er løst på enkleste måte, for ikke å si på den *lettvinde* måten. Mange saker får dermed et visst overflatisk preg, der det er den lettest tilgjengelige, synlige eller offisielle informasjonen som blir formidla. Dette kommer også til syne i valget av kilder, deriblant intervjuobjekter. Som vist i tabell 3 er det grasrotkildene som dominerer, med de profesjonelle kildene hakk i hæl. Begge typer kilder kan selvfølgelig ha mye å tilføre en sak, de første gjennom f.eks. å være øyenvitner til hendelser eller å representere allmenheten, de siste gjennom å representere viktige interesser og/eller inneha maktposisjoner i samfunnet. Men både grasrotkildene og de

profesjonelle kildene er gjerne også de enkleste å gripe til, simpelthen fordi de er lettest å få tak i og få i tale, der og da. Grasrota (vel å merke ved noen få av dem) kommer ikke minst til orde i form av *enqueter*.

5.4.5 Bruk av enquete

Intervjurunder på gata er mye brukt i AN Nyheter i denne første perioden, og sjangeren enquete er for så vidt skreddersydd for lokal-TV. Den bringer såkalt vanlige folk inn i TV-ruta, og kan sånn sett danne en motvekt mot alle de profesjonelle kildene det er lett å gripe til som journalist. På ett nivå kan det dermed være verdifullt å trekke (mer eller mindre) tilfeldig forbipasserende på gata inn som kilder i et innslag.

Men det er i første rekke som ”farge” og ”krydder” enqueten fungerer, ikke som *dokumentasjon* eller ved å formidle *resonnementer* (Njaastad 2004:128). Det er derfor heller ikke likegyldig i hvilken sosial sammenheng, i hvilket omfang og i hvilken fortellermessig kontekst enqueten blir brukt. I materialet fra januar og februar 2005 finner vi flere eksempler på at intervjuer av typen ”fem på gata” får en ganske løs tematisk forbindelse til resten av reportasjen. Formatet enquete krever vanligvis minimalt med forberedelser fra reporterens side, og hun beveger seg gjerne ikke langt fra redaksjonslokalene for å gjennomføre intervjurunden. I likhet med alle andre formater som krever lite ressurser og innsats kan det dermed bli farlig fristende å ty til enqueten i alle mulige og umulige sammenhenger – ikke minst for en liten redaksjon som skal lage billig nyhets-TV.

5.4.6 TV og avis

Vi kan konstatere at *krysspromtering* fra TV til avis ikke er noen vanlige foreteelse: bare i sju tilfeller melder nyhetsankeret at saken kan følges videre i avisen dagen etter. Hele tre av disse kom allerede første sendedag, mens flere av sendingene utover i februar er uten slik promotering i det hele tatt. Dersom vi sammenholder TV-sendingene med avisen dagen etter ser vi også at det er svært få saker som får noen direkte oppfølging på papiret – det er gjerne snakk om hendelsesnyheter (dvs. fellessaker) som først blir nevnt som bildemelding, og dagen etter blir presentert med en artikkel i avisen. Det er bare to av *reportasjene* i AN Nyheter som har fått oppfølging de dagene materialet er henta fra, og begge er fra de to første sendedagene (Skog-

stads avgang og Avmektige Skjerstadpolitikere). Dette kan tyde på at redaksjonen var opptatt av å bruke mulighetene for krysspromotering (den aller første saken hadde som nevnt en slik utro), men at dette ikke har blitt innarbeidet som praksis, simpelthen fordi det har vært svært få saker som har vært felles for TV og avis. Så langt i TV-stasjonens historie har vi dermed svært få saker som først har blitt presentert på AN Nyheter og deretter *vide-reutvikla* vha. ei anna vinkling i avisen, noe som må være ei nærliggende målsetning i integrert stor-redaksjon som produserer flermedialt (Weichardt m.fl. 2005).

Dato	Tittel	Stoffområde
16-02-05	Flere uføre	Helse/sosial/levetår
16-02-05	Høyere gravfesteavgift	Helse/sosial/levetår
17-02-05	Skal rapportere røykere på Nordlandssykehuset	Helse/sosial/levetår
16-02-05	Dørvakter med skuddsikre ves-ter i Bodø	Krim/politi
17-02-05	Anmeldte samboer for promillekjøring	Krim/politi
14-02-05	Fram Kino dyrest i Norge	Kultur
17-02-05	Revymøte svolvær byteater og Asylrevyen	Kultur
17-02-05	Tjener fett på nettpoker	Politikk
17-02-05	Siri Vasshaug kandidat til Stortinget	Politikk
16-02-05	Enklere læreplaner i skolen	Skole/utdanning/barn/oppvekst
14-02-05	Nordeasjef om laksefloken	Økonomi/næringsliv
15-02-05	Bodø Panorama	Økonomi/næringsliv
16-02-05	Telavie etablert	Økonomi/næringsliv
17-02-05	Stort sildefiske - Domstein	Økonomi/næringsliv

Figur 4: Avissaker som ikke er har fått noen forøper eller oppfølger i AN Nyheter, februar 2005

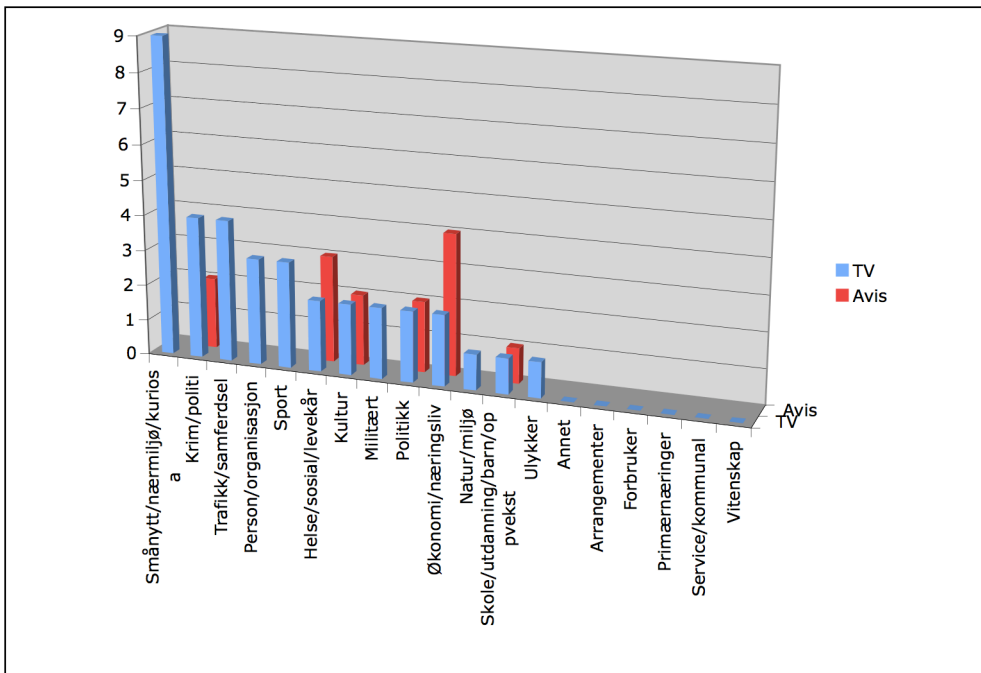
Når vi konstaterer at få saker vandrer mellom de to mediene, kan det være interessant å se på hvilke saker som *kunne* vært utnytta i begge mediene. Med andre ord: kan vi finne noen potensielle TV-saker i avisen, som ikke har fått plass i TV-ruta i det hele tatt? Vi kan se bort fra saker som angår andre deler av Salten eller hele fylket (siden slike saker tydeligvis

ikke blir prioritert), og legger som premiss at AN Nyheter skal konsentrere seg om saker med svært lokal forankring (eller muligheter for lokal vinkling) i Bodø – noe som i hvert fall i februar 2005 så ut til å være tilfelle. Vi finner at *avissaker* i tidsrommet 14.-17. februar som ikke ble behandlet i AN Nyheter fordeler seg som vist i tabell 4, ordna etter tema/stoffområde. (Jeg nøyer meg her med en gjennomgang av avisen i fire dager i perioden. Dette er ikke nødvendigvis fullt ut representativt, men tydeliggjør forhåpentligvis et poeng.)

Ikke alle sakene er uten videre utprega TV-saker, i den forstand at bilder og lyd vil kunne tilføre saken vesentlig ny, dokumentarisk eller opplevelsesmessig informasjon. Samtidig har mange av sakene et potensial, både visu

elt/dokumentarisk og gjennom å skape nærhet til og identifikasjon med personer som kan være *konsekvensespert*, og altså gi stemme og ansikt til en problematikk. Dette gjelder f.eks. 16.2: Gravfesteavgift (hvem rammer dette?); 17.2: Rapportere røykere (hvordan oppleves dette av røykere blant pasienter og ansatte?); 14.2: Fram Kino (hva synes publikum om dette?); 16.2: Enklere læreplaner (hva synes elever, lærere og foreldre?); Bodø Panorama (hva mener potensielle kjøpere eller evt. naboer?).

Tabell 1 viste at temaene Økonomi/næringsliv og politikk var under middels hyppig representert i AN Nyheter. I avisen finner vi derimot, ikke uventa, at Økonomi omfatter flest sterkt lokale saker. Dersom vi sammenholder hyppighet innenfor stoffområde for TV og avis, får vi ei fordeling som vist i figur 7.

Figur 6: Forekomster innenfor hvert stoffområde på TV og i avis (antall)

En påfallende forskjell mellom TV og avis er altså forekomsten av *økonomisaker* disse dagene, som er langt større på papir. Dette kan for så vidt knyttes til avisens fortrinn mht. å bringe detaljert faktainformasjon og analyse. Men samtidig har økonomisaker både en årsakskjede og – ikke minst – konsekvensaspekter som i høy grad angår mange mennesker i deres hverdag. Å finne slike vinklinger for TV fordrer imidlertid analytisk (dvs. ikke bare refererende) journalistisk arbeid, og vil nok kreve sitt av både kompetanse og tidsforbruk dersom dette skal fungerer godt formidlingsmessig.

Avisa Nordland har i prinsippet to veier å gå mht. fordeling og versjonering⁴⁹ av saker mellom TV-skjerm og avispapir: Redaksjonen kan

⁴⁹ Det vil si tilrettelegging og utforming av saker ut fra hvert mediums sterke og svake sider – tekst/stillbilde/video/lyd, hurtighet, fast eller løpende deadline, osv.

(1) velge ei klar arbeidsdeling mellom de to mediene, der TV rendyrker visse stoffkategorier som Smånytt/nærmiljø, Arrangementer, Personer/organisasjoner, o.l., mens avisen rendyrker alle typer analytisk journalistikk med detaljinformasjon og komplekse saker. Men redaksjonen kan også (2) systematisk styre sakene mellom mediene, slik at mange saker blir å finne begge steder, og da i ulik utgave. Slik nyhetsstyring, der målet er intet mindre enn en ”mediesymfoni”⁵⁰, vil ha som utgangspunkt at alle saker skal snues og vendes på i jakten på nye vinklinger og oppfølginger, inntil det journalistiske potensialet er utnyttet i hvert av mediene. Vi vil nok alltid få et visst innslag av arbeidsdeling, men ellers synes det klart at pkt. 2 ovenfor gir den klart mest spennende og produktive utnyttelse av nyhetsstoffet, og bør være en soleklar ambisjon for AN som mediehus.

Den nye, flermediale virksomheten i AN ble bygd opp rundt et *nyhetslederteam* på tre personer, som skulle være bindeleddet mellom de ulike delene av mediehuset. Ledelsen hadde som klar målsetning at AN-TV på ingen måte skulle bli et mer eller mindre kuriøst tillegg til den egentlige virksomheten, og ledelsen var innstilt på å legge til rette for mest mulig friksjonsfri flyt av nyheter og kompetanse mellom mediene. I materialet mitt er det imidlertid så langt lite som indikerer noe videre *organisk* forhold mellom TV og avis. Vi finner få tilfeller av krysspublisering, og systematisk versjonering av saker. Grunnen kan selvsagt være at man har lagt seg på ei arbeidsdelingslinje (variant 1 ovenfor). Intervjuer med nyhetslederne under oppstarten tyder imidlertid ikke på det, tvert om har målet vært å skape et mest mulig integrert redaksjonelt miljø, der saker ble dirigert og utformet ut fra mediens egenart, ikke ut fra om de var unnfanget i TV- eller avisredaksjonen.

I denne første sendeperioden i AN Nyheter ser det ut til at man, ikke uventa, klart vektlegger det jeg har kalt ”smånytt/nærmiljø/kuriosa” mest. Dette kan ikke sies å være oppsiktsvekkende for en TV-stasjon som skal finne sin plass både i forhold til avisen i samme bedrift og i forhold til konkurrerende lokale medier. Men vi skal merke oss at i andre enden av skalaen finner vi områder som Forbruker, Natur/miljø og Service/kommunale tje-

---

⁵⁰ Se f.eks. <http://www.cfje.dk/cfje/Uddbase.nsf/ID/UB06646963>

nester, noe som i høyeste grad må sies å være potensielt *nære* områder for seerne, der sakene vil inneholde åpenbare konsekvensaspekter som er relevante for mange innbyggere. Som jeg også har påpekt, er Økonomi/næringsliv det området der forskjellen mellom TV og avis er størst. Heller ikke dette er uventa; dersom det er noe område der avisen i utgangspunktet har klare fordeler formidlingsmessig, må det vel være her og i området Politikk. Men samtidig er også nyhetspotensialet her stort, forutsatt at redaksjonen er i stand til å nærme seg tunge økonominyheter f.eks. via ”konsekvens eksperter” som kilder og via caser som anskueliggjør det hele. Dette finner vi så langt lite av i AN Nyheter.

5.4.7 Nyhetsankere og studiodesign

Vi har langt fra amerikanske tilstander her i landet, der (svært godt betalte) nyhetsankere langt på veg bærer nyhetssendingene og er avgjørende for TV-stasjonenes merkevarebygging (Allen 2001:61,187). AN har åpenbart heller ikke ressurser til å holde seg med ankerpar, slik vi ser både i NRK og TV2, der hensikten er å nå ei videre målgruppe og skape mer intimitet overfor seerne. Likevel blir også ankeret i AN Nyheter sterkt eksponert, og er viktig for seerens *opplevelse* av sakene. Veiviseren i nyhetenes verden skal være en kombinasjon av visu-

Figur 7: Den aller første sendinga i AN Nyheter

elt blikkfang, tillitsvekkende budbringer og kunnskapsrik guide (Sand og Helland 1998:50). Hun/han må derfor finne den rette balansen mellom alvor og spøk, mellom distanse og nærhet, mellom nøktern informasjon og mer innsmigrende, appellativ kommunikasjon. Ankerets funksjon er i høy grad å

skape den formen eller overflaten som er konstant fra sending til sending, og som på tross av skiftende innhold gjør hele nyhetsprogrammet gjenkjennelig og forutsigbart for seeren.

Stine Sønvisen og Tor Iversen var de mest rutinerte TV-journalistene i redaksjonen, og var nok et klart valg som nyhetsankere i denne første perioden i AN-TV's historie. De uttrykker begge fortrolighet med mediet, og kommuniserer stort sett godt, både med stemmer, blick og kroppsspråk.

I denne aller første sendinga gjorde imidlertid valg av bakgrunn og klesdrakt hos Sønvisen at hun nærmest gikk i ett med omgivelsene, og hun kom derfor lite til sin rett i TV-bildet (figur 8). Dette ble retta på tredje sendedag, ved at den venstre delen av bakgrunnen ble gjort en anelse mørkere, og dermed skapte en kontrast også til lys påkledning. Dette er riktignok en detalj, men det er grunn til å undre seg over valg av visuelt uttrykk de to første dagene, tatt i betraktning at AN hadde leid inn ekstern ekspertise som skulle se til at nettopp slike detaljer ble ivaretatt på en profesjonell måte (se også Thorsen og Møller 1992:197ff).

Om studiodesignet ellers er vel å si at det ikke er spesielt spennende. Den svært begrensa plassen som er til rådighet gir begrensninger mht. å skape inntrykk av *rom* og luft i studio. Både form- og fargevalg er svært "rene" og nøkterne, for ikke å si konvensjonelle, og signaliserer moderasjon heller enn dristighet. Man kan spørre om inntrykket av journalistisk profesjonalitet og troverdighet dermed blir styrka eller svekka. Dette vil trolig avhenge av hvem man spør – her er det nok en del variasjon mellom ulike publikumsgrupper. Det må likevel slås fast at utformingen av studio i AN Nyheter neppe er noe blikkfang, i ei tid med avanserte visuelle effekter på alle kanter. Også om vi sammenlikner med andre lokale TV-stasjoners nyhetsstudioer vil vi se at AN Nyheter gir inntrykk av lite farger og dynamikk, sjøl om det hos andre stasjoner også kan bli vel mye av det gode...

5.4.8 AN Debatt

I likhet med AN Magasin skal AN Debatt ikke være noen hovedsak i denne studien. Det hører likevel med å nevne at også her ser vi hvordan et konvensjonelt debattkonsept i kombinasjon med (bokstavelig talt) trange rammer gjør at samtalen i studio får et formelt og lukka preg.

AN Debatt bruker for en stor del nyhetssaker som råstoff for ei meningsutveksling mellom to personer i studio. Programinnslaget er et forsøk på å bruke et kjent format fra riks-TV, debattprogrammene, i en lokal setting. Vi har riktignok sett tallrike eksempler på flåsete kvasidiskusjoner i NRK og TV2. Men ideelt sett skal slike programmer være informative og engasjerende, og dermed virke stimulerende på offentligheten og (dermed) demokratiet, noe som bør være viktige målsetninger for et seriøst nyhetsmedium (jf. Kari Karstensens vurdering av AN TVs betydning for den lokale demokratiet, se side 35). Bruken av debattsjangeren vil også vise i hvor stor grad redaksjonen virkelig klarer å legge til rette for gode debatter rundt lokale saker som engasjerer folk.

Figur 8: AN Debatt

Hva er så en ”god” debatt? Meninger, følelser, holdninger og engasjement er kvaliteter som gjerne kommer til sin rett på TV, dersom mediet blir brukt på en kompetent måte. Som Kari Karstensen påpeker, opplever vi dette mer umiddelbart og direkte på TV enn i en kommenterende artikkel i avisen, som til gjengjeld favoriserer mer kompleks faktainformasjon og lengre resonnementer. En TV-debatt skal derfor være informativ, samtidig som den formidler ekte engasjement. Denne formen krever

både grundig research fra redaksjonens side og en rutiner programleder som er i stand til å balansere styring og struktur mot frislipp av meninger og følelser (Yorke 1990:128ff). Dette er ingen lett oppgave, noe flere AN-debatter for så vidt har vist... Samtidig har denne typen innslag alle muligheter til å bli en svært viktig del av menyen i AN-TV, simpelthen fordi den gir ansikt og stemme til det som ellers kan fortone seg som mer eller mindre fjerne og abstrakte idéer, holdninger og interesser.

Når AN-TV har adoptert denne debattformen fra riksdekkende TV-kanaler, kan en spørre seg om redaksjonen ikke hadde tjent på å tenke mer *nytt*. Selve rammen rundt AN Debatt har et svært formelt preg, ikke minst fordi to-tre personer skal stå ganske tett på hverandre i et svært lite studio-rom (figur 9). I eksempelet vårt om bygdeungdommen (16.2.2005) (**DVD1**) ser vi to debattdeltakere som ikke er særlig fortrolige med situasjonen, som er usikre på i hvor stor grad de skal forholde seg til hverandre eller til programlederen, og som til og med framfører litt fleipete argumenter ("få guttene ut av skjorteræva til mora") med det største gravalvor. Det skal mye til for å være fortrolig med situasjonen for en deltaker som sjelden og aldri blir eksponert i media. Debatt deltakerne skal nok være temmelig profesjonelle offentlighetspersoner for å føle seg på hjemmebane i en slik setting. Vi blir kjent med en del argumenter for og mot det ene og andre, men vi kommer ikke særlig nært inn på personene bak argumentene, og motivasjonen som ligger bak engasjementet. Det er nemlig ikke nok å vise dem i nærbilde!

Den fysiske rammen i studio er selvsagt viktig, men i dag er tendensen at nær sagt hva som helst kan brukes som studio, fordi bakgrunnsstøy og bakgrunnsaktivitet i langt høyere grad enn tidligere blir tolerert. Det finnes til og med eksempler på at det som før var *støy* nå blir brukt bevisst som formelement for å signalisere autentisitet.

Som før nevnt går det an å tenke seg helt andre løsninger, for eksempel slik vi ser det i figur 10, der BTV (Bergens Tidende/TV Hordaland) har arrangert en utendørs debatt om ordensforstyrrelser og alkoholpolitikk, det vil si en debatt i omgivelser som kan knyttes direkte til temaet. Her er det for øvrig brukt én-kamerateknikk, så et slikt konsept innebærer ingen spesielt store utfordringer mht. tilrettelegging og bil-deregi. Det er ikke usannsynlig at AN Debatt i andre omgivelser enn et trangt studio ville stimulert deltakerne til å gi noe mer av seg sjøl, slik at debatten fikk mer preg av samtale enn av utspørring.

Figur 9: Utendørs debatt i BTV

5.4.9 Overflate og substans

En kan selvsagt ikke vente at alle detaljer skal være på plass tre uker etter oppstarten av en lokal TV-stasjon. Samtidig er det som nevnt svært viktig hvilket førsteinntrykk publikum får, både av journalistisk substans og formidling. Dette var ledelsen i AN bevisst fra første stund, og arbeidet for at når mediehuset først satset på lokal-TV, så skulle det være et tilbud som holdt mål på alle måter. Når en del av avisjournalistene i AN likevel var skeptiske til TV-satsingen, var det ikke minst ut fra frykt for at mediehuset Avisa Nordland skulle levere et produkt de ikke kunne være bekjent av, og som i neste instans ville gå ut over troverdigheten også til avisen, for ikke å si merkevaren AN. Den frykten var ikke ubegrunnet.

AN-TV, og i særlig grad AN Nyheter, gir i denne første sendeperioden inntrykk av å være en TV-stasjon som har vært nødt til å gjøre det meste på enkleste måte. Alt fra studiofasiliteter til redaksjonelle valg i den daglige

driften bærer preg av knappe ressurser. Med bare tre-fire faste journaliststillinger i TV-redaksjonen var det nok klart for de fleste at dette ville bli en balansegang på slak line, der kvalitet måtte veies opp mot mål nummer én i aller redaksjoner: å komme på lufta og få fylt sendeflaten med innslag!

Knappe ressurser kan forklare mye av det som er anført i analysen og vurderingene ovenfor, blant annet snever geografisk lokalisering og lite utbygging av saker mht. vinkling og kildebruk. Alle sider ved reporasjene kan likevel ikke forklares på denne måten; svikt i bildehistoriene som skyldes direkte feil under opptak og redigering må skyldes mangel på kompetanse mer enn ressursmangel. Kompetanse hos den enkelte videojournalisten eller myhetslederen er selvsagt en avgjørende faktor mht. hvordan sluttresultatet skal bli. Men kompetanse er også en kollektiv og organisatorisk ressurs, der det blant annet handler om hvordan delkompetanser kan virke sammen til felles beste, og hvordan en organisasjon systematisk bygger opp sin kapasitet. Mer om dette i sluttkapitlet.

5.5 2. PERIODE – VURDERING AV INNSLAG

5.5.1 31.10.2005

Innslag i AN Nyheter – (DVD1)
<ul style="list-style-type: none">
• Glimtstyret vurderer sine stillinger
• Nordland får egne viner
• Halloween
• Kajsers Orkestra
• Stemningsrapport

I det første innslaget denne dagen får vi høre at styret i Bodø/Glimt ”vurderer sine stillinger” etter nedrykket i eliteserien. Anslaget er bilder fra siste kamp, innkjøpt fra TV2. Saken er greit bygd opp rundt intervjuer med to ledere i fotballklubben, som selvsagt er sentrale kilder i saken. Vi får samtidig et eksempel på at et klippbilde kan virke mot sin hensikt: For å knagge ei blokk om at klubben ”verken har muskler i hode eller bein”, er det brukt et nærbilde av en bandasjert arm. Sammenhengen virker søkt, særlig i en

sjanger som dette. I en nyhets-VB forventer vi nemlig at personer i nærbilde også har en direkte forbindelse til det saken gjelder, dvs. at de inngår i en dokumentarisk sammenheng. I dette tilfellet får vi ikke engang vite hvem vedkommende er, det er altså snakk om et reint illustrasjonsbilde.

Vi finner også et annet eksempel på uheldig knagging: VJen stiller et spørsmål mens vi ser et bilde av trener Ola Haldorsen som forlater stadion. Det er rimelig å tenke at spørsmålet er stilt til treneren. I neste klipp svarer imidlertid daglig leder Gunnar Carlsen. Mens bildet av treneren viser ei grønn gressmatte, får vi noe seinere se samme bane, nå snødekt. Hva som er nåtid og hva som er arkiv er ikke angitt, noe som ikke bare forvirrer ytterligere, men bryter med sjangerens krav om etterrettelighet. Det ligger riktig nok ingen stor informasjonsverdi i disse bildene, men TV-mediets troverdighet er tross alt basert på at bilder ikke brukes vilkårlig.

Så er det kommet nye viner, med navnet ”Nordland” på etiketten. VBen er i kategorien pressekonferanse med produktlansering, og ligger – som ofte er tilfellet i slike sammenhenger – farlig nær tekstreklame. Produsenten får snakke fritt, og VJ stiller ikke ett kritisk spørsmål (f.eks. om det ikke er litt søkt å kalle en spansk/fransk rødvin for ”Nordland”). Et lydspor med musikk i begynnelsen og slutten forsterker featurepreget, og er en opplevelsesforsterker som trekker i retning ukritisk forsøk på forbrukerjournalistikk. På plussiden skal nevnes at VJen bildemessig sett har klart å gjøre maksimalt ut av noen oppstilte flasker og glass, og ei gruppe vinsmakere!

Saken om Halloween hører, i likhet med forrige innslag, klart til i kategorien smånytt/nærmiljø, og gjelder hvilke effekter som er å få kjøpt i forbindelse med Halloweenfeiringa. Masker og kostymer har selvsagt utprega visuelle kvaliteter, som VJen har klart å gjøre mye ut av på bildesida. Men det er ganske bemerkelsesverdig å få presentert en VB om Halloween uten at et eneste barn medvirker! Igjen får vi følelsen av at AN Nyheter har laga en reportasje i full fart og i siste liten. Den er trolig laga på dagtid samme dag, når barn flest er på skolen eller i barnehagen. Å gjøre opptak f.eks. forrige ettermiddag ville selvsagt kreve noe mer planlegging, men burde være overkommelig. Nødløsningen blir å få de butikkansatte og en voksen kunde til å kle seg ut og lage skremmelyder! Dette er lokal-TV på lavgir.

Så følger en VB om at gruppa Kajzers Orkestra besøkte et treningscenter da de var besøkte Mo i Rana dagen før. Reportasjen, som er kjøpt inn fra TV Nordland har et eksperimentelt featurepreg, med bilder i 16:9-format, delvis i svart/hvitt og mye bruk av et slags collageaktig bilde-i-bilde-komposisjon⁵¹, trolig for å legge seg på den samme estetikken som er brukt i promovideoen i anslaget. For så vidt en frisk avveksling fra mer konvensjonelt bildespråk, som står godt til temaet/saken, men dette er knapt noen nyhetssak, sjangermessig. VBen burde vært lagt til magasinet, eller til nød som siste innslag i nyhetene.

Avslutningen på AN Nyheter denne mandagen (etter en teaser for et magasininnslag) blir derimot en stemningsrapport fra Bodø sentrum, med mange vakre høstbilder. I all sin enkelhet kan også slike innslag – brukt med måte – være godt lokal-TV. Motivene er kjente og nære, samtidig som bilder og musikk kan løfte nettopp de tilsynelatende trivielle detaljene i natur og gate-liv opp til nærmest monumentale høyder. Men igjen må vi registrere at medlemmene av AN-TVs redaksjon sjelden og aldri beveger seg langt fra redaksjonslokalene, og slikt blir det i lengden noe ensformig TV av.

Vi merker oss for øvrig at denne mandagen er hele fire av fem saker det vi må kalle myknytt. Stoffmiksen er m.a.o. temmelig ensidig.

---

⁵¹ På engelsk PIP – Picture In Picture

5.5.2 1.11.2005

Innslag i AN Nyheter – (DVD1)
<ul style="list-style-type: none">
• Våpenfunn i Løpsmark
• OVDS/DFDS-utflagging?
• Forsvarets Petter Smart-avdeling
• Nattflyging v/ flystasjonen
• 23 nye stillinger til NS rus+psykiatri

Tirsdagssendingen åpner med en dramatisk nyhet til Bodø å være: politiet har funnet en revolver hos en ung gutt i bydelen Løpsmark, og ser selvsagt ”svært alvorlig på saken”. Verbal informasjon blir ivaretatt av et intervju med en politibetjent og en god del blokking. Bildene viser politimannen og nærbilder av våpenet det er snakk om, verken mer eller mindre. Alt av opp- tak har foregått på politistasjonen, og det er selvsagt begrensa hvor mange spennende og/eller informative bilder som kan komme ut av dette. Saken får dermed ingen geografisk forankring på bildesiden, der alt nok en gang fore- går i Bodø sentrum. Noen sekunder opptak med oversiktsbilder fra Løps- mark hadde vært på sin plass. Vi legger ellers merke til at det er redaksjo- nens videofotograf og én av avisjournalistene som har laget VBen, og en tredje i redaksjonen har lagt på blokker. Dette er altså en måte å bruke folk på tvers av mediene på, der ressursene blir utnyttet til fulle, når saken likevel skal slås (stort) opp i avisen.

Spørsmålet om et framtidig fusjonert OVDS/DFDS kommer til å flagge ut sine skip er et sjeldent eksempel på en økonominyhet i mitt materiale fra AN Nyheter. Det aller meste av saken handler imidlertid om at styrene i de to selskapene er blitt enige om å anbefale fusjon overfor aksjonærene, og om hvilke ambisjoner ledelsen har for det nye selskapet. Helt på slutten får vi vite at det er fare for utflagging av ”noen av skipene”, men saken som helhet blir for ufokusert i forhold til det introen legger opp til. Veksling in- tervjuer-blokker fungerer for øvrig fint, og vi finner også et eksempel på virkelig god knagging: to hurtigruteskip møtes et sted i leia, mens blokka

forteller at fusjonen nå ser ut til å være en realitet. Det spørs likevel om ikke det å bruke dette klippet *to* ganger er én gang for mye...

Noble er forsvarrets ”Petter Smart-avdeling”, og de skal nå installere et nytt navigasjonssystem hos de norske styrkene i Afghanistan. VBen er informativ og helhetlig bygd opp. Vi ser stadig noen umotiverte kamerabevegelser (”leting” med kamera etter motivet, jf. side 41). Men bildene kommer stort sett til sin rett, fordi de formidler informasjon om genuint visuelle sider ved soldatenes virksomhet.

Vi får deretter vignetten som signaliserer bildemeldinger. Den første handler om nattflyging i Bodø og den siste om at Nordlandssykehuset har fått 23 nye stillinger. Nattflygingen er illustrert med bilder av fly som tar av - i fullt dagslys. Bildene er rene illustrasjoner, og bærer på ingen måte preg av at dette er en reportasje, dvs. at en reporter faktisk har vært til stede og gjort opptak som skal ha en dokumentasjonsverdi. Opptaket kunne m.a.o. like godt vært henta fra arkivet. På de første bildene ligger det en tekst som forteller at ett av redaksjonsmedlemmene er reporter og har stått for redigering. Igjen er det sjangerforvirring ute og går mht. hvordan bildemeldingene skal presenteres. Den siste bildemeldingen er derimot helstøpt, og fungerer som illustrerende bakgrunn for den forholdsvis komplekse verbalinformasjonen.

5.5.3 2.11.2005

Innslag i AN Nyheter – (DVD1)
<ul style="list-style-type: none">
• Vandalisme i Løpsmark
• Tiltak mot krim. i Løpsmark
• Høyhus, 3D-modeller
• Bodø bokseklubb – mange jenter
• Reklame på busstur

Onsdagens sending toppes av *Vandalisme i Løpsmark*, der en del beboere i bydelen er blitt trakassert og har opplevd hærverk mot husene sine. Sjøl om det ikke blir sagt direkte, skjønner vi fort ut fra intervjuer med de skadelidende at dette må være kommunale omsorgsboliger, og at det er en spesiell

gruppe personer som har blitt utsatt for vandalismen fra en del ungdommer. Vi kommer tett på dem det gjelder, og VBen formidler det tragiske i at ei ressurssvak gruppe personer er blitt utsatt for dette. En kioskeier forteller også at folk har flytta bort som følge av trakasseringen. Saken har store dimensjoner, ikke minst fordi medieoppslag i slike saker fort kan oppfattes som stigmatisering av en hel bydel. Dette er en sak som krever oppfølging, analyse og en differensiert bruk av kilder. Bildefortellinga er igjen prega av en del umotivert panorering, tilting og zooming, f.eks. mot slutten, der vi har et par tilfeller av klipp som inneholder alle tre teknikker. Dette kan knapt sies å være journalistisk motivert, og er igjen med på å gi et noe amatørmessig preg til en reportasje som ellers inneholder mange verdifulle journalistiske elementer.

Den eneste bildemeldinga denne dagen omhandler også Løpsmark, og handler om at Bodø kommune vil sette i verk ”strakstiltak” i ungdomsmiljøet i bydelen. Meldinga inneholder nå et par bilder fra Løpsmark, trolig fra opp-taksmaterialet i forbindelse med forrige sak (se ovenfor). Bildemeldinga har sånn sett ei rikere bildeside enn reportasjen dagen før, sjøl om videosekvensen (som vanlig) er prega av ujevne og lite planmessige kamerabevegelser.

AN Nyheter har vært på en presentasjon av planer for nye høyhus, der avanserte tredimensjonale datamodeller er brukt. Intervjuobjektene er en arkitekt og en politiker, og TV-bildene gir et visst inntrykk av hva selve datasimuleringen dreier seg om. I introen får vi høre at spørsmålet om høyhus har satt sinnene i kok i Bodø, men vi registrerer at politikernes argumenter for høyhus får stå uimotsagt. Det spørres om ikke saken skulle handlet om nye måter å anskueliggjøre hvordan bygninger vil ta seg ut i bybildet, verken mer eller mindre. For øvrig er heller ikke denne VBen uten skjønnhetsfeil: det ligger noe musikk bak presentasjonen av datagrafikken, men den blir bare liggende i rundt 3 sekunder! Et såpass kort musikkstrekk virker nærmest som et arbeidsuhell, det har i hvert fall ingen formidlingsmessig funksjon.

VBen om jenter som bokser er noe av det mest helstøpte til nå i materialet mitt. Her er informtive intervjuer, spennende bilder og en klipperytme som står i stil med det som skjer i treningslokalet til Bodø bokseklubb.

5.5.4 3.11.2005

Innslag i AN Nyheter – (DVD1)
<ul style="list-style-type: none">
• Hoftun spillende trener i Glimt
• Kokainbeslag i Mosjøen
• Barnepornoetterforskning
• Ny pågripelse i Løpsmark
• Ungdomsmiljøet i Løpsmark
• Saltenfjorden friskmeldt
• Idol-audition i Bodø

Toppsaken er at Erik Hoftun begynner som ny spillende trener i Bodø/Glimt. Etter en innledende sekvens der Hoftun forteller om sine motiver, glir saken over til å gjelde avtroppende trener Ola Haldorsen, som på en pressekonferanse uttrykker at ”dette er det rette å gjøre”. Men hva er ”rett”, at han sjøl går av eller at Hoftun overtar? Så er det tilbake til Hoftun, som nå gir ei noe intetsigende programerklæring om at ”vi må score flere mål”. Haldorsens avgang og Hoftuns nye tilsetningsforhold henger selvsagt sammen, men det er strengt tatt to ulike saker. Vi ser ikke de to i samme bilde, og det er i det hele tatt uklart hvor mye tid som har gått mellom pressekonferansen og intervjuet med Hoftun.

Igjen ser vi at VJen faller for fristelsen til å gape over to saker, i stedet for å holde deg til én, og heller utdype den (f.eks. gjennom reaksjoner på at Glimt får Hoftun som ny trener). Fokus og spissing er som tidligere nevnt svært viktig på TV, både fordi bredde alltid vil gå ut over dybde, og fordi et så flyktig medium krever konsentrasjon, både hos reporteren og seeren.

Politiet har gjort et stort beslag av kokain på en lastebåt i Mosjøen. I begynnelsen av VBen ligger en tekst som sier at dette er laget av ”Videoreporter: Stine Sønvisen”, men det er fint lite som minner om en reportasje og *nær-
vær*, sjøl om bildene gir en del informasjon om politiaksjonen. I stedet for en reporter på stedet får vi ei slags bildemelding med en distansert kommentarstemme. Bildene kunne like godt vært innkjøpt fra TV Nordland (noe de også er?).

I neste sak møter vi en politibetjent som har brukt mye tid på å gjennomgå beslaglagt barnepornografi, og som forteller om den belastningen dette har vært for han og kollegaene. I blokkene får vi en del faktainformasjon om omfanget av sakene, som snart skal opp for retten. Dette handler imidlertid først og fremst om politimannen som menneske (og kanskje også far) bak den profesjonelle maska, og hvordan arbeidet fyller han med vemmelse. VJen har fanga inn både replikker og kroppsspråk hos mannen på en måte som fremmer nærhet og identifikasjon, og TV-mediet kommer så absolutt til sin rett. Men så er det igjen en glipp i selve bildefortellinga: politibetjenten lukker igjen døra til rommet der kartlegginga foregår, og slår så av PCen – kronologisk og handlingslogisk sett burde det vært omvendt.

Ei bildemelding forteller at 17-åringen i Løpsmark som tidligere ble pågrepet med våpen nå på nytt er bragt inn av politiet. Bildematerialet er nøyaktig det samme som ble brukt i BMen to dager tidligere. Informasjonen ligger uten tvil på lydsida her, men AN Nyheter velger altså å bare bruke interiørbilder fra politistasjonen, sjøl om de nå sitter på bilder fra Løpsmark som ble brukt i en tidligere reportasje (se ovenfor).

Våpenbeslag og hærverk i Løpsmarka er tidligere saker som roper på oppfølging, og den får vi i neste VB, som handler om hvordan det er å være ung i denne bydelen som har fått et så dårlig rykte. Dette er et sjeldent eksempel på en reportasje der VJen prøver å gå i dybden på en problematikk, og komme bak det som tidligere er formidla som kjappe nyhetssaker. Hun har også klart å få et par ungdommer i tale, og for første gang får vi høre hvordan de oppfatter miljøet de ferdes i. Men hvorfor bruke bare 1:35 på en slik vesentlig, kompleks og følelseslada sak? Lengden på et innslag må tilpasses sakens innhold, ikke rigide regler for hvor langt et nyhetsinnslag skal være. Når AN Nyheter for en gangs skyld oppsøker et miljø på kveldstid for å lage en reportasje, savner vi flere stemmer som kan belyse flere aspekter av saken, vi savner m.a.o. en mer dyptpløyende journalistikk. En slik featureprega sak kunne med fordel vært organisert som en miniserie av reportasjer som ble spredt utover i uka.

Det hører også med at introen ikke fungerer helt godt i forhold til anslaget: ankeret sier at ”AN Nyheter var og snakka med noen av dei [ungdommene], og budskapet deira er klart”. Vi aner her et *kolon* og venter på en replikk, men i stedet for at VBen begynner med noe ”budskap”, begynner den med en stemningsbeskrivelse fra VJens side :”det er dyster stemning...”. Det går hele 20 sekunder før den første synken, som dermed får en altfor løs forbindelse til introen til å fungere godt som et *statement*.

Forbindelsen intro – blokk i VBen er ikke alltid like god i AN Nyheter, noe vi også får demonstrert i det neste innslaget i denne sendinga: Saltenfjorden er friskmeldt. Ankeret forteller at ”IRIS har brukt 1,2 mill. kroner på å undersøke om fjorden blir forurensa av søppelanlegget.” Så kommer ei hybrid bildemelding av det slaget som er nevnt tidligere, der vi hører at blokka ikke blir lest fra studio, sjøl om det er ankeret som leser den. Blokka begynner med at: ”søppelanlegget til IRIS forurensar ikkje Saltenfjorden...”. Dette er ei slags reversering av introen, noe som gjør den språklige stilen litt banal. Vi har tidligere sett eksempler på at redaksjonen ikke har vært nok oppmerksomme på overgangen mellom intro og VB-blokk, og dette ser også ut til å være tilfelle her, trolig fordi arbeidsflyten i redaksjonen er lagt opp slik at bildemeldinger blir laga for seg og lagt på seinere. Når elementene på denne måten holdes atskilt i produksjonsprosessen er det ikke lett å høre om den språklige sammenbindingen fungerer godt eller dårlig.

En VB på 33 sekunder omhandler IDOL-uttaket som er arrangert i Bodø, og i utroen får vi høre at det kommer ”mer om dette” i Magasinet på fredag. Innslaget har bilder som til en viss grad formidler stemningen blant de unge håpefulle, med mange talende detaljer. Sjangermessig er det imidlertid uklart hva vi har å gjøre med: Som *teaser* er innslaget i lengste laget, som reportasje er den for kort, tatt i betraktning at saken inneholder så mange visuelle og emosjonelle kvaliteter. Supring av navnet på VJen mangler for øvrig.

Det skal også nevnes at reportasjen i Magasinet dagen etter kunne vært løfta mange hakk TV-journalistisk gjennom noen forholdsvis enkle grep: I stedet for den noen distanserte tilnærmingen, med et par intervjuer og mange halv-

totalbilder⁵², kunne VJen valgt å følge en person før, under og etter sangau-
dition. Dette er en ganske vanlig teknikk for å utnytte mediets evne til å
fremme nærhet og identifikasjon. Den skaper også framdrift og dynamikk,
og ivaretar det prosessuelle aspektet ved TV-reportasjen som fortelling.

5.5.5 4.11.2005

Innslag i AN Nyheter – (DVD1)

- Marineøvelse i Bodø
- Kokainbeslag: ingen siktet
- Mulig oljeboring i nord
- Kunstgress på Aspmyra
- Tryllefloyten i ny versjon
- Amanda: pårørenderom klart i Mosjøen

Den siste sendedagen denne uka er toppsaken at marinen besøker Bodø med en hel del fartøyer. Problemstillingen er om de burde være mer til stede i nordområdene, og VJen knytter dette opp mot Elektron-saken tidligere på året. Fylkesrådslederen i Nordland er i intervjuet kritisk til Forsvarets prioriteringer, og danner ei relevant kildemessig motvekt mot to offiserer, som toner ned det problematiske i situasjonen, og bare er glade for å være i Bodø. Saken er godt løst av VJen, fordi hun bringer inn et analytisk moment som setter flåtebesøket inn i en sammenheng. Innslaget er et (sjeldent) eksempel på at AN Nyheter makter å gjøre noe mer ut av en begivenhet som en i utgangspunktet kunne nøye seg med å *referere*.

Innslaget om det gigantiske kokainbeslaget i Mosjøen er ei oppfølging av nyheten dagen før, og er produsert av TV Nordland i Mosjøen. Bortsett fra et par overdrevent dramatiske (og hakkete) utzoominger, er saken bildemes-
sig godt løst, men det er tydelig at VJen ikke har fått adgang til båten det gjelder, og dermed må nøye seg med eksteriørbilder som i lengden blir noe

---

⁵² Det typiske utsnittet for å vise ei gruppe mennesker i et miljø.

monotone. Det som løfter saken ut over det helt ordinære (og gjør den til noe annet enn en avissak) er noen åpenhjertige uttalelser fra en temmelig fortvilt direktør på Elkem Aluminium Mosjøen.

Ei bildemelding om framtidig oljeaktivitet i Nord-Norge er bygd på ei melding fra Statistisk Sentralbyrå, og bærer tydelig preg av det. Bildene viser et knippe motiver med tilknytning til oljenæringa, men med stort spenn – her er alt fra boreplattformer i totalbildeutsnitt, til oljeprøver i et laboratorium, til bilder fra en eller annen konferanse. Teksten i blokka er på sin side fylt med tall. Dette er et typisk eksempel på at dersom en i det hele tatt skal forsøke å formidle denne typen verbal informasjon på TV, så bør den understøttes av grafikk/animasjoner, eller den bør (i verste fall) knagges opp mot nøye utvalgte bilder.

Arbeidet med å legge kunstgress på Aspmyra er i gang, og bildemeldinga som omhandler dette fungerer godt, rett og slett fordi bilder og blokketekst forsterker hverandre formidlingsmessig.

I enda ei svært lang bildemelding får vi vite at Rikskonsertene kommer til Bodø med en ny og annerledes versjon av Tryllefløyten. Igjen er sjangerbestemmelsen noe løs: Vi får tidlig vite (i en supret tekst) at bildene stammer fra Rikskonsertene. Likevel står personen med kommentatorstemmen oppført som ”reporter/redigering”. Man kan vel knapt snakke om noen reporterfunksjon når det bare er snakk om at en blokketekst blir lagt på arkivbilder...

Ei jente har på egen hand samla inn penger til et pårønderom på Nordlandssykehuset. VJen presenterer jenta og seremonien der rommet blir innvia, og har fått til ei nyansert veksling mellom jenta (som synger og blir intervjuet), interiøret i rommet og reaksjoner fra personer som har hatt med prosjektet å gjøre. Men igjen har vi et bildespråk der man hele tida beveger kameraet eller zoomer ut og inn, i stedet for å skape dynamikk, rytme og spennende overganger i redigeringen. I løpet av 1:20 er det to panoreringer, to tilter og sju zoominger! Et gjennomgående trekk i VJenes reportasjer i AN Nyheter er at en i stedet for å flytte kameraet nærmere objektet zoomer

inn. Lengre brennvidde i kombinasjon med håndholdt kamera skaper uvil-kårlig mer urolige bilder (noe som er helt ulikt hvordan vi ser verden ellers, uansett hvor mye vi beveger hodet), og dette skaper en visuell støy som kan virke distraherende.

5.5.6 7.11.2005

Innslag i AN Nyheter – (DVD1)
<ul style="list-style-type: none">
• Oppgradering av Bodø havn (S)
• Besvimt flygeleder
• Kosthold blant skoleelever
• Kokainskipet frigitt
• Pitbull-Terje

Store skip kan ikke legge til i havna i Bodø, og det fører bl.a. til at næringslivet i byen går glipp av store inntekter. Dette er bakgrunnen for første sak, som tydeligvis er en slags oppfølger til fredagens innslag om marinebesøket, i den forstand at mange av de samme bildene av marinefartøyene er brukt. Men nå gjelder detei anna problemstilling: hvordan få opprustet havna slik at de nye fregattene Norge har kjøpt kan legge til kai i Bodø? Vi får ikke vite særlig mye om hva utbyggingen egentlig innebærer, og det kan også virke noe søkt at det bare er store marinefartøy som blir nevnt som mulige inntekstkilder for byen (hva med cruiseskip, f.eks.?). Likevel har altså AN Nyheter altså klart å trekke to saker ut av samme opptaksmateriale, nemlig flåtebesøket og intervjuet med fylkesrådslederen, og det tyder i seg sjøl på en viss evne til å utnytte sakene og materialet når ressursene er knappe. Selve bildefortellinga og knagging blokk-bilde er *nesten* på plass her, men vi registrerer at mens VJen refererer fylkesrådslederen, er det – forvirrede nok – havnedirektøren vi ser i bildet.

En flygeleder i Bodø har besvimt på jobb, og saken går rett inn i føljetongen om forholdene i Avinor. Saken handler om arbeidsforhold og arbeidsmiljø, og noen bilder fra kontrolltårnet hadde tilført saken viktig TV-spesifikk informasjon. I stedet får vi flere eksempler på ”gåingens forbannelse” (jf. side 120) og hele to klipp av en tilfeldig flyplassansatt som i hvert fall ikke er

flygeleder! Intervjuet (for øvrig det eneste) er med den tillitsvalgte for flygelederne, og det er tre måneder gammelt. Samtidig som saken avgjort har svært stor nyhetsverdi, bærer den preg av at det er kokt suppe på en spiker; her er en utprega mangel på kilder og mer eller mindre tilfeldige klippbilder.

Så er det ungdomsskoleelevenes sukkerinntak. Reportasjen har ei god oppbygging, med opptak i butikken og på ungdomsskolen. Intervjustrekkene er i lengste laget (dvs. at noe av innholdet kunne vært referert i blokker), men vi slipper i hvert fall de ustanselige kamerbevegelsene og zoomingene som jeg har vært inne på tidligere. Vinklingsmessig får reportasjen et noe offisielt (for ikke å si offisiøst) og moralistisk preg. VJen har intervjuet tre kilder, en butikkansatt, en elevrådsleder og en lærer, som alle formidler hvor viktig det er med ”riktig” kosthold? Men hva sier de som daglig kjøper skolebrød og brus, dvs. de unge (som *ikke* er elevrådsledere)? En TV-kanal som vil være tett på begivenheter, mennesker og miljøer bør legge vekt på å få slike kilder i tale.

To bildemeldinger om hhv. det frigitte lastekipet i Mosjøen og Bodø-artisten Magnus Eliassen formidler greit hva sakene dreier seg om. Vi legger merke til at redaskjonen nå igjen bruker ”AN Nyheter”-vignetten for å signalisere at vi har å gjøre med bildemeldinger.

Forhåndsomtalen av filmen Pitbull-Terje har god oppbygning, med veksling mellom en promo-video og intervjuer med manusforfatteren fra Bodø og de to guttene i hovedrollene.

5.5.7 8.11.2005

Innslag i AN Nyheter – (DVD1)

• Avinor undersøkes etter nestenulykke   • Brann på Tverrlandet   • Besøk av forsv.ministeren   • Boksetap i Sverige   • Nytt fly til flymuseet

Igjen er Avinor i toppsaken, denne gang fordi det viser seg at to fly nylig var på kollisjonskurs utenfor Bodø, trolig fordi flygelederne har for dårlige arbeidsforhold, og ikke får gjort jobben sin. Intervjuer med to politikere viser et visst engasjement og en del motsetninger, men ellers tilfører bildene lite ny informasjon; det blir mange bilder av tårnet på flyplassen fra ulike vinkler. Intervjubildene er imidlertid godt komponert mht. utsnitt, og vi har også et sjeldent eksempel på at ei zooming kan fungere, ved visuelt å binde sammen kontrolltårnet og en direktør i Luftfartstilsynet som har satt i gang gransking av Avinors rutiner. Sammenholdt med forrige sak (fredag) om Avinor og Bodø lufthavn er dette helt klart en sak med mer substans.

Bildemeldinga om brannen på Tverrlandet gir oss bilder som tydeliggjør og dokumenterer det som har skjedd, og den står sånn i sett i klar kontrast til ei melding om samme type hendelse i AN Nyheters første sendeperiode. Vi merker oss at det nå er redaksjonens erfarne videofotograf som står for bildematerialet.

Forsvarsministerens besøk hos Landsdelskommando Nord-Norge er dekket av en av avisens journalister som har forsvarsstoff som speciale. Et intervju med statsråden bærer denne saken, der den sentrale problemstillingen er hvor smertegrensen går for nedskjæringer i Forsvaret i nord. VBen slutter med en synk, noe som bryter med regelen om avrundning. Vi registrerer også at reporterens navn kommer halveis ute i reportasjen, og supring av fotografens navn mangler.

Ei bildemelding om at jentene i Bodø bokseklubb tapte under et boksestevne i Sverige er viktig å få med, ikke minst fordi det er ei gruppe idrettsutøvere vi sjelden og aldri hører om ellers. Men det hele blir noe sært når bildene er de samme som i en tidligere VB om jentene (2.11), der vi ser dem trene. Å sende en VJ til Sverige for å dekke stevnet vil være uaktuelt, men det fantes kanskje amatørøptak en kunne brukt? Det er i det hele tatt påfallende at AN Nyheter med sine begrensa ressurser ikke utnytter den gullgruva private videoøptak kan være (slik f.eks. NRK Nordland faktisk gjør fra tid til annen), og da vel å merke ikke bare for å formidle kuriøse hendelser.

Luftfartsmuseet i Bodø har fått donert et gammelt fly, og reportasjen handler om hva som skjedde da det ankom museet, og bakgrunnen for det hele. VJen klarer å formidle *prosessen* når ei gruppe flyentusiaster tar imot flyet, og sørger for å få det på plass i lagringshallen. Det er bra framdrift og handlingslogikk i bildefortellinga. Blokk og intervjustrekk utfyller hverandre også godt. To ganger får vi se Spitfire-monumentet utenfor museet i halvtotal, det blir til og med brukt som avslutningsbilde, noe som virker litt søkt når saken faktisk handler om et helt annet fly. Igjen: stram regi og glassklar fokus er svært viktig når nyheter skal formidles vha. flyktige bilder og lyd (jf. kvalitetskriteriene på side 41).

Som seg hør og bør skal AN-TV formidle inntrykk fra det som for mange er høstens store begivenhet, elgjakta. Men vi stusser litt når reportasjen handler om elgjakt i Rælingen kommune på Romerike! For et mediehus som har "Nær og nærgående" som motto, virker det søkt at det ikke er elgjakta et sted i Salten som blir løfta fram i en sak som dette. Det hele later til å være (nok) ei nødløsning, der det er *enklere* (og trolig billigere) å kjøpe inn en reportasje gjennom TV Norge-systemet enn å lage noe sjøl.ei anna side ved dette er at det er over ei uke siden elgjakta var slutt, og da har vel saken strengt tatt mista noe av sitt aktualitetspreg.

5.5.8 9.11.2005

Innslag i AN Nyheter – (DVD1)
<ul style="list-style-type: none">
• Avinor forsikrer om flysikkerhet
• Jagerfly fra Bodø til Afghanistan
• Natteravnprosjekt i Løpsmark
• Sykepleier narkosiktet
• Innovus-festilvalen i Bodø
• Reveskabb på hunder
• Pitbull-Terje (2)

Avinor-saken ruller videre, og AN Nyheter lar dette på nytt være toppsak – av gode grunner, siden spørsmål som har med flysikkerhet å gjøre må sies å være svært vesentlig nyhetsmessig. Konkret handler det nå om en pressekonferanse der Avinor forsøker å roe gemyttene og vise handlingsevne. Saken er en naturlig oppfølger til VBen dagen før, der lederen for Samferdselskomiteen antyda en viss mistillit til selskapet. Denne posisjonen kommer nå klarere til uttrykk i et intervju med politikeren, mens direktøren i Avinor tilsynelatende tar det hele med stor ro. Én ting er argumentasjonen hos de to partene, men kroppsspråket og mimikken skal heller ikke underverdes som uttrykksformer, og dette kommer selvsagt til sin rett på TV. Etter det egentlige temaet, som varer 1:03, glir saken over i et sidespor: hva skal reisende gjøre når flyet er forsinka?

Dette er et viktig spørsmål for forbrukere av flyreiser, men burde vært skilt ut som egen sak. Samtidig kunne nok AN Nyheter gjort noe mer ut av problematikken rundt Avinors måte å drive luftfart på. Saken er ellers tradisjonelt løst, med ei veksling mellom synker og mer eller mindre intetsigende klippbilder (noen av dem har vi for øvrig har sett i to tidligere saker). Teknisk sett er det igjen noen skjønnhetsfeil: kontentum (surr av stemmer) under ei blokk er for høy og tar bort oppmerksomheten fra det VJen har å si. Vi ser også et tydelig jump-cut i et intervju med lederen for Forbrukerrådet i Bodø, der den uheldige overgangen burde vært skjult med et klippbilde. Supring av navn og tittel mangler også på alle intervjuene.

Å sette sammen bilder til ei bildemelding kan være krevende, fordi informasjonen på lydsida ofte er temmelig *skriftlig* utforma, dvs. den er skrevet med tanke på at den skal stå på egne bein, som en avisnotis. Mange av bildemeldingene i AN Nyheter bærer preg av å være laga under tidspress og/eller i en situasjon der det gode bildematerialet (i et rikholdig arkiv) mangler. Resultatet blir at bildene ikke støtter særlig godt opp under innholdet i meldinga, bildene er brukt (flere ganger) før, og selve montasjen av bilder blir noe tilfeldig mht. motiver, handling, utsnitt, m.m.

Dette gjelder også nyheten om at jagerfly fra Bodø flystasjon kan bli sendt til Afghanistan. Særlig bilder av personer i halvtotalt og halvnært utsnitt krever bevisst knagging (kopling) mellom bilde og lyd, fordi identifiserbare personer gjerne umiddelbart blir knytta til det vi hører på lydsida. ”... Ifølge forsvarsministeren” bør dermed knagges opp mot et bilde av henne, ikke som her, et bilde av en soldat. ”Flere medlemmer av SV har demonstrert i dag...” bør bildelegges med et totalbilde eller eventuelt et fly i lufta (når en ikke har bilder av SV’erne), heller enn et halvnært bilde av en soldat. Ingen seere vil selvsagt tro at det er soldaten som har demonstrert, men igjen: I et medium prega av flyktighet, der bilder og lyd like gjerne kan slå hverandre i hjel som å forsterke hverandre er det viktig å være nøye i redigeringa, ikke minst når det gjelder bildemeldinger.

Sånn sett er neste melding, om etableringa av ei ordning med ”natteravner” i Løpsmark, atskillig mer vellykka. Her er det logisk sammenheng mellom verbalinformasjon og bilder, og sjøl om bildene av ungdommer, politi og omgivelser er brukt både én og to ganger tidligere i AN Nyheter er bildene slitesterke, fordi de formidler et poengtert, autentisk innhold.

I den påfølgende bildemeldinga får vi imidlertid igjen en noe løs konstruksjon: en sykepleier er sikta for besittelse av narkotika, og vi ser en injeksjon, eksteriørbilde av Nordlandssykehuset og varetektsarresten på Bodø politihus. Mens blokka forteller om en viss advokat ser vi et bilde av en politibetjent og en person i sivil, som vel å merke ikke er den nevnte advokaten. Midt i meldinga legger vi merke til et blaff (på tre enkeltbilder, dvs. om lag 1/8

sekund!) der et tidligere bilde blir gjentatt. Dette oppleves naturligvis som visuell støy, og skyldes en rein glipp i redigeringa.

Neste VB handler om unge entreprenører, og mer konkret Innovus-festivalen i Bodø. Det aller meste av reportasjen blir brukt til en *case*, der to jenter som deltar på et seminar blir intervjuet. Vi får vite en del om produktet deres og at de er usikre på dette med å bli intervjuet på TV, men vi får heller ikke vite stort mer. Det hele ender opp i latter rundt fenomenet ”medietrening”. Dermed har vi definitivt bevega oss et godt stykke bort fra både entreprenørskap og hva ”Innovus” er for noe, fokus har skifta og saken truer med å falle fra hverandre. Vi sitter igjen med et inntrykk av at VJen og jentene har hatt det moro sammen, men stort klokere er vi ikke blitt. Når AN Nyheter en sjelden gang presenterer saker som har med økonomi og næringsliv å gjøre, stusser vi over at redaksjonen for det første ikke bruker mer enn 1:19 på ei såpass innholdsrik sak, og for det andre så til de grader overser den nyhetsmessige substansen. Som et miniportrett av de to jentene kunne VJens konsept muligens ha fungert (men da burde det også vært gjort mer ut av det), men i ei nyhetssak som dette virker det hele temmelig malplassert. Å bruke en *case* er i seg sjøl en god idé, men da ville det være mer interessant å følge de to gründerne gjennom deler av seminaret, se dem i samspill med andre deltakere og kurslederen, få mer innblikk i hvilke egenskaper de har som gjør dem til gründerne, osv.

VBen om reveskabb på hunder er henta inn fra TV Nordlands Mosjøenkontor. I likhet med flere andre reportasjer fra samme VJ formidler denne saksinnholdet på en effektiv måte. Her er brukt en *case*, perspektivet blir utvida i midtpartiet og i slutten er vi tilbake til *case*’en, der intervjuobjektet avslutter med et fyndig *statement*. Komposisjonen er helstøpt og fokus ligger hele tida på sakens kjerne, nemlig at den milde novembermåneden gjør at skabbsmitten sprer seg til hunder. Seeren har trolig lært en hel del om fenomenet reveskabb, og om hvor stort problemet kan være.

Siste bildemelding dreier seg igjen (jf. BM to dager tidligere) om filmen ”Pitbull-Terje”, nå får vi vite at filmen har vært en kinosuksess. På lydsida hagler det med tallfakta, mens vi på bildesida stort sett ser utdrag fra en

promo-video, med mye action og kjapp klipperytme. Her blir det vanskelig å få med seg både bilder og kompakt verbalinformasjon, fordi det strengt tatt ikke er noen tett forbindelse mellom disse. Det spørres om ikke denne typen informasjon skulle vært reservert for papiravisa.

5.6 2. PERIODE – I DET STORE OG HELE

Materialet jeg har gjennomgått for denne perioden omfatter 45 saker, med stort og smått.

Det første vi legger merke til er at to nye ankere er kommet til, Silje Kolaas fra TV-redaksjonen og Trude Landstad, som til daglig arbeider som avisjournalist i AN. Begge må sies å gjøre en god jobb, dvs. at de både vha. stemme og blick formidler introer og utroer på en troverdig måte. De klarer også stort sett å tilpasse framtoning og stil etter hva saken gjelder (f.eks. alvor vs. humor, informere vs. ekspressivt uttrykk). Som anker representerer Landstad en styrking av kapasiteten i TV-redaksjonen, men noe tilsig av journalistiske ressurser ellers finner vi lite av – det eneste eksempelet i mitt materiale er Rune Nilsens reportasje om forsvarsministerens besøk i Bodø. Mens flere av avisjournalistene tidlig på året ga uttrykk for at de kunne tenke seg å jobbe med TV-saker ”etter hvert”, ser dette altså ikke ut til å ha tatt av i større grad godt og vel et halvt år seinere.

Samla sett gir materialet fra denne perioden inntrykk av at AN Nyheter fortsatt holder et noe ujevnt nivå på det de sender. Her er reportasjer og bildemeldinger som vha. bilder, kontentum, synker og blokker effektivt formidler et journalistisk innhold, og andelen innslag som står støtt formidlingsmessig er større enn i februar 2005. Men vi finner stadig mange eksempler på at planlegging, opptak og redigering virker noe tilfeldig gjennomført, noe som kan gi seg utslag i alt fra saker uten nevneverdig substans til at selve bildefortellingen og koplingen mellom bilde og blokk halter.

Da vi opplevde dette i den første sendeperioden måtte mye tilskrives at Avisa Nordland faktisk hadde etablert en helt ny TV-redaksjon, med minimal besetning. AN kunne dermed ikke trekke veksler på kompetansen i en innarbeidet redaksjon og teknisk stab, som tilfellet ville vært dersom AN hadde kjøpt opp en allerede eksisterende TV-stasjon. Når vi mot slutten av 2005 fortsatt kan registrere såpass mange tekniske og formidlingsmessige

glipper, må en spørre seg hvilke rutiner redaksjonen og ledelsen i AN har hatt for systematisk evaluering, kvalitetssikring og kompetanseheving i forhold til TV-sendingene.

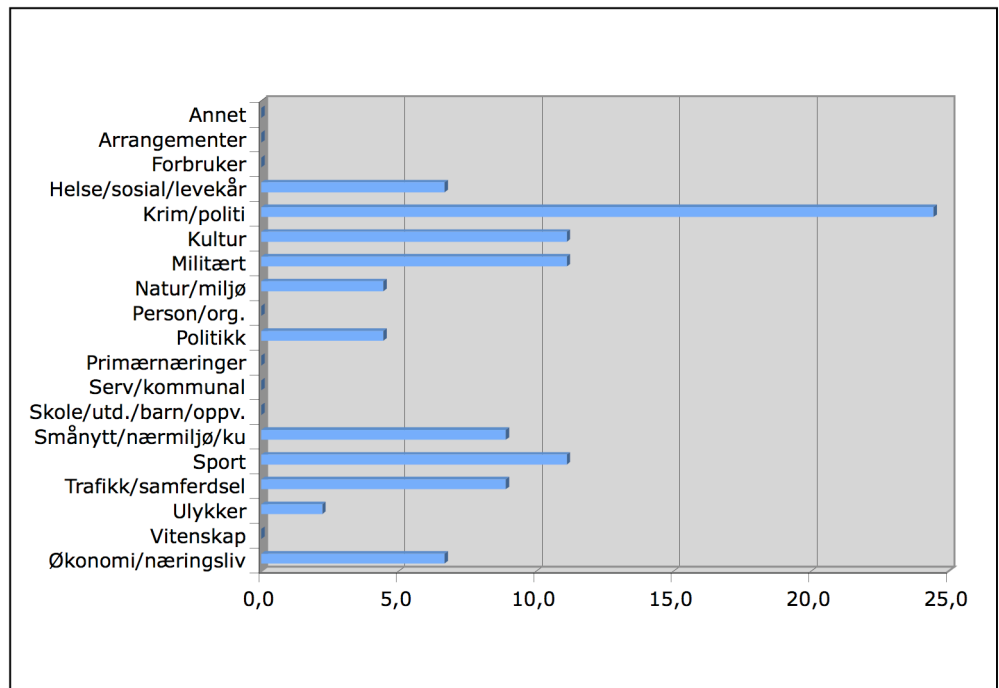
Mange saker i AN Nyheter er fortsatt prega av ei refererende, distransert og i en del tilfeller noe overflatisk tilnærming til hendelser, mennesker og miljøer. Et hederlig unntak er, som nevnt ovenfor, forsøket på å komme "bak nyhetene" i reportasjen om ungdomsmiljøet i Løpsmark. Flere innslag av denne typen ville ha løfta AN Nyheter som lokal informasjonskilde i lokalsamfunnet, fordi virkeligheten selvsagt er atskillig mer sammensatt enn det som er mulig å formidle i kjappe, hendelsesorienterte reportasjer og bildemeldinger.

5.6.1 Stoffmiks

De sakene jeg har gjennomgått i denne perioden fordeler seg på stoffområder som vist i tabell 5 og figur 11.

Stoffområde	Ant. totalt	Ant. VB	Ant. BM
Krim/politi	11	6	5
Kultur	5	3	2
Militært	5	3	2
Sport	5	3	2
Smånytt/nærmiljø/kuriosa	4	4	0
Trafikk/samferdsel	4	4	0
Helse/sosial/levetår	3	2	1
Økonomi/næringsliv	3	2	1
Natur/miljø	2	2	0
Politikk	2	2	0
Ulykker	1	0	1
Vitenskap	0	0	0
Arrangementer	0	0	0
Forbruker	0	0	0
Person/org.	0	0	0
Primærnæringer	0	0	0
Serv/kommunal	0	0	0
Skole/utdanning/barn/oppvekst	0	0	0
Annet	0	0	0
SUM	45	31	14

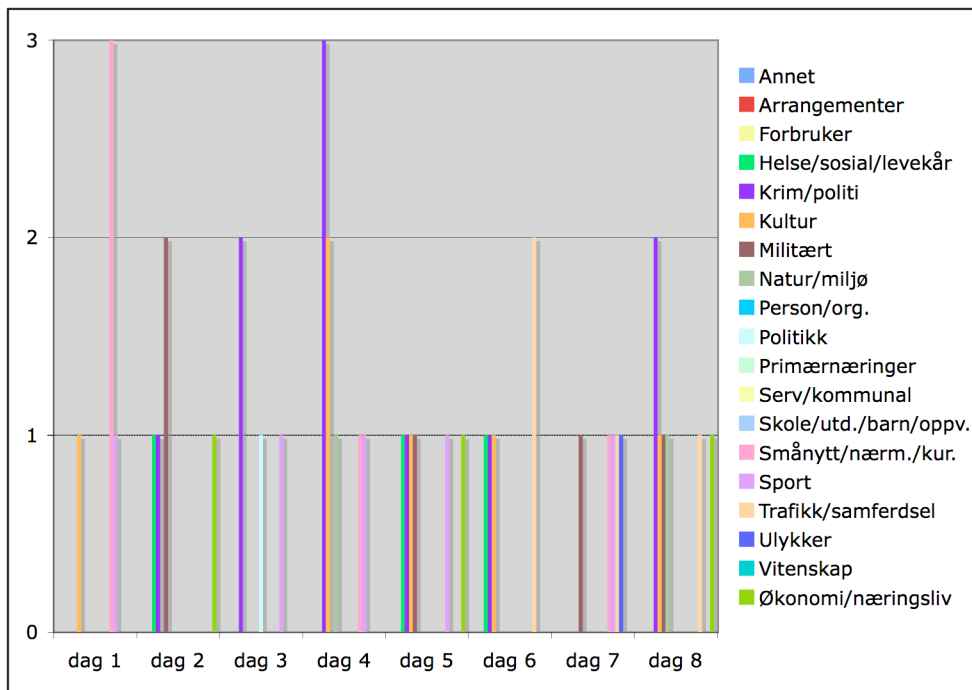
Tabell 4: Antall saker (VB og BM) i okt/nov 2005, etter stoffområde

Figur 11: Prosentandel saker (VB og BM) okt/nov 2005, etter stoffområde

Dersom vi først sammenholder det totale antall innslag innenfor hver stoffkategorori med det vi fant i den første perioden (jf. figur 1), ser vi at mens Smånytt/nærmiljø/kuriosa tidligere dominerte er denne nå redusert til noe nær gjennomsnittlig hyppighet. Kriminal saker sto sterkt også januar/februar 2005, men er nå den klart største kategorien (både mht. VB og BM), noe som langt på veg skyldes dekingen av problematikken rundt bydelen Løpsmark. Helse/sosial/levetår har en klar reduksjon i antall saker, mens Sport, Trafikk/samferdsel, Kultur, Militært og Økonomi/næringsliv har omtrent samme andel som tidligere.

Noe av det mest påfallende er likevel at færre stoffområder er representert i 2. periode; hele sju kategorier har ingen treff, deriblant typisk ”nære” temaer som forbrukerstoff, personer/organisasjoner, service/kommunal og skole/utdannng/barn/oppvekst. Ingen av disse var særlig

Figur 12: Stoffmiks dag for dag, okt/nov 2006

sterkt representert i den første perioden heller, men er altså nå helt fraværende. Om dette skyldes klar prioritering er ikke godt å si, men intervjuene mine med redaksjonsmedlemmene tydet ikke på at det hadde vært noen bevisst, systematisk omlegging av den redaksjonelle profilen utover året. Ei forklaring kan være at saker innenfor disse områdene gjerne er mindre hendelsesbaserte, det vil igjen si at de forutsetter mer analytisk (og til en viss grad ”gravende”) journalistisk arbeid, noe det ser ut til at AN Nyheter-redaksjonen ikke prioriterer eller har kapasitet til. Vi merker oss også at i ”skolebyen” Bodø er både kategorien Skole/utdanning og Vitenskap fravæ-

rende i denne perioden, muligens fordi dette heller ikke er spesielt hendelsesprege områder.

Stoffmiksen framstår i det store og hele som noe mer ensidig enn i materialet fra første periode, når vi ser på begge typer innslag. Tabell 5 viser at BM og VB kommer relativt likt ut mht. fordeling. Unntaket er Smånytt og Trafikk/samferdsel, der reportasjene dominerer.

Som nevnt i gjennomgangen av første innsamlingsperiode er også stoffmiksen dag for dag interessant, og her blir fordelingen som vist i figur 12.

Når vi studerer de enkelte sendedagene, ser vi at på samme måte som under oppstarten av AN-TV er kategoriene fortsatt svært ulikt representert. Vi har altså dager der ett stoffområde er temmelig dominerende med hele tre saker, som dag 1 (Smånytt) og dag 4 (Krim). Det siste kan nok forklares med at dramatiske *hendelser* nærmest tvinger fram ei prioritering, som i dette tilfellet kriminalitet i ungdomsmiljøet i Løpsmark. At tre saker skal falle innenfor betegnelsen Smånytt på én og samme dag er det derimot ikke så lett å finne noen god forklaring på.

5.6.2 Geografisk forankring

Den geografiske forankringa av saker er vist i tabell 6 (noen få saker er plassert på mer enn én verdi).

Geografisk forankring	Ant. totalt	Ant. VB	Ant. BM
Bodø	39	27	12
Sørlige og ytre Salten (evt. inkludert Bodø)	0	0	0
Nordland	3	2	1
Indre Salten	0	0	0
Nord-Salten	0	0	0
Andre	5	4	1

Tabell 5: Nyhetssaker etter geografisk forankring

Bodøs dominans som leverandør av saker er nærmest total, og faktisk enda klarere enn i den første perioden jeg undersøkte. Det området i Bodø kommune som nå er dekket er imidlertid noe større, og strekker seg fra Løpsmark

i nord via Bodø sentrum til Tverrlandet i øst. Av de 39 sakene fra Bodø er likvel stadig de aller fleste henta fra sentrum. Vi merker oss ellers at fem saker er plassert i kategorien ”Andre”. Dette er stort sett VBer produsert i Mo i Rana eller Mosjøen, og altså henta inn via TV Nordlands ordning for innkjøp eller utveksling av saker.

Temaet i disse reportasjene fra Helgeland har uten tvil en viss allmenn interesse (f.eks. *Kaizers Orcestra*, *reveskabb* eller *kokainbeslaget*), og sånn sett er det av underordna betydning hvor i Nordland fylke hendelser skjer og innslagene blir laga. Sett i sammenheng med at resten av Saltenområdet ikke er tilgodesett med en eneste sak i denne perioden blir det hele likevel noe påfallende, og det samsvarer dårlig med ANs offisielle sendeprofil, slik den kommer til uttrykk i åpningsvignetten. Som nevnt under drøftinga av første sendeperiode hjelper det for så vidt at en del innslag i Magasinet henter sitt stoff fra et større geografisk område nord for Saltfjellet, men heller ikke her er det noen klar prioritering: serien *Dyreliv* er f.eks. ikke spesielt orientert mot midtfylket, og bærer preg av å være produsert av TV Nordland på Helgeland. I seg sjøl er det selvsagt ikke noe galt i at en skaffer saker som har allmenn interesse fra søsterkanalen i sørfylket. Det er likevel temmelig påfallende at det ikke finnes noen dekning av saker mellom Bodø (sentrum) og Helgeland, for ikke å snakke om indre Salten og Nord-Salten.

Vi skal altså merke oss at etter åtte-ni måneders drift er ikke den geografiske dekningen i AN Nyheter dekningsområde vesentlig utvida. Redaksjonen i AN Nyheter har hele tida åpenbart vært for liten til å kunne drive noen utstrakt reportasjevirksomhet i størstedelen av Salten. Pr. november 2005 hadde Avisa Nordland heller ennå ikke etablert noen form for desentralisert TV-produksjon knytta til distriktskontorene. Resultatet er altså en nyhetsproduksjon som, med noen få mer eller mindre tilfeldige unntak stadig er det vi må kalle ”superlokal”, og knapt vil framstå som særlig nær for dem som bor utenfor bygrensa.

5.6.3 Kilder

Hvilke typer kilder er så brukt som intervjuobjekter i de 31 reportasjene i materialet fra oktober/november '05? Fordelingen i tabell 7 viser at det er de profesjonelle kildene som nå klart dominerer.

Kildetype	Antall	%
Grasrotkilder	6	17
Profesjonelle kilder	18	50
Konsekvenseskperter	3	8
Ekspertkilder	0	0
Andre org. kilder	3	8

Tabell 6: Antall forekomster av ulike kildetyper i VBer (absolutte tall og avrunda prosent)

Sammenholdt med tilsvarende oversikt for første sendeperiode (tabell 3), ser vi at økningen i bruk av profesjonelle kilder (i praksis oftest offisielle representanter for bedrifter, organisasjoner, m.m.) først og fremst har gått på bekostning av grasrotkildene. Det er nærliggende å se dette i sammenheng med hvilke stoffområder som nå dominerer, jf. tabell 7 ovenfor: Smånytt-kategorien, der grasrotkilder gjerne blir mye brukt, er som nevnt mindre framtrødende enn tidligere. Vi kan her merke oss at *enqueten*, som i begynnelsen ble hyppig brukt, ikke finnes i dette siste materialet i det hele tatt.

Ellers er det små endringer fra sist, men ekspertkildene er altså nå helt frværende. Konsekvenseskperterne, dvs. de som har kjent (eller kan komme til å kjenne) følgene av en hendelse, et vedtak osv. på kroppen, er omtrent like lite framtrødende som før. Dette styrker det generelle inntrykket av at AN Nyheter ikke byr på særlig dyptpløyende journalistikk, som setter saker inn i en årsak-/virkningskontekst.

De profesjonelle (intervju)kildene dominerer klart, som vi har sett. Dette bringer selvsagt fram en del relevant faktainformasjon og til dels også vurderinger og holdninger hos personer som innehar viktige posisjoner i samfunnet. Men dersom dette får stå uimotsagt (av grasrotkilder, ekspertkilder og konsekvenseskperter) er det også en fare for at det hele tida er de offisielle, tendensiøse og strategisk funderte versjonene av sannheten som blir formidla, og da vel å merke i et medium med stor potensiell påvirkningskraft.

5.6.4 TV og avis

Koplinger mellom AN Nyheter og avisen i form av oppfordringer om å følge saken videre er fortsatt sjeldent. Jeg finner bare *tre* tilfeller av krysspro-

motering, og det gjelder Løpsmark-saken, Nye høyhus og Flygelederne. I høyhussaken er det for øvrig ei henvisning til nettavisen an.no, noe som skjer enda sjeldnere enn henvisninger til papiravisen. Den nærliggende forklaringen er at TV og avis i mediehuset AN langt på veg lever hver sine liv. Rett nok deltar gruppeleder for TV på morgenmøter og har løpende kontakt med den sentrale nyhetsledelsen utover dagen, men det ser ut til at samarbeidet fortsatt handler mer om en fordeling av saker enn medietilpassa versjonering, videreutvikling og oppfølging.

5.7 3. PERIODE – VURDERING AV INNSLAG

Denne siste delen av analysen henter empirisk materiale fra midten av mars 2006, på et tidspunkt da AN-TV hadde vært i drift i om lag 13 måneder⁵³.

5.7.1 13.3.2006

Innslag i AN Nyheter – (DVD2)
<ul style="list-style-type: none">
• Ny dødsulykke i trafikken
• Flertallet vil ha bompenger
• Ap mot vern
• Forberedelser til fugleinfluensaen
• Runar Berg
• Bodøjente i duett med Madrugada

I toppsaken denne mandagen får vi høre at ei eldre kvinne har omkommet i en bilkollisjon, og dette er den siste i ei rekke tragiske ulykker i 2006. I dette tilfellet har AN Nyheter vært raskt på pletten med å sende ut reporter og fotograf. Resultatet er en reportasje med bilder fra skadestedet noen mil fra Bodø sentrum. Vi ser politiet og brannvesenet i gang med å rydde ulykkesstedet, og dette dokumenterer i alle fall indirekte det dramatiske som har

---

⁵³ I julimåned er det ingen sendinger fra AN-TV.

skjedd. AN klarer dermed å utnytte mediets hurtighet til å presentere en viktig lokal nyhet før NRK Nordland.

Det eneste som er å utsette på bildefortellinga er ei uheldig knagging der synklyd fra begynnelsen av et intervju med skadestedsleder ligger bak et halvnært bilde av andre politibetjenter, noe som kan være forvirrende (hvem er det som snakker...?). Å bygge bro mellom klipp ved å la synklyden begynne før bildet er et innarbeidet grep blant nyhetsredigerere, men det er ikke likegyldig hvilke bilder en bygger bro fra og til.

Ellers skal vi merke oss at nyhetsankeret Trude Landstad nå henviser til avisen dagen etter, for videre oppfølging av saken. Der er trafikkulykka blitt hovedoppslag. Det vil si: AN har tatt konsekvensen av at saken som

hendelse er ”blåst” både i egen TV-kanal og i NRK radio og TV, og har derfor laga ei noe bredere sak som oppsummerer alle ulykkene på seinvinteren, og inneholder kommentarer fra distriktsvegsjefen og ordføreren i Bodø. Avis-saken er ikke spesielt dyptpløyende med hensyn til årsakssammenhenger og ansvarsforhold, men den går i hvert fall et par skritt lenger enn TV-saken, og nytter avismediet til å

Figur 13: Bompengesaken i avisversjon

bringe mye faktainformasjon og til å slå bilder fra ulykkesstedet stort opp. Vi merker oss at en av avisens fotografer her står for både stillbilder i avisen og videobilder i TV-innslaget.

Spørsmålet om innføring av bompenger i Bodø har til tider vært et hett tema i lokale medier. En meningsmåling (bestilt av KNA og NAF) viser at flertallet av befolkninga i området godtar bompenger ”dersom det fører til bedre

og tryggere veger”. Reportasjen om dette inneholder et intervju med en representant for KNA og en enquete med tre personer. Det er nærliggende å bruke en slik kjapp liten spørrerunde i dette tilfellet, som et a propos til undersøkelsen det refereres til. Det kan imidlertid være vanskelig å finne fram til noenlunde representative svar. I dette tilfellet får vi et inntrykk av at det ikke engang er gjort noe forsøk på dette: de som blir intervjuet er eldre personer som tilfeldigvis passerer ANs lokaler (som vi ser i bakgrunnen!), og som knapt kan sies å være storbrukere av vegnettet i Salten. En tur til en bensinstasjon ville f.eks. gitt intervjuobjekter som var atskillig mer representative. Det er fristende å tolke dette som et eksempel på at saker og ting blir gjort på enkleste, og ikke nødvendigvis beste måte.

Avisen bruker for øvrig nesten to sider på samme sak neste dag, uten at det er noen henvisning til dette i AN Nyheter. I avissaken (se figur 13) merker vi oss at man i stedet for enquete bruker en *case*, nemlig ei kvinne som pendler mellom Fauske og Bodø hver dag. Man kan undre seg hvorfor ikke dette grepet blir mer brukt i TV-sammenheng. Det er nemlig en utmerket måte å konkretisere ei problemstilling på, ved å fremme nærhet og identifikasjon og dermed utnytte dette mediets sterke sider. Hovedvinklingen er for øvrig ganske lik i avisen og i TV. Mens avisen kan tillate seg å gi mye faktainformasjon, både i brødteksten og i en egen boks, er TV-saken noe ufoksert. Årsaken er at sakens *premiss*⁵⁴ blir noe uklart, fordi reportasjen egentlig kretser rundt tre problemstillinger: (1) Hvorfor er KNA/NAF skeptisk til den konklusjonen mange trekker av undersøkelsen?, (2) hvorfor går KNA/NAF mot bompenger?, (3) Hva er galt med avgiftspolitikken i Norge? De to siste henger tett sammen, men det er den første som har klart størst nyhetsverdi. TV-reporteren kunne derfor med fordel ha konsentrert seg om dette, men det forsetter igjen ei mer planmessig versjonering av saken mellom de to mediene, og dette ansvaret ligger til sjuende og sist hos vakt sjef for TV og hos den sentrale nyhetsredaktøren i AN denne dagen.

Ei bildemelding forteller om Nordland Arbeidspartis holdning til oljeaktivitet utenfor Lofoten og Vesterålen. Bilder og lyd er godt knagga opp mot

---

⁵⁴ Se Frederiksen (2004:58ff)

hverandre, og bildene er såpass lite detaljerte eller oppsiktsvekkende at den tette verbalinformasjonen kommer godt til sin rett.

Innslaget om tiltak mot mulig fugleinflensa er produsert av TV Nordland i Mosjøen. Den formidler saksinnholdet effektivt, og bortsett fra noen ekstremt undervinkla bilder (særlig i enqueten mot slutten) som framstår som effektmakeri er bildefortellinga planmessig og stramt bygd opp. Supring av navn på intervjuobjekter mangler imidlertid, og dette er en alvorlig glipp, særlig når vi heller ikke får navnene presentert i blokkene (noe som i seg sjøl er et helt riktig valg fra VJens side).

I neste reportasje har AN Nyheter fått forsterkninger fra sportsredaksjonen i AN: En av journalistene der følger Bodø/Glimt under oppholdet i treningsleiren i La Manga i Spania, og har intervjuet Runar Berg. Vekslinga mellom synker og blokker fungerer bra. Å bruke både arkivbilder (fra TV2) og egne opptak er også greit, når man oppgir hva som er arkivbilder. Dette blir gjort i starten, men midt inne i en sekvens med dagsaktuelle bilder fra La Manga får vi et historisk klipp av en irritert Berg. Dette er egna til å forvirre seeren i forhold til hvilken kontekst bildene er henta fra, og det bryter med konvensjonen om at TV-bildene skal være autentiske, knytta til den aktuelle saken, om ikke annet er oppgitt.

Lisa Brandvoll fra Bodø har fått synge duett med vokalisten i popgruppa Madrugada. Saken blir introdusert med at dette skal handle om den heldige jenta. Vi får oppleve noen av sangprestasjonene hennes, og se et kort intervju med henne etter konserten. Ellers blir det mer Madrugada enn Lisa Brandvoll her, og årsaken må være at AN Nyheter (igjen) har valgt å gjøre dette på enkleste måte; i stedet for å komme nærmere inn på den spente og forventningsfulle, *lokale* artisten får vi en hel del bilder fra en konsert som kunne vært holdt hvor som helst. Det hele kunne kanskje til og med vært bygd ut til en lengre magasinsak. Dette ville selvsagt kreve atskillig mer planlegging og innsats fra redaksjonens side, og vi må bare konstatere at AN Nyheter ikke evner og/eller prioriterer denne typen utnyttelse av stoffet. Reportasjen hadde ellers tjent på at VJen hadde holdt seg noe mer i bakgrunnen, og latt bilder, lyd og synk tale for seg; åpningsblokka ”dette er

fansen til Madrugada” er f.eks. helt unødvendig informasjon etter introen fra ankeret.

5.7.2 14.3.2006

Innslag i AN Nyheter – (DVD2)

• Slurv med bilbelte   • Storkommune i Salten   • Trengsel på Madrugadakonsert   • Glimt - Sandefjord i La Manga   • Nordland Teater - Eva Braun...

Bakteppet for toppsaken er igjen de oppsiktsvekkende mange dødsulykkene i trafikken på seinvinteren 2006. Her får vi presentert ei problemstilling som for så vidt er velkjent, og ikke har noe stort nyhetspoeng i seg sjøl, nemlig at mange visstnok lar være å bruke bilbelte. I denne konteksten blir dette imidlertid et svært aktuelt tema. Anslaget i reportasjen er ei oppramsing av en del fakta om ulykkene i det siste, og dette gir et komprimert inntrykk av alvoret i situasjonen. Resten av saken er løst ved at VJen har gjort opptak av aktiviteten på en av politiets kontrollposter. Premisset for saken er altså at det er ”mange” som slurver med bilbelte. Hva dette innebærer tallmessig får vi imidlertid ikke vite noe mer om; hvor alvorlig er dette egentlig? Politibetjenten som blir intervjuet sier heller ikke noe om hvorvidt det er en tendens til at færre bruker belte enn tidligere. Av de tre personene vi ser blir stoppa er det bare én som ikke bruker belte, og dermed blir bøtelagt. Bildene i seg sjøl formidler dermed heller ikke at noen stor andel av dem som blir stoppa synder mot regelen om bruk av bilbelte. Saken har en viss illustrasjonsverdi, særlig ved at bilbeltesynderen lar seg intervjuet og lover bot og bedring(!), men har heller ikke noe mer substans enn det. Blokkene er prega av rask opplesing, og har et skriftlig, for ikke å si mekanisk preg.

I saken om eventuell opprettelse av en storkommune som dekker hele Salten er det første vi legger merke til at knagginga bilde – lyd er helt feil: vi ser et bilde av ordføreren i Bodø og får høre hva ordføreren i Sørfold mener, og deretter vice versa! Dette er journalistisk slurv av det utilgivelige slaget! Nyhetspoenget på hendelsesplanet er at alle ordførerne i regionen har vært samla i Bodø for å diskutere om det er grunnlag for å opprette en ny storkommune i Salten. I stedet for å presentere dette ytre faktumet, er sekvens nummer to en kommentar fra en av NRKs journalister! I seg sjøl kan det fungere godt å bruke en erfaren politisk kommentator som kilde, men dramaturgisk og formidlingsmessig blir det helt feil å presentere en analyse *før* fakta og intervjuer med partene i saken (for øvrig en sekvens som blir noe

skjemma av et tydelig jump-cut). Det er også uheldig at ordføreren i Bodø, som er tilhenger av storkommune, får breie seg med sin argumentasjon, uten at motparten får komme til orde direkte, bare via ei refererende blokk. Ei naturlig oppfølging av VJens kortversjon av standpunkter i anslaget ville nettopp vært å tydeliggjøre uenigheten mellom de to ordførerne ved at de fikk komme

Figur 14: Storkommune i Salten – avisversjonen.

med hvert sitt klare *statement*. I stedet får vi et langt intervjustrekk med to andre politikere som ikke sier annet enn at det er en interessant debatt, men at de ikke har bestemt seg for hva de mener. Hensikten med dette siste er åpenbart å komme tett på to *vanlige* politikere, men når det de sier bare er alminneligheter, er vi som seere bortimot like kloke. Det som mangler er ei intervjumessig spissing som kan løfte fram de to politikerne til å bli en in-

teressant *case*. I så fall kunne denne siste delen av innslaget ha fungert godt som supplement til avissaken neste dag (se figur 14).

Ølserveringen på Madrugadakonserten fungerte heller dårlig, og AN Nyheter bringer bilder og lyd som tydelig viser en situasjon med lange køer og mye rot. Dette er TV-dokumentasjon på bortimot sitt beste, fordi VJ har vært til stede og gått inn i situasjonen! Vi kunne imidlertid tenkt oss noen verbale reaksjoner fra publikum som ble ramma av den dårlige organiseringa, i stedet for at saksinnholdet bare bæres fram av reporterens påstand om hva som skjedd. Slik bruk av *konsekvenseskperter* villa ha utdypa hva frustrasjonen besto i. Det hadde også vært tilstrekkelig at den ansvarlige for serveringa la seg langflat for kritikken én gang, og ikke gjentok dette i nok et klipp. Men ellers er dette bra lokal-TV.

Bodø/Glimt har hatt det strevsomt mot Sandefjord i en kamp i La Manga. Intervjuet med Glimts trener bærer hele saken, og fungerer fint i seg sjøl. Vi blir imidlertid noe forvirra av tidsperspektivet – her er nemlig bilder fra kampen på tre ulike tidspunkter: i lettskyt vær, i kunstlys om kvelden og i full sol, og bildefortellinga beveger seg fram og tilbake mellom disse. I redigeringa burde en i hvert fall sørge for at innslaget hadde en klar (krono)logisk struktur. Innslaget slutter for øvrig med synk, noe som altså bryter med en norm for avrunding av slike nyhetsfortellinger.

Siste innslag denne tirsdagen er en forhåndssak om ei forestilling Nordland Teater viser i Mo i Rana. Synker med hovedrolleinnhaveren og regissøren er koplet med bilder fra forestillinga, og gir et bra inntrykk av hva dette dreier seg om.

Å fylle godt over 10 minutter sendeflate med *Magasin*-saker hver dag er uten tvil ei utfordring, når ressursene er såpass knappe som i AN-TV. En måte å løse dette på, er å lage serier med innslag innenfor ei tematisk ramme, og et eksempel på dette er serien *Dyreliv*, som TV Nordlands redaksjon i Mo i Rana står bak. For dyreelskere har det nok vært en del interessant stoff her, men flere av reportasjene bærer preg av at produsenten har hatt for mye tid å breie seg på, sett i forhold til innholdet i det som blir formidla. –

Som ankeret sjøl treffende formulerte det ved ei anledning⁵⁵: ”Vi har vel snart hilst på alle kattungene i Rana...”. Innslaget om ”mating av rein” 14.3.2006 (DVD2) må vel sies å være et av de tydeligste eksemplene på TV uten nerve: her får vi en reportasje på hele 11:10, praktisk talt uten fortellermessig framdrift, og med svært så ensformige bilder. Vi får lange intervjustrekk, nå og da avbrutt av rein som går, står og spiser. Mye av informasjonen i synkene er for så vidt relevant og verdifull, men det hele blir rett og slett for mye av det gode når reportasjen er ei statisk registrering i stedet for dynamisk bildefortelling.

5.7.3 15.3.2006

Innslag i AN Nyheter – (DVD2)
<ul style="list-style-type: none">
• Lite produktkunnskap i parfymier
• Krever liste over trygge matvarer
• Bodø komm innrømmer urettferdig behandling av uføre
• Vraking av biler
• Stenging av Sjøgata
• Torskeoppdrett
• Bodø Sinfonietta

Forbrukerrådet har testa produktkunnskapen hos tilsatte i parfymier i Bodø. Videojournalisten i AN har laga en case-reportasje om dette ved å presentere hva som skjer i ett av byens parfymier når kontrolløren kommer på besøk. Vi får i meste laget med tallinformasjon (hvorfor ikke legge det viktigste av dette i introen?), men innslaget formidler ellers godt kommunikasjonen mellom en butikkansatt og kontrolløren, og dette er i seg sjøl ei vinkling som skaper en uttrykksfull historie. Bildemessig er det stadig noen hakkete kamerabeveglser. Avrundingsbildet av den butikkansatte i lyttende positur er også tvetydig: det er slike som henne intervjureplikken på

---

⁵⁵ An Nyheter 3.1.06

lydsida handler om, samtidig er det åpenbart *ikke* denne replikken hun lytter til. Bilde er m.a.o. ikke autentisk, og et mer nøytralt klippbilde burde vært brukt, f.eks. den ansatte som ekspederer en kunde. TV-journalistikkens påstander om virkeligheten ligger for en stor del i bildene, og derfor skal en være nøye med hvilke bilder som står til hvilken lyd.

Smitte fra e-colibakterier var ei brennaktuell problemstilling i mars 2006. Forbrukerrådet har krevd at Mattilsynet lager ei liste over hva som er trygg mat, og AN Nyheter presenterer dette i noe som må sies å være nok en sjangermessig hybrid form. Innslaget har noen kjennetegn på en *reportasje*: supring med navnet på VJen og lengre varighet (0:30) enn det som ser vanlig for ei bildemelding. Samtidig mangler det delvis kontentumlyd, eller den er knapt hørbar, noe som avgjort trekker i retning av ei bildemelding. Uten noen BM-vignett foran (se figur 2) blir det enda mer uklart hva dette er. Reportasjesignalene er sterke nok til at vi bl.a. venter på intervju med kunder og/eller butikkansatte og/eller Mattilsynet, men dette kommer aldri. Vi har for øvrig stadig ei rotete bildeside, der kameraet har en tendens til å ”lete” etter motiver, som nevnt tidligere:

1. klipp: zoom ut – tilt ned samtidig (!) med zoom inn.
2. klipp: ujevn zoom inn.
3. klipp: tilt opp.
4. klipp: begynnende (!) zoom inn.
5. klipp: zoom ut.

Det virker som man i en del innslag i AN Nyheter stadig fester sin lit til kamerabevegelser og zooming for å skape dynamikk, i stedet for å la uttrykksfulle motiver, kameravinkler, handling og prosess bære det hele.

Bodø kommune gjorde året før et vedtak som innebærer at funksjonshemmede ikke får økonomisk støtte til ledsagere når de skal delta i ulike utenbys arrangementer. Foranledningen for AN Nyheter dekning er at saken på nytt skal opp i bystyret dagen etter (riktignok uten at dette blir nevnt verken i intro/utro eller i VBen...). I reportasjen møter vi (såvidt) en funksjonshemmet, som blir brukt som en *case* for å illustrere problemet, men innslaget er ellers dominert av en politiker som et stykke på veg tar selvkritikk, men ellers toner ned dramatikken rundt det andre nok ville kalle ei politisk ku-

vending. En sak som tydeligvis er politisk kontroversiell blir dermed langt på veg ei enkildesak, fordi den funksjonshemma eller hans pårørende ikke framstår med noen egen stemme. Dette er uheldig mht. å gi ei balansert framstilling og det å sette saken inn i en større lokalpolitisk kontekst. Ei varighet på bare 1:03 er selvsagt også lite dersom en skal få fram flere nyanser i ei slik prinsipiell politisk og humanitær sak.

Ifølge introen til neste innslag er denne dagen siste frist for vraking av biler, dersom en skal slippe å betale vegavgift for første halvår. Introen omhandler regelen for å unngå avgift for 2. halvår, men den er upresis, og innholdet kan lett misforstås. Reportasjen er på sin side et bra stykke journalistisk håndverk. Vi følger en person som leverer bilen sin hos en opphugger, og dette er rammfortellinga i VBen. I midtpartiet får vi et intervju med en ansatt på bilmottaket som kan fortelle om travle dager, og en del klippbilder viser aktiviteten på biloppsamlingsplassen. Det eneste som er å anføre er at når en bruker synklyd fra en intervjusituasjon, bør det ikke ligge et bilde i halvnært utsnitt (som er et typisk intervjuutsnitt) av samme intervjuobjekt i en annen situasjon. Det blir fort uklart hvem det som snakker, i hvilken sammenheng.

Til å være en av de første VJ-reportasjene fra AN-TVs nye medarbeider, Ingrid Danielsen, er saken om stengingen av gatene i Bodø godt løst. Anslaget er riktignok tamt (kjernen i det hele er jo en aktivitet, nemlig graving, og dette burde vært vist jo før, jo heller), men ellers er det ikke mye å utsette på dramaturgien. Kameraføringen er også prega av bevisste valg, og støtter godt opp under det sentrale innholdet. Vi merker oss også at konsekvens-ekspertene slipper til i fullt monn, både i form av drosjesjåfører og fotgjengere. Med den vinklinga saken har – dvs. ei begrensning til hvordan stenging av gatene oppleves av de som bruker dem – fungerer dette fint.

Saken om Nordland som framtidig største oppdrettsfylke for torsk er bildemessig sett bedre løst enn mange tidligere lignende saker i AN Nyheter, med ei viss utvikling fra det konkrete mot det mer generelle og framtidsret-

tede⁵⁶. Det vi savner er ei bildefortelling som viser mer *aktivitet* knytta til virksomheten i Mørkvedbukta. Bruk av mer enn én kilde ville også ha utvida perspektivering i saken. Ellers er det her lite å innvende mot kameraføring og veksling synk – blokk.

Dagens siste innslag gjelder en konsert med Bodø Sinfonietta. Musikkesepler og intervju med solist og dirigent står godt i forhold til den funksjonen en slik forhåndssak har, nemlig å informere om musikalsk egenart og å formidle utøvernes tanker om det de holder på med. Men også her opplever seeren ei noe vinglete kameraføring og umotivert zooming, bl.a. klipp midt i en såvidt påbegynt zoom, og bildemessig rytme. Ikke minst i musikkinnslag skal en være nøye i redigeringa med hvordan klipprytmen står i forhold til det musikalske uttrykket en prøver å formidle.

5.7.4 16.3.2006

Innslag i AN Nyheter – (DVD2)
<ul style="list-style-type: none">
• Retrett i ledsagersaken
• Mattilsynet: kast alle kjøttdeigprodukter
• Unge er flinke betalere
• Barn og diabetes
• Diesellekasje
• Glimt – Hønefoss
• Amandusnominasjoner

Spørsmålet om kommunal støtte til funksjonshemmede når de skal delta i utenbys aktiviteter har nå vært oppe til behandling i bystyret. I introen kaller ankeret de rød-grønnes stemmegiving en ”pinlig snuoperasjon”, vel å merke uten å gjøre oppmerksom på at dette er et sitat fra en politiker i opposisjonen. Dette er en oppsiktsvekkende blanding av referat og kommentar som

---

⁵⁶ Oppbyggingen følger et stykke på veg den danske VJen Kristian Frederiksens skjerna Premiss – Konsekvens – Perspektiv (PKP) (Frederiksen 2004:57f)

bryter med en grunnleggende journalistisk norm. I avissaken dagen etter kommer det for øvrig tydelig fram hvem som brukte dette uttrykket i bystyret (figur 15).

Figur 15: En viktig sitatstrek i avisversjonen...

Saken er ellers godt løst. Den er informativ, bl.a. ved å repetere kort hva problemstillingen faktisk gjelder, og den viser med all tydelighet at det har vært en viss temperatur i bystyresalen under den politiske behandlingen. I avisen dagen etter er for øvrig nøyaktig den samme vinklinga brukt. Vi har altså å gjøre med flermedial publisering

av en nyhet, men noen bevisst versjonering merker vi lite til.

E-coliskandalen forsetter, og nå skal alle kjøttprodukter fra januar og februar kastes, ifølge Mattilsynet. Innslaget om dette er blitt ei merkelig blanding av reportasje og bildemelding. Begynnelsen og slutt er synker med sentrale myndighetspersoner. Vi må regne med at bildene stammer fra TV Norge eller en annen TV-stasjon, men navn på reporter og fotograf er ikke oppgitt i form av ei supring. Mellom disse to reportasjeprega klippene kommer så ei slags bildemelding med nøyaktig samme bilder som i den vi så i meldinga dagen før om dette temaet (og fremdeles uten kontentum). Saken er vinkla som ei riksnøhet, uten noen spesifikk lokal forankring. Seeren får en del viktig informasjon om status i saken, men sjangermessig er dette enda en ny miks fra AN Nyheter. Innslaget slutter for øvrig med en god *punchline*: det skal ikke stå på statlige penger!

En banksjef i Bodø forteller at hun er svært så fornøyd med unge lånetakere, mht. tilbakebetalingsevne og -vilje, og at det er en myte at de ikke har bud-

sjettedisiplin. Dermed er stort sett hovedpoenget i dette innslaget unnagjort, og resten av det handler om den generelle renteutviklinga framover. Bildene viser oss både unge og gamle, men den eneste kunden i banken vi ser i halvnært utsnitt er avgjort blant de eldre. Saken er dermed på full fart bort fra utgangspunktet, og blir ufokusert. Det kan virke som selve premisset (bortsett fra noen betrakninger omkring renta) egentlig er en ikke-nyhet, siden det blir så lite sannsynliggjort at det faktisk er noen (mange?) som mener at de unge er *lite flinke* til å bestyre egen økonomi. Saken skjemmes ellers av den før nevnte ”gåingens forbannelse”, dvs. intetsigende bilder av intervjuobjekter som går hit og dit. Vi har også et nytt eksempel på logisk brist i bildefortellinga, der vi først ser et ungt par som forlater et sted, for så seinere å være tilbake på stedet, der de blir intervjuet⁵⁷. Dette bryter selvsagt med all handlingslogikk, og gir selve bildefortellinga et litt amatørmessig preg.

Fra renter og bank går vi direkte over i neste reportasje, om en ny metode for å informere barn med diabetes om sykdommen de har, men vel å merke uten noen form for introduksjon eller overgang. Den korte reportasjen står stødig på egne bein, men mangelen på intro må skyldes en grov feil under avvikling/redigering.

---

⁵⁷ Dette er egentlig et *kontinuitetsbrudd*, som gjør at det filmatiske uttrykket blir mindre autentisk. Ikke desto mindre skjer det ofte i den noe masseproduserte nyhetsreportasjen i ulike TV-kanaler. Det er bl.a. dette den danske VJen Kristian Frederiksen går sterkt imot når han insisterer på å skape framdrift i historien vha. den såkalte ”shoot’n move”-metoden (Frederiksen 2004:32)

Det har vært en lekkasje fra ei dieselpumpe på Havne-terminalen i Bodø, og ei mulig større forurensing ble avverga av brannvesenet. Det er ingen stor sak, men den er stor nok til at AN Nyheter bør la det bildematerialet komme til sin rett. Det kan man knapt si er gjort når anslaget i bildemeldinga ser ut som vist i figur 16. Dieselpumpa som altså er sentrum for hendelsen skimter vi bak to

Figur 16: Når bakgrunnen er viktigst...

personer som står og diskuterer. Det er ingen lyd, vi vet ikke hvem personene er, og hvilken rolle de har i nyheten. De to tiltrekker seg selvsagt all oppmerksomhet. Igjen et eksempel på uheldige valg under opptak og/eller redigering, som det knapt kan finnes noen unnskyldning for. Den vesentligste informasjonen ligger rett nok på lydsida, og dette kunne sann sett like gjerne vært utforma som en notis i avisen. Men når en først velger å bruke hendelsen i AN Nyheter, og bildelegger en studiokommentar, virker det ganske uforståelig at ikke også ei slik enkel melding blir mer kvalitetssikra som TV-innslag.

ANs gruppeleder for sport, som stadig oppholder seg i La Manga, har laga en kort reportsje om at Bodø/Glimt har slått Hønefoss i en treningskamp. Innslaget er et klassisk bildelagt sportsreferat, med sluttkommentar fra Glimts trener. VBene fra La Manga er for øvrig sjeldne eksempler på at en AN-journalist leverer til to medier. Og ikke nok med det – vi har her også et svært sjeldent eksempel på at AN-TV henviser til nettavisen AN.NO for å følge neste treningskamp i Spania.

Ei gruppe ungdomsskoleelever er blitt nominert til å delta i Amandusfestivalen med en noe surrealistisk kortfilm. I tillegg til at vi ser utdrag fra fil-

men, har VJen har like godt overlatt mikrofonen til jentene, som delvis intervjuer hverandre. Dette er imidlertid ikke gjennomført, siden vi ser at de stort sett snakker til reporteren, og poenget med det uvanlige (og i utgangspunktet artige) grepet blir dermed noe utvanna. Ellers fyller lokal-TV her klart en funksjon, når man på denne måten løfter fram ungdommer som neppe ellers ville fått stor oppmerksomhet i media.

5.7.5 17.3.2006

Innslag i AN Nyheter – (DVD2)
<ul style="list-style-type: none">
• Meieriet legger ned
• Pengene tilbake for kjøttdeig
• Bilbeltekontroll (2)
• Glimt – Moss
• Kveitebefruktning
• Forberedelser til bryllup
• En dag i Rensåsparken

Meieriet i Bodø legger ned virksomheten etter 90 års drift. Reportasjen er bygd opp rundt et intervju med den tillitsvalgte på meieriet, som altså snakker på vegne av seg sjøl og de andre tilsatte. Sjøl om han beklager det som skjer, er kontroversene rundt saken sterkt tona ned i reportasjen, som nærmest framstiller det som skjer som uavvendelig. Vi merker oss at i avissaken om samme hendelse neste dag (figur 17, neste side) blir bedriftsnedleggelsen omtalt på en ganske annen måte – vel å merke av den samme tillitsvalgte, som nå framstår som både bitter og sterkt kritisk overfor ledelsen i Tine meierier. Han setter bl.a. nedleggelsen inn i en langt større sammenheng, nemlig det som har skjedd med ”landsbruksforedlingen i Salten”. Man kan undres på om det er samme person som er intervjuet, og hvilke premisser som er lagt til grunn for de to nyhetsreportasjene for hhv. TV og avis.

Sjøl om TV-innslaget for så vidt er helhetlig bygd opp, og effektivt formidler en del sider ved det som har skjedd, opplever vi nok en gang at AN Nyheter nærmer seg store og viktige saker i lokalsamfunnet på en noe lettvinnt måte. At vinklingen på TV og i avisen er helt ulik, er som tidligere

nevnt i utgangspunktet et pluss, siden mediene da utfyller hverandre. Det er likevel ingeting som tilsier at en TV-reportasje om ei næringslivssak med såpass mye konfliktstoff i seg som denne må bli ei kjapp énkildesak på 1:07.

6 an nyheter AVISA NORDLAND LØRDAG 18. MARS 2006

Gråter over spilt melk

Historie. Produksjonsnummer 336 er historie i dag.

Meieriet i Bodø er historie. Klokka 14 i går ble de siste dråpene presset på kartonger. 90 års industrihistorie er over.

Svein Sæthre 90 år 18 01 06

For Børge Sæthre betyr det en ny hverdag. Han har så å si bak og på meieriet. Det holder ikke når ti åreverk ruller vekk. Mandag begynner Sæthre på en ny karriere på lagret til saluslabellen.

— Dette er en dag, vi har gruet oss til, sier Knut Larsen. Han er 94-litsmann i kvart stilling og har 36 års ansettelse. Dermed blir han flyttet til Tines terminal i samband med Cidre på Alstad.

— Gressen går ved akkurat 14 år. Det betyr at mange på Alstad må forlate sine jobber. Nå har vi ber for å gi plass til oss. Når vi lever forsvinner i Bodø opprettes det samtidige firma i Alstad. Så er det blitt i en bransje der mer enn fem meierier er lagt ned hvert eneste år, sier han.

Fraværende. — Vi merker oss også at ingen fra ledelsen i Tines har funnet det høyt ved å være til stede når vi stenger og står av lyset i Bodø. De mener flere mannskrift fram når nye salgsplaner, sier Larsen med bitterhet.

Meieriet i Bodø har levert 14 millioner liter i året til kommunene i Salten, 50.000 esbeter per dag, mellom 40 og 45 tonn.

— De gamle og gode dager kjørnet vi, produserte yoghurt, romme, saun og søte melkeprodukter. Siden har vi vært tynt i det stille, år for år. Nå har vi bare lutt søtmelk og fete å produsere.

— Det er ikke bare ledelsen som glimrer med sitt fravær når meieriet legges dødt, jeg er svært skuffet over at også det politiske engasjementet har vært fraværende, sier Larsen.

Bør og ikke. — Margarinfabrikken er lunte, bygget forsvinner, NKL-lageret lagt ned, meieriet historie og Cidre på vei bort. Ser ikke politikerne at dette betyr slutten på all landbruksforordning i Salten?

— Vi har foretatt 77.000 mennesker med vår produksjon siden vi fikk dødsdommen i oktober, har vi lojalt stått på og holdt hjulene i gang. Vi har levert trygge og gode produkter til konsumentene. Det er verd å merke seg i disse tider, sier Larsen som ikke er med på at utviklingen har vært utvetydig.

— Visst kunne det vært liv laga for en meierier i Bodø, om man hadde villet det. I løk at det ble kjøpt 20 mål på Bortnes og lagt store plater for en meierianlegg der. Det rant ut i sanden. Fra da av har det bare gått en vei. Det handler om punkturnum for en trassig utvikling.

Uheldig. Det er nå så, hvor smertefullt det oss er. Men det er også en uheldig utvikling, sier Knut Larsen.

— Nå får vi en landbruksforordning med store transportkostnader for råvarene inn, og for produktene ut. Den befolkningsveksten i regionen Salten har vært et sukum, presset mellom Vestfjorden og Saltdalen. Her skal ingen foretelling skje.

90 år. I 90 år har det vært produsert melk i Bodø. Knut Larsen har vært med i 36 år og synes gløden var trist.

Så spør jeg meg om det bare er nå er det slutt men en ny spiller i butikken er det, for å det er viktig for det. Men matisk sier Knut Larsen.

Alle foto: Anthon Mjelstad

Figur 17: Meierisaken, sett fra en annen kant...

sjonen (som blir formidla i høyt tempo i blokkene). Som tidligere nevnt: håndholdt kamera er i seg sjøl et filmatisk virkemiddel og må dermed brukes med omhu.

Så følger ei slags bildemelding om bruk av bilbelte, der bildene er henta fra VBEn om samme tema tirsdag samme uke. På lydsida er det nå ei blokk med tettpakka tallinformasjon. I løpet av 0:23 får vi servert følgende tall: Blokk:

På grunn av faren for e-colibakterier får folk nå pengene tilbake dersom de returnerer kjøttdeig i butikken. AN Nyheter lodder steminga blant kunder og tilsatte i en butikk i Bodø sentrum, og gir igjen matvare-skandalen ei interessant, lokal forankring. Her er imidlertid flere skjønnettsfeil mht. kameraføring og synklyd. Vi får nok en gang følelsen av at VJen er ute med kamera og til tider filmer det som måtte dukke opp. Dette gir selvsagt en sterk følelse av tilstedeværelse, men det reint visuelle tar dermed også mye oppmerksomhet bort fra verbalinformasjonen

”203 personer”; ”,mer enn 6000 kjøretøy”; ”nesten 2250 kjøretøy”; synk: ”750 kroner”; blokk: ”203 personer”. Tall er i utgangspunktet lite egna i de flyktige etermediene, og enda verre blir det når vi også skal forholde oss til ei bilde-side med kjappe klipp og mange detaljrike bilder i halvnære utsnitt. Man kan undre seg på hvorfor nyhetsledelsen ikke lar avisen ta seg av informasjon som avisen uten tvil formidler best?

I serien med sportsreferater fra La Manga får vi nå høre og se at Bodø/Glimt har spilt nok en treningskamp, og har vunnet mot Moss. Opptaket fra kampen er informativt nok, sjøl om kameraet ikke alltid klarer å følge ballen som er i spill, og det hele dermed får et visst amatør-messig preg. Verre er det at det obligatoriske intervjuet med trenere eller spiller på slutten her ikke fungerer. En av spillerne blir spurt om hva han synes om kampen, og svarer ”...ingen fantastisk god fotballkamp..”; ”...føler at vi vinner fortjent til slutt...” – og det er alt. Sportsintervjuet er her blitt en pliktøvelse mer enn et journalistisk grep. Vi (og spilleren som blir eksponert) må kunne forvente at AN Nyheter legger mer arbeid i formidlingen av en fotballkamp, hvis redaksjonen først velger å formidle den. Til sammenlikning oppsummerer samme journalist kampen og hele La Manga-oppholdet over nesten to sider i avisen dagen etter. Sjøl om både informasjonsmengden og -typen nødvendigvis blir annerledes i avisen enn på TV, blir det her en voldsom kontrast mht. journalistisk grundighet og tyngde.

VBen fra Høgskolens forskningsstasjon for kveiteoppdrett i Mørkvedbukta er et sjeldent eksempel på ei helstøpt bildefortelling. Temaet er hvordan befruktning av kveiterogn foregår, og fordi nettopp selve *prosessen* ligger helt oppe i dagen, blir det denne som skaper framdrift i reportasjen. Et par intervjuer og noen humoristiske replikker hører også med. Men dette kan knapt kalles ei nyhetssak. Igjen kunne vi ønska at AN-TV gjorde mer ut av dette både vitenskapelig og økonomisk viktige arbeidet, som til og med foregår i redaksjonens nærområde, og laga en fyldigere magasinsak.

En av AN Nyheters VJer har besøkt brudesalonger og frisørsalonger for å presentere hvordan vordende brudepar forbereder seg. Saken er bra løst,

med gode bildeutsnitt, moderat med kamerabevegelser og zooming, og stort sett presis klipping.

Det siste innslaget denne fredagen er en videomontasje på hele 2:02 fra Rensåsparken, der en av avisens fotografer (som sporadisk har vært inne som videofotograf i AN Nyheter) formidler stemninger en dag i overgangen mellom vinter og vår. Med profesjonelt blikk for motiver, lys, utsnitt og kameravinkler har han klart å få fram karakteristiske detaljer fra parkområdet. Redigeringen er det derimot så som så med; klipperytmen er til tider temmelig tilfeldig i forhold til musikken og innholdet i bildene, vi ser en feil i ei kryssfading og noen av overgangene er på grensa til et jump-cut. Dette skjemmer det som ellers uten tvil ei effektfull avrunding av ei uke med sendinger fra AN Nyheter.

5.8 3. PERIODE – MED ET TILBAKEBLIKK

5.8.1 Stoffmiks: Hva er viktigst?

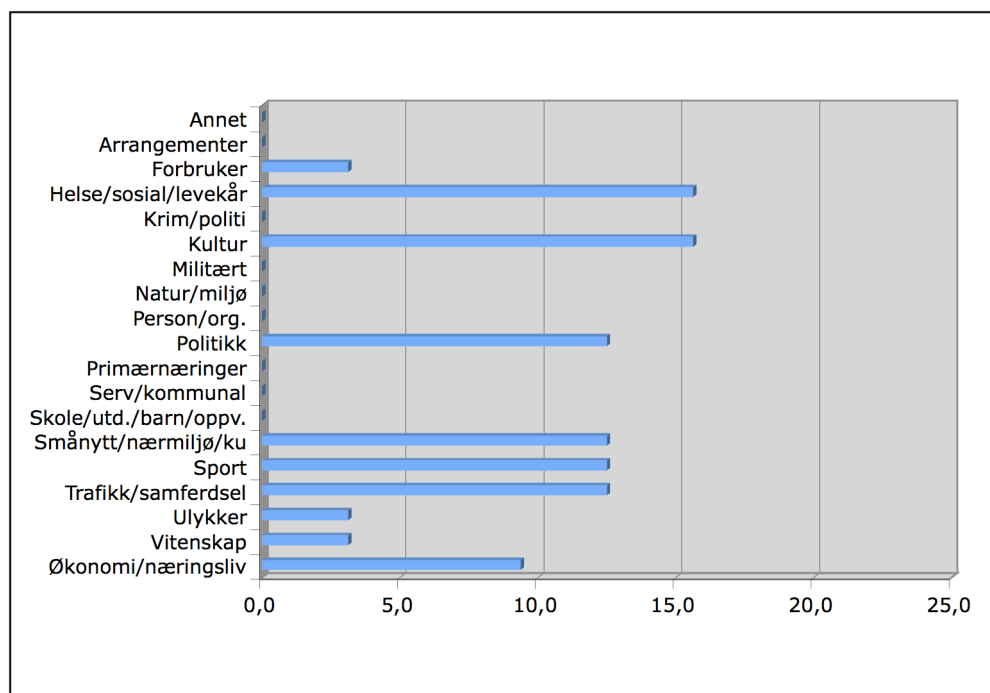
I denne siste analyseperioden omfatter materialet i alt 32 innslag. Av dette er det bemerkelsesverdig få bildemeldinger, bare tre i tallet. La oss først se på hvilke stoffområder som er representert (tabell 8 og figur 18).

Stoffområde	Ant. innslag	Ant. VB	Ant. BM
Helse/sosial/levetår	5	5	0
Kultur	5	5	0
Politikk	4	3	1
Smånytt/nærmiljø/kuriosa	4	3	1
Sport	4	4	0
Trafikk/samferdsel	4	3	1
Økonomi/næringsliv	3	3	0
Forbruker	1	1	0
Ulykker	1	1	0
Vitenskap	1	1	0
Skole/utdanning/barn/oppvekst	0	0	0
Arrangementer	0	0	0
Krim/politi	0	0	0
Militært	0	0	0
Natur/miljø	0	0	0
Person/org.	0	0	0
Primærnæringer	0	0	0
Serv/kommunal	0	0	0
Annet	0	0	0
SUM	32	29	3

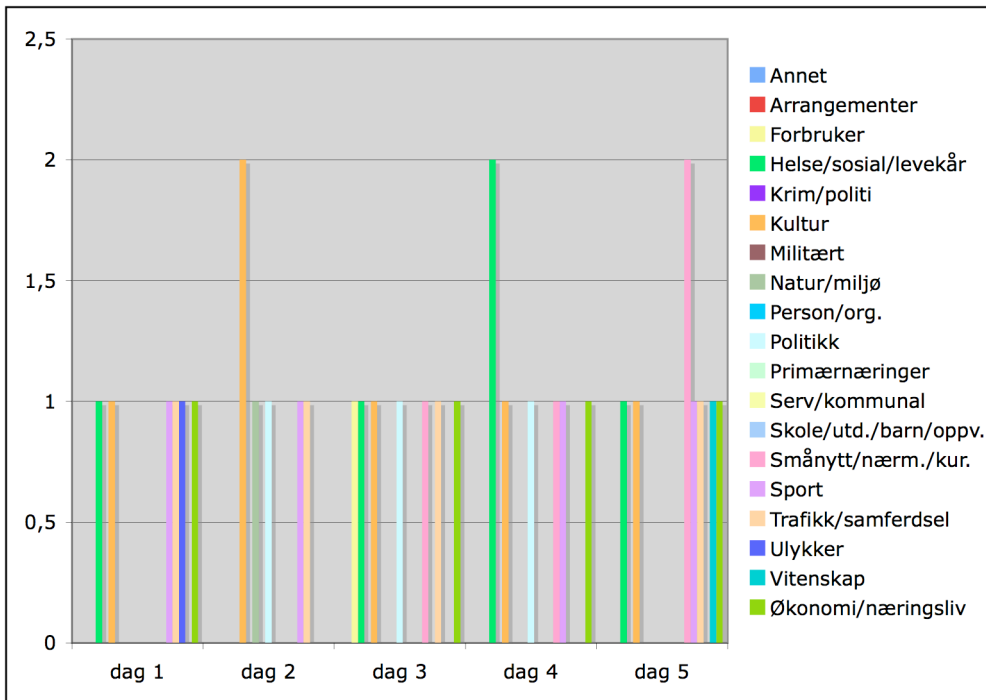
Tabell 7: Antall saker (VB og BM) i mars 2006, etter stoffområde.

Helse/sosial/levetår har nå som tidligere mange saker, og har fått følge av Kultur, med like mange treff. Vi legger ellers merke til at Politikk, Smånytt, Sport, Trafikk og Økonomi nå ligger ganske likt. Det er omtrent like mange stoffområder uten treff i det hele tatt som i 2. periode, hhv. 8 og 9. Vi har riktignok noen færre saker i materialet denne siste perioden enn de to foregående, men tendensen peker likevel i retning av at stoffområdene faktisk

var jevnere representert i den aller første sendeperioden enn i de to siste (jf. figur 4 og 11). Mot slutten av 2005 og i mars 2006 har altså bare rundt halvparten av områdene treff i denne statistikken. Totalinntrykket blir dermed at valg av stoffområder er noe ensidig, sjøl om det ikke er nøyaktig de samme typene saker som går igjen måned etter måned.

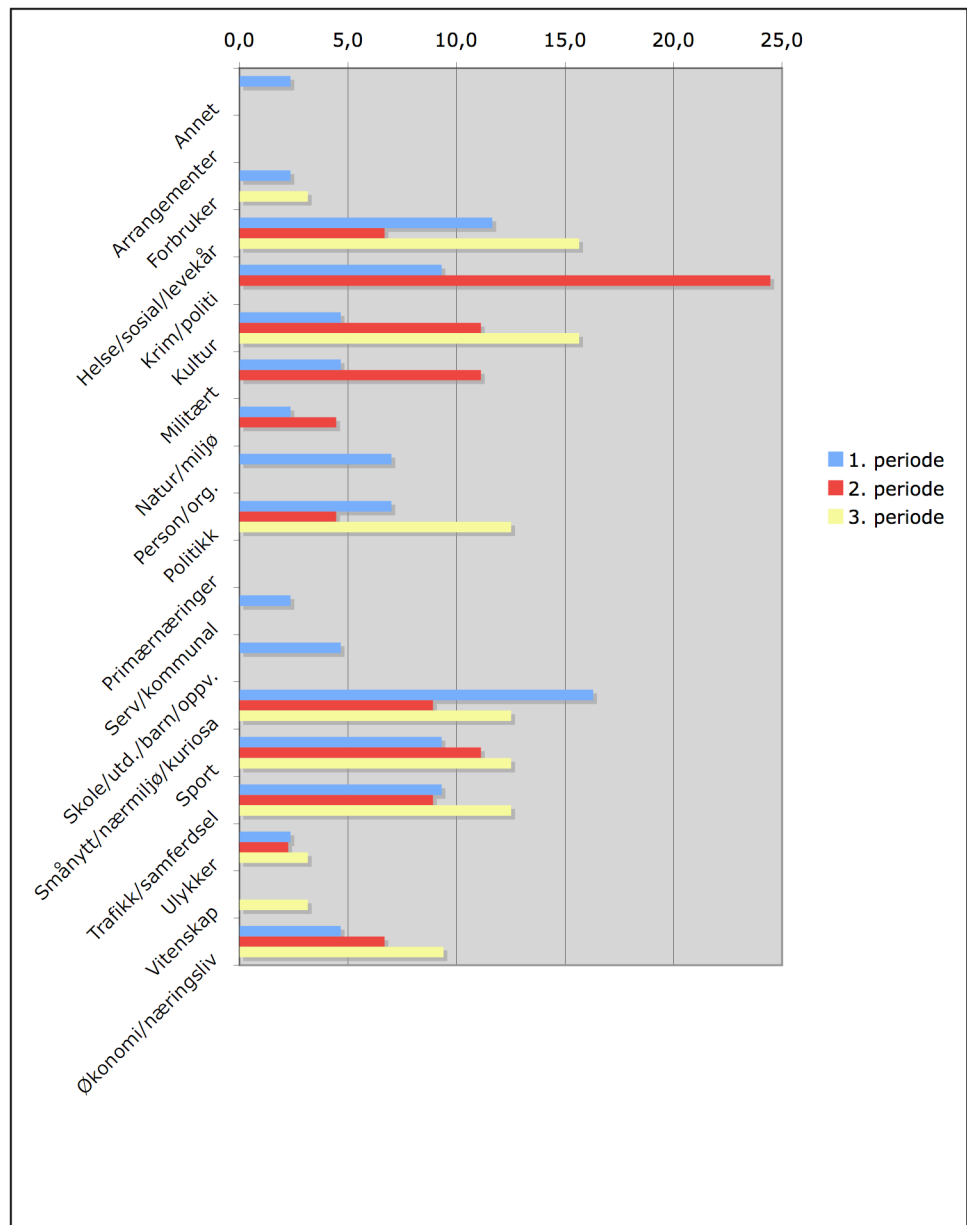
Figur 18: Prosentandel saker (VB og BM) mars 2006, etter stoffområde.

Figur 19: Stoffmiks dag for dag, mars 2006

Én ting er fordelingen av saker i periodene, sett under ett. Like viktig for helhetsinntrykket er imidlertid den stoffmiksen vi finner dag for dag. Tidligere har vi sett at én eller to stoffkategorier har hatt en tendens til å dominere ei sending. I denne siste perioden ser det imidlertid ut til at fordelingen er atskillig jevnere. Som vist i figur 19 har ingen kategorier mer enn to innslag på én dag, og det er ulike stoffområder som har mer enn ett treff utover i perioden (hhv. Kultur, Helse/sosial og Smånytt). Ei sammenlikning med figur 5 og 12 tyder altså på at stoffutvalget er jevnere fordelt enn tidligere.

Dersom vi holder fordelingen på stoffområde i alle tre perioder opp mot hverandre, får vi fordelingen som er vist i figur 20.

Figur 20: Prosentandel saker etter stoffområde innenfor hver av de tre periodene.

De to områdene som ikke har noen treff, er Primærnæringer og Arrangementer, den første trolig fordi nyhetesdekningen som nevnt har vært svært konsentrert om de mest sentrale byområdene i Bodø kommune. Én av grunnene til at Arrangementer blir stående tom kan være at det er en viss grad av overlapping mellom denne kategorien og Kultur (og jeg har i slike tilfeller kodet materialet med Kultur-verdien, fordi den er mest spesifikk). Stoffområder som ellers utmerker seg med lav treffhyppighet er Service/kommunal og Skole og ulykker, sjøl om dette uten tvil representerer saker som angår eller interesserer svært mange mennesker. Vitenskap er såvidt kommet med i siste periode, men vi skal være oppmerksomme på at dette gjelder én enkelt sak.

Smånytt, Sport og Trafikk og til dels også Helse er de områdene som har mest stabil dekning, periodene sett under ett. Vi skal også merke oss at de "harde" områdene Økonomi og Politikk begge har en viss stigning fra sendestart til mars 2006.

Antallet saker i mitt utvalg er som tidligere nevnt i minste laget til at en kan trekke entydige konklusjoner om variasjoner fra den ene perioden til den andre. Materialet gir imidlertid en viss pekepinn om at fordelingen på de ulike stoffområdene ikke viser noen dramatiske variasjoner over tid. Vi har riktignok noen påfallende topper (som Krim/politi i 2. periode), men i det store og hele er det de samme områdene som blir tilgodesett med nyhetssaker. I hvilken grad dette er resultatet av bevisste valg og en foretrukket innholdsprofil i AN Nyheter blir opp til den redaksjonelle ledelsen å vurdere...

Dekningen av ulike stoffområder må ellers sees i forhold til to andre påfallende trekk ved AN Nyheter, nemlig det snevre geografiske området sakene er henta fra, og den utbredte bruken av profesjonelle kilder. Sakene kan riktignok oppleves som relevante langt utenfor bygrensene pga. selve temaet som blir tatt opp, men det er et faktum at opptakssteder, intervjuobjekter og miljøer som blir brukt i reportasjer og bildemeldinger i høy grad finnes i Bodø sentrum.

5.8.2 Geografisk forankring: Nyheter til, fra og for Salten?

Den geografiske forankringa av saker i 3. analyseperiode er like klart dominert av Bodø by som i foregående periode (tabell 9), sjøl om vi nå finner et par, tre eksempler på at steder i utkanten av byområdet er representert.

Geografisk forankring	Ant. totalt	Ant. VB	Ant. BM
Bodø	27	25	2
Sørlige og ytre Salten (evt. inkludert Bodø)	1	1	0
Nordland	1	0	1
Indre Salten	0	0	0
Nord-Salten	0	0	0
Andre (inkl. Helgeland)	3	3	0

Tabell 8: Saker etter geografisk forankring, mars 2006

Som tidligere har vi også saker produsert av TV Nordland, med redaksjoner i Mo i Rana og Mosjøen, dette gjelder to av de tre under verdien ”Andre” i tabellen ovenfor. Ellers er det som vi ser fortsatt svært sparsomt med saker som henter stoffet sitt fra andre steder i Salten enn Bodø by.

Hva vil det si å ”dekke” regionen Salten? At AN-TV bringer nyheter *til* størstedelen av Salten er teknisk sett en realitet, i og med at distribusjonen skjer via TV Norges sendenet. I den grad redaksjonen og ledelsen i AN har hatt ambisjoner om å bringe nyheter *fra* regionen Salten, ser ikke dette ut til å være realisert i nevneverdig grad i løpet av det første året med sendinger. Det kan selvsagt hende at enkelte slike saker finnes utenfor mitt utvalgsmateriale, men tendensen i de tre periodene jeg her har presentert og inntrykket fra de sendingene jeg ellers har brukt til mer overflatisk gjennomsyn er såpass klar at vi må kunne konkludere med at slike saker er bortimot fraværende i AN Nyheter. Derimot ser vi altså at flere saker er henta inn fra Helgelandsredaksjonene i TV Nordland (Mo i Rana og Mosjøen), og da rimeligvis saker med noenlunde bred appell, reint tematisk.

Hvilke områder og hvem AN Nyheter sender til og henter saker fra munner til sjuende og sist ut i spørsmålet om hvem redaksjonen lager nyheter *for*. Dette vil i praksis si: Hvem vil i en hverdag fylt til trengsel av medietilbud vurdere nyhetssendingene fra AN som så interessante, relevante, underholdende og vesentlige at de prioriterer å bruke opp mot en halv time på AN-TV? Åpningsvignetten (se figur 3) lister opp de aller fleste kommunene i Salten, og det er rimelig å tolke det som at *nå kommer det nyheter for dere som bor her*. Målformuleringa til sjefredaktør Tone Jensen i inter-

vjuet i den aller første magasinsendinga (31.1.2005) støtter også opp under dette:

Først og fremst vil vi jo gi seerne i Salten et nytt tilbud, et fjernsyn som skal dekke Salten – og spesielt Bodø, da – veldig lokalt.

Sjøl om enkelte av sakene i AN Nyheter kan ha interesse for publikum utenfor bygrensene, er det rimelig å anta at det store flertallet av saker blir for Bodø-sentrert til at de vil ha nevneverdig interesse for seere i andre deler av midt fylket. Spørsmålet om hvordan AN-TV reelt blir brukt av disse, og hvilken plass ”merkevaren” AN-TV har i deres bevissthet burde være et svært interessant tema for en lokal TV-stasjon, men faller dessverre utenfor rammen for denne studien. Det vi kan konstatere ut fra intervjuer med ledelsen i AN, er at det ikke har vært noen prioritert oppgave å utvide området for tilfang av saker til å omfatte hele konsesjonsområdet.

En kulturpolitisk grunnide bak ordningen med lokale TV-konsesjoner i Norge er at publikum skal få et differensiert fjernsynstilbud, der også det nære og lokale blir ivaretatt. Men hva vil det si at et medieinnhold er ”lokalt”? Tilbudet fra AN-TV til ”konsesjonsområde nr. 24: Fauske, Bodø, Sørfold, Skjerstad, Saltdal, Beiarn, Gildeskål, Meløy og Rødøy kommuner” kan neppe sies å være prega av et differensiert lokalt innhold. I forhold til lovverket og Medietilsynets forskrifter har TV Nordland som konsesjonsinnehaver likevel sitt på det tørre. I Forskrift om kringkasting er kravet om lokal innholdsmessig forankring temmelig vagt formulert:

I lokal fjernsyn skal det på hverdager sendes lokalt produserte programmer med lokalt innhold. Det er en målsetting at sendingene alle dager skal inneholde slike programmer.⁵⁸

Medietilsynet har heller ingen tradisjon for å håndheve dette kravet særlig strengt, og det gjelder ikke minst i et så stort konsesjonsområde som vi her har å gjøre med. Praktiske og økonomiske forhold vil være en sterkt formildende omstendighet i forhold til kravet om utstrakt lokal forankring⁵⁹.

---

⁵⁸ Paragraf 7.6 pkt. 1. Se <http://www.lovdato.no/for/sf/kk/tk-19970228-0153-007.html#7-6>

⁵⁹ Kilde: Rådgiver Arve Lindbo i Medietilsynet

5.8.3 Kilder: Hvem blir sett og hørt?

I tillegg til *hvor* nyhetene henter sitt stoff fra og *hva* de handler om, har vi altså også sett på *hvem* som blir brukt som intervju-kilder i reportasjene. I den tredje perioden jeg har undersøkt, er kildetyperne fordelt som vist i tabell 10⁶⁰ ("forekomster" i tabellen vil si at flere typer kilder kan opptre i én og samme sak).

Kildetype	Antall	%
Grasrotkilder/Personlige kilder	9	27
Profesjonelle kilder	19	58
Konsekvenseskperter	2	6
Ekspertkilder	0	0
Andre org. kilder	3	9
SUM	33	100

Tabell 9: Antall forekomster av kildetyper i reportasjer, mars 2006

Dersom vi nå sammenholder dette med tilsvarende statistikk for de to foregående periodene (tabell 3 og 7), ser vi at det er en tendens til stadig mer bruk av profesjonelle kilder (hhv. 35, 50 og 58 prosent). Samtidig er *grasrotkildene*, som dominerte i første periode og gikk noe tilbake i den neste, nå igjen hyppigere brukt (hhv. 43, 17 og 27 prosent). Ekspertene har vært praktisk talt fraværende hele tida, mens "Andre organiserte kilder" (dvs. personer som representerer et foretak eller en organisasjon, men bare har sporadisk kontakt med media) har en liten tilbakegang. Vi merker oss også at *konsekvenseskperter*, som jeg tidligere har holdt fram som en indikator på mer analytisk, kontekstorientert og nærgående journalistikk, hele tida har vært sparsomt representert, og nå til og med har en tilbakegang (hhv. 7, 8 og 3 prosent).

Det vil alltid være et sammensatt årsaksbilde bak en journalistisk profil som den vi finner i AN Nyheter. Som nevnt skal en minimal stab med reportere hver dag fylle rundt 10 minutter med reportasjer og bildemeldinger. Det sier seg sjøl at en slik redaksjon i utgangspunktet er dårlig rusta

---

⁶⁰ Siden antall saker (og dermed antall kilder) varierer noe fra den ene analyseperioden til den andre, er det den prosentvise andelen som er mest interessant her.

for å drive med djuppløyende journalistikk i særlig stor utstrekning. Men det er et spørsmål om valg av vinkling, og dermed valg av kilder, bare kan forklares ut fra mangel på tid og ressurser, eller om dette er et utslag av en mer eller mindre bevisst redaksjonell profil. Den utstrakte bruken av profesjonelle (intervju)kilder jeg har påvist i mitt materiale gir i alle fall et helhetsinntrykk som er prega av et noe ”offisiøst” og lettvtint journalistisk innhold.

5.8.4 TV og avis: Det integrerte mediehuset AN...?

Et påfallende trekk ved den siste analyseperioden er at det er mer sammenfall i saker mellom TV og avis enn tidligere. Hele 12 av 32 TV-innslag har også fått en parallell avissak én til to dager seinere. Dette tyder på at flyten av nyhetsideer på tvers av mediene er klart større enn det var et år tidligere, da dette nesten ikke forekom.

Vi finner derimot ikke noe entydig utvikling mht. mediespesifikk utforming, dvs. at saker som først er sendt på TV deretter blir videreutvikla og gjort noe mer og annet ut av i avisen. Noen saker har riktignok ulik vinkel og vektlegging, dette gjelder ikke minst innenfor området Kultur, der det er nærliggende for TV-redaksjonen å formidle bilder og lyd fra forestillinger, prøver, o.l. Avisen presenterer her gjerne mer faktainformasjon og, i likhet med TV, også intervjuer med utøvere. En ”hard” nyhetssak som også er løst noe ulikt er *Ny dødsulykke i trafikken* (13.3), der avisen har et klart større kildetilfang og (dermed) ei rikere perspektivering (eks.: distriktsvegsjefen: ”det er dypt tragisk at...”). Men denne saken er også et eksempel på hvordan avisens muligheter for å bringe inn mange stemmer og tematiske tråder gjør at avisjournalister kan flyte ut fokusmessig: helt på slutten uttaler ordføreren i Bodø at bedre veger i regionen er nødvendig ”for å sikre videre vekst”. Dette er sikkert viktig nok i seg sjøl, men strengt tatt langt på siden av den aktuelle saken.

I andre tilfeller (f.eks. *Flertallet vil ha bompenger* (13.3) og *Rettrett i ledsagersaken* (16.3)) er det hele temmelig likt lagt opp i de to mediene mht. vinkling og valg av intervju-kilder. Det er tydeligvis et stykke igjen før TV og avis utfyller hverandre fullt ut, men vi noterer oss at mediehuset AN på dette området framstår som mer integrert enn tidligere. Ut fra intervjuer med VJer og mellomledere synes forklaringen å være at gruppeleder for TV etter hvert har deltatt mer aktivt i den sentrale nyhetsplanleggingen i AN, og at de

sentrale nyhetslederne på sin side også involverer seg mer i det som skjer i TV-redaksjonen. Det siste har visstnok også skjedd etter påtrykk fra sjefredaktøren, som allerede i mars 2005 så at noe måtte gjøres med valg av saker for TV og med prioriteringen på den daglige kjøreplanen, fordi det hele var for mye prega av tilfeldigheter.

*Jeg synes ikke det blir prioritert på riktig måte. [...] Det har blitt en del hummer og kanari. Det har hendt at [de minst viktige] innslagene kom først, og så kom den beste saken til slutt!*⁶¹

En sak som står fram i to tydelig ulike utgaver er *Meieriet legger ned* (17.3). Dette kan for så vidt sees som ei klar versjonering av det nyhetsmessige råstoffet, men samtidig er som nevnt TV-saken prega av at den underkommuniserer det kontroversielle rundt nedleggelsen av ei tradisjonsrik bedrift i Bodø. Reportasjen er laga av en nytilsatt VJ som sannsynligvis ikke har hatt den fulle oversikten over den historiske og næringspolitiske konteksten. Det har derimot den erfarne avisjournalisten åpenbart hatt, og dette preger i høy grad framstillingen hans (se figur 17). Ideelt sett skulle researchmateriale og kunnskaper om bakgrunnen for ei slik sak ha tilflytt TV-reporteren, men dette kan umulig ha skjedd i dette tilfellet.

Det offisielle målet i AN har hele tida vært at TV skulle nyte godt av den erfaringen, lokalkunnskapen og faglige tyngden som er i avisredaksjonen. Bakgrunnen for dette ønsket er ganske klar: man kan ikke uten videre lage godt lokal-TV, samtidig som TV-gruppa har ei minimal bemanning, og til daglig har sin fulle hyre med opptak, redigering og annen tilrettelegging for avvikling. Meierisaken er interessant fordi den er en av de sjeldne reportasjene innenfor stoffområdet Økonomi/næringsliv, et område som bl.a. krever en del bakgrunnskunnskaper, og et stort og differensiert kildenett dersom journalistikken ikke skal bli reint refererende eller sakene ensidig vinkla. Dette er dermed en type nyhetspresentasjoner som stiller det kollegiale samarbeidet mellom ulike deler av Avis Nordland på prøve.

Om saker nå vandrer mer mellom mediene, ser dette ikke ut til å gjelde menneskelige ressurser og kompetanse i like stor grad. Rett nok fin-

---

⁶¹ Intervju med Tone Jensen 15.3.05

ner vi eksempler på at et par av avisjournalistene og fotografene har laget saker for begge medier, men ut fra mitt materiale per mars 2006 skjer dette bare unntaksvis. Den klareste styrkingen av staben i TV-redaksjonen er at Trude Landstad f.o.m. høsten 2005 gikk inn i turnusen som nyhetsanker, og dermed frigjorde en del tid for videojournalistene.

Samtidig har både TV-gruppa og nyhetsledelsen gjort erfaringer som tilsier at uten avisredaksjonen i ryggen ville situasjonen vært uholdbar: På vårparten 2005 gikk AN-TV gjennom en svært problematisk periode, både fordi den mest erfarne TV-journalisten, Tor Iversen, slutta, og fordi redaksjonen ellers slet med sjukemeldinger og sterkt redusert kapasitet. I denne situasjonen var tilgangen på nyhetssaker fra avissida rett og slett avgjørende for at AN-TV skulle komme på lufta med daglige sendinger. Som nyhetsredaktør Kjell Hugvik formulerer det i mai 2005, når han skal kommentere status for TV-satsinga på det tidspunktet:

*Det er tøffere å lage lokal-TV enn det vi var forberedt på.... Hadde vi ikke hatt et tilsig av nyheter fra avissida, så hadde dette kollapset.*⁶²

En kriseprega personalsituasjon stimulerte altså til å tenke mer helhetlig rundt organiseringen av nyhetsproduksjonen for både avis og TV.

---

⁶² Intervju 6.5.05

6. OPPSUMMERING

Som jeg har forsøkt å påvise i denne studien, bærer mange av sendingene i AN Nyheter preg av en noe løs og tilfeldig forbindelse TV-avis, sjøl om den ser likevel ut til å være noe styrka i løpet av den perioden jeg har undersøkt. I tillegg viser gjennomgangen av sendinger og enkeltsaker i AN Nyheter at mange av de (TV)journalistiske løsningene er høyst diskutabile. Sjøl om ledelsen fra første stund var klar på at det var avgjørende viktig å presentere et produkt som så profesjonelt ut, hadde de første sendingene klare amatørmessige trekk. Godt og vel ett år seinere er mye i AN Nyheter uten tvil blitt bedre med hensyn til de grunnleggende TV-journalistiske grepene. Men fremdeles er helhetsinntrykket at en del journalistiske og formidlingsmessige valg er prega av tilfeldigheter og/eller manglende kompetanse. For en utenforstående er det imidlertid vanskelig å trekke en entydig konklusjon mht. hvor mye av dette som skyldes tidspress og hvor mye som skyldes manglende forståelse og rutiner i forhold til TV-mediets egenart.

Det er også grunn til å stille spørsmål ved hvor mye av dette som i det hele tatt skyldes individuelle prestasjoner og hvor mye som må tilbakeføres til selve organiseringen og arbeidsflyten i AN. Det kan være viktig nok å påvise at den enkelte videojournalist eller vaksjef gjør valg som virker lite hensiktsmessige, enten de er av journalistisk eller teknisk art. Men minst like viktig er det å stille spørsmål ved om både produkt og prosess blir regelmessig vurdert, om det blir gitt konstruktive og kompetente tilbakemeldinger og om dette inngår i et systematisk arbeid for kompetanseheving i organisasjonen.

Vi ser ikke noen radikal kvalitetsforbedring i AN-TVs nyhetstilbud i løpet av den perioden jeg har undersøkt. Mye kan tyde på at dette skyldes at utviklingsmulighetene for den enkelte og for mediehuset som sådan har vært for begrensa.

6.1 DEN ENKELTES KOMPETANSE

Rune Nilsen har jobba som avisjournalist i mange år, men var en av de første som ville prøve ut hvordan det var å arbeide med det nye mediet som var kommet inn i huset⁶³. Og ikke bare det – tre uker etter oppstarten av AN-TV hadde han laga fire saker for TV, der han samtidig utforma en versjon av saken for avisen. En redaktørs drøm, med andre ord: den flermediale journalisten som behersker (minst) to medier, utnytter stofftilfanget maksimalt, og produserer et omfattende og differensiert medieinnhold med langt mindre personalmessig innsats enn om to journalister skulle produsere for hver sin kanal.

Sjøl om det finnes spredte eksempler på at avis- eller TV-journalister i AN har publisert både i TV og avis, har dette imidlertid på ingen måte blitt vanlig. Årsaken er nok ganske åpenbar: TV-reporterne har arbeidet under stort tidspress, og har hatt evig nok med å få ferdig sakene til sendingen klokka 17.30 hver dag. Avisjournalistene har på sin side i svært liten grad gått inn i TV-produksjonen⁶⁴, fordi dette utvilsomt ville ha krevd at de tilegna seg mye ny kompetanse på toppen av jobben som avisjournalist. Avisledelsen gjorde det klart at de som ville, kunne få prøve seg om TV-reportere, men noe systematisk opplæring ble ikke gitt. Ut over at det å jobbe med TV hadde nyhetens interesse (i mer enn én forstand) for noen av avisjournalistene, ble det åpenbart uakseptabelt for dem å drive og lage reportasjer (eller råstoff til reportasjer) når de ikke følte de var kompetente. Eller som Rune Nilsen uttrykker det:

*For min del så er det grenser for hvor lenge du kan holde på uten å vite noe... Det blir som å storme rundt i et svart rom – med solbriller!*⁶⁵

Det er interessant å merke seg at nyhetsledelsen meldte at det Nilsen hadde produsert av innslag var ”godt” eller i hvert fall ”godt nok”. For han sjøl var det han hadde prestert imidlertid *ikke* godt nok. Her hadde man altså en

---

⁶³ Intervju 18.2.05

⁶⁴ Et unntak er at flere av dem har spilt en viktig rolle som debattledere i magasindelen av TV-sendingene.

⁶⁵ Intervju 8.11.05

journalist som tross alt hadde nok kompetanse til å vite hva han ikke visste, og samtidig gjerne ville gjøre en bedre jobb. Det er påfallende at ledelsen ikke i større grad har fanget opp slike signaler, lagt til rette for systematisk kompetanseheving og slik med forholdsvis enkle midler kunne ha tilført TV-redaksjonen viktig journalistisk kompetanse.

Ikke før mot slutten av 2005 fikk avisjournalistene tilbud om noenlunde strukturert opplæring i videojournalistikk, noe som medførte at en håndfull av dem gjennomførte et to dagers internt kurs i kamera- og fortellerteknikk for videojournalister. Et slikt kurs er vel og bra, og helt nødvendig som inngang til en ny type journalistisk formidling. Men hva kan man lære av et to dagers kurs på et område som for deltakerne var helt nytt? Ikke stort mer enn helt grunnleggende ferdigheter basert på instruksjon fra en kursleder, skulle jeg tro. Å ta disse ferdighetene i bruk i en konkret nyhets-sammenheng for å nå *TV-journalistiske mål* er nemlig noe ganske annet. Først og fremst handler det om å øve opp kompetanse i å se hvordan reint tekniske muligheter og begrensninger bestemmer hva som er mulig å formidle av innhold. Men dessuten handler det om å bli så teknisk rutinert at videojournalistens observasjons- og vurderingevne kan brukes til de sentrale journalistiske oppgavene. Disse går ut på å utvikle gode idéer og vinklinger for TV-saker, og finne fram til og forholde seg til de kildene, det vil si i første rekke de *menneskene*, som er interessante og relevante i forhold til en nyhet. Rutiner knytta til kamerabruk og redigeringsverktøy forutsetter at teknikken er blitt transparent, så å si, noe som igjen betinger ei viss automatisering av de praktiske grepene.

Dersom det i en ellers travel hverdag skal være mulig å gi avisjournalister den fartstiden som er nødvendig for å oppøve ferdigheter som gjør dem til noenlunde rutinerne TV-reportere, må dette inn som en del av en organisatorisk og personalmessig strategi. Mye tyder på at dette i liten grad har skjedd i AN; det meste har vært basert på den enkelte journalists eventuelle initiativ, entusiasme og vilje til å arbeide overtid. *Systematisk* ekstern og/eller intern (kollegabasert) coaching på produkter har f.eks. vært så godt som fraværende, og dette gjelder vel å merke også blant de faste medlemmene av TV-redaksjonen.

Silje Kolaas, som har arbeidet i TV-redaksjonen fra starten av og vært av de mest produktive som reporter, nevner også mangelen på regel-

messig tilbakemelding på journalistiske og TV-faglige løsninger i de nyhetsreportasjene hun har laga.

Jeg skulle ønske noen var mer kritisk til meg, og ga meg tettere oppfølging. Dermed kunne jeg hver dag se hva som kunne vært gjort bedre. [...] Den daglige tilbakemeldinga i form av en logg⁶⁶ har også vært mangelfull, synes jeg. I den grad det kommer noe kritikk der, er den ofte så kortfatta og diffus at den er kjempevanskelig å forholde seg til.⁶⁷

Dette samsvarer for øvrig med med at Kolaas synes lederne ikke alltid er like synlige og tilgjengelige:

Lederne er ofte litt fjerne personer; her er ikke akkurat noe "Walking Around Management"...

Spørsmålet blir da hvor mye av dette som skyldes et generelt tidspress i alle ledd i organisasjonen AN, og hvor mye som skyldes manglende systematikk og strategi rundt opplæring og kvalitetssikring av de journalistiske produktene.

Etter 10 måneder som videojournalist i AN Nyheter er det særlig én type kompetanse Silje Kolaas er opptatt av å tilegne seg mer av, nemlig evnen til å finne gode *vinklinger* i de sakene hun lager. En god vinkling avhenger ikke minst av at journalisten har en viss kunnskap om den aktuelle saken, det vil blant annet si innsikt i det kunnskapsområde saken gjelder, og kjennskap til sakens forhistorie og generelle kontekst. Kolaas ser på journalistene i den store avisredaksjonen som en viktig kilde til slik kunnskap og innsikt, og sånn sett er hun helt i samsvar med en av de bærende ideene bak AN-TV, nemlig at den lille TV-redaksjonen skulle nyte godt av stofftilfang og kompetanse i den store avisredaksjonen. Men her, som ellers, er det en viss avstand mellom idealer og realiteter fordi en ikke uten videre kan krevne at noen skal bruke av sin knappe og dyrebare tid på å sette en TV-reporter inn i et sakskompleks. Det samme gjelder for øvrig bruken av systemet for

---

⁶⁶ Dvs. ei tilbakemelding fra nyhetsledelsen til journalistene sendt via e-post, med vurderinger av enkeltinnslag og sendinger som helhet.

⁶⁷ Intervju 7.11.05

kunnskapsdeling, SAXoPLAN⁶⁸. Heller ikke her er TV-journalistene der de etter planen skulle være; både Silje Kolaas og de andre i redaksjonsgruppa var ett år etter oppstarten av AN TV fremdeles ikke brukere av systemet.

For en utenforstående kan det virke noe underlig at AN for eksempel ikke i større utstrekning har tatt i bruk noe så nærliggende som vurderinger av nyhetsinnslag fra kompetente, *eksterne* fagpersoner i bransjen. Mediehuset knytta til seg en konsulent fra A-pressen under oppstarten av TV-stasjonen, for å etablere alt fra studiodekor til tekniske løsninger til presentasjonen av værmeldingen. Men etter dette har det vært få innspill og lite oppfølging fra eksterne instanser. Ut fra mine vurderinger av enkeltinnslag i AN Nyheter er det grunn til å tro at AN hadde vunnet mye på å ta i bruk nettopp slike tjenester i større utstrekning.

6.2 KUNNSKAPSDELING

Minst like viktig som eksterne konsulenttenester for den kontinuerlige og langsiktige kompetanseoppbyggingen er den daglige kommunikasjonen mellom kolleger i en redaksjon rundt kvalitetskriterier og vurderinger, prioriteringer og strategier. Noe av dette foregår i formaliserte sammenhenger, som morgenmøter, gruppemøter og overleveringsmøter. Men i alle nyhetsredaksjoner ligger det også et vesentlig potensial for styrking av individuell og kollektiv kompetanse i den mer eller mindre uformelle, fortløpende kommunikasjonen rundt alt fra konkrete saker til mediets profil. Det vil si – potensialet er der, men hvor mye dette blir utnyttet er en annen sak. Journalister er kjent for å være individualister som ofte holder kortene tett til brystet, og hegner om egne ideer og saker, kildenett og metoder (Hansen 2002).

Etter sammenslåingen av de to Bodø-avisene tok Kjell Hugvik et initiativ for å fremme såkalt *kunnskapsdeling* i den nye avisredaksjonen⁶⁹. Ved hjelp av det nevnte datasystemet SAXoPLAN skulle hver journalist gjøre mye av den informasjonen som kommer fram i arbeidet med nyhets-

---

⁶⁸ Ifølge produsenten, Saxo Tech, er dette et system som ivaretar ”the ability for all, to pitch ideas, and record events in the system”; se <http://support.saxotech.com/help/saxopress/saxoplan/>.

⁶⁹ Dette prosjektet presenterte Hugvik på CFJEs seminar *Videnstyring på medier – sådan gør vi*, i København, 16.3.2004, se <http://www.cfje.dk/cfje/VidBase.nsf/ID/CB00697791>

saker tilgjengelig også for de andre medlemmene av redaksjonen. I systemet skulle alle kunne se hverandres ideer og utkast, kildeinformasjon og annet researchmateriale. Dette konseptet kan altså sees som en måte å formalisere og systematisere flyten av informasjon (eller ”kunnskap”) mellom journalistene, og mellom journalister og nyhetsledelse. Tanken var både å sikre mer effektiv styring av nyhetsflyten og å legge til rette for mer samarbeid, slik at de redaksjonelle arbeidsprosessene skulle få et mer kollektivt preg. Dermed skulle også produktet bli bedre, for eksempel ved at flere journalister kunne bidra med spesialkompetanse om en sak.

Målet om utstrakt kunnskapsdeling i AN-redaksjonen er så langt bare delvis nådd, ifølge nyhetsredaktør Børje Klæboe Eidissen⁷⁰. En viss deling av informasjon om hvilke saker som er under utvikling foregår daglig, og det samme gjelder oversikter over en del kilder (særlig de ”profesjonelle”, mer eller mindre selvfølgelige). Men i det store og hele er selve nyhetssakene fremdeles noe som tilhører den enkelte journalist, både som prosess og produkt. I denne sammenhengen er det verdt å merke seg at TV-redaksjonen i enda mindre grad enn avisjournalistene bruker SAXoPLAN jevnlig og systematisk. Det meste av ansvaret for å sikre en flyt av (potensielle) saker mellom mediene faller dermed på nyhetsledelsen og gruppeleder for TV. Ansvar forutsetter reelle muligheter for å lede, og ledelse forutsetter som kjent kompetanse. Igjen ser vi at mye står og faller med et par nøkkelfunksjoner i Avisa Nordland. Det trenger i og for seg ikke å være noe problem, men det krever altså kompetanse, både organisatorisk og innenfor grunnleggende journalistikk, såvel som kjennskap til mediespesifikk formidling.

6.3 HVOR SKAL LISTA LEGGES?

I november 2005, altså knapt ett år etter oppstarten, var det fremdeles bare Rune Nilsen av avisjournalistene som i noen grad hadde levert stoff til TV, og da bare ”sporadisk og på sparket”, som han sjøl uttrykker det⁷¹. I et tilbakeblikk på de første 10 månedene med TV-sendinger framholder Rune Nil-

---

⁷⁰ Intervju 14.3.2006

⁷¹ Intervju 8.11.05

sen at kravet til kompetanse som skal til for å lage lokal-TV er kraftig undervurdert:

...for det er jo strengt tatt ikke noen forskjell på dette nivået og et annet nivå...

- underforstått det vi forventer i NRK og TV2s nyhetssendinger. I likhet med det prosjektlederen Kjell Hugvik uttrykte da sendingene starta, mener Nilsen at ambisjonsnivået i lokale TV-sendinger må ligge så høyt som overheadet mulig. I så måte kan det diskuteres om nivået har vært høyt nok, rett og slett. En indikator (for ikke å si et faresignal) er at flere av AN-TVs reportasjer som er forsøkt solgt inn til TV Norges rikssendinger er blitt underkjent, enten teknisk eller journalistisk. Èn ting er at dette har gitt AN mindre inntekter enn det bedriften budsjetterte med for 2005, kanskje enda mer betenkelig er at et erfarent fagmiljø i TV Norge vender tommelen ned for produksjoner fra AN-TV. Det burde bekymre den redaksjonelle ledelsen i AN, og være en spore til å drive et mer systematisk arbeid med kompetanseheving.

Og igjen ser vi tendenser til en ond sirkel i AN: Av økonomiske grunner har det vært viktig å få solgt innslag til riksnettet i TV Norge. Det naturlige ville være å lage to ulike versjoner av en del saker, én med sterk lokal forankring (der en kan forutsette lokalkunnskap hos seeren), og én med mer allmenn vinkling, beregna for et nasjonalt publikum. På grunn av den minimale bemanninga i TV-redaksjonen, har dette ofte vist seg å være vanskelig – tida tillater simpelthen ikke ei slik versjonering i løpet av de timene en journalist har til rådighet fram til første nyhetssending om ettermiddagen. Resultatet blir da enten bli en sak som TV Norge ikke vil ha fordi den er for lokal, eller – i andre enden – en sak i AN TV som ikke har klar nok lokal innretning. Mens den første vaianten får ei umiddelbar økonomisk konsekvens i form av mindre inntjening, vil den siste i det lange løp skape et lokal-TV som ikke føles relevant for folk i Bodø/Salten.

Flermedial nyhetsproduksjon (som selvsagt også inkluderer nettavisen AN.NO) har lenge vært et erklært mål hos ledelsen i Avisa Nordland. I praksis er det selvsagt en komplisert prosess å skulle tilrettelegge for nyheter i flere medier i form av en arbeidsflyt der ideer, kilder og kildemateriale, bilder, lyd og tekst blir utnytta mest mulig hensiktsmessig. Ut fra materialet

i denne studien ser det ut til at AN fortsatt har et godt stykke veg igjen å gå før bedriften kan kalle seg et fullt ut integrert mediehus.

6.4 AVISENS EKSKLUSIVITET

Én ting er å skape konkurranse i forhold til den andre store medieaktøren i Bodø, NRK, og at dette kunne bety en ny giv også for papiravisen Avis Nordland. Men hvordan håndtere situasjoner der TV og avis i samme hus blir innbyrdes konkurrenter om samme sak med hensyn til hvem som skal få ”slippe” den først? Dette er et permanent spørsmål – og på mange måter et tankekors – i mediebedrifter som publiserer flermedialt, og det gjør jo etter hvert de aller fleste. Mens papiravisen fortsatt utgjør det økonomiske fundamentet for driften av både avis, nettavis og eventuelt TV, er papiravisen som kjent det desidert seineste mediet vi har; mens papiret gjerne bruker 6-9 timer på å bringe gårsdagens nyheter fram til folk, kan det som hender akkurat nå bli formidla via nettet og radio i løpet av minutter. Nettavisen er i utgangspunktet det aller raskeste (om ikke nødvendigvis det mest tilgjengelige) mediet, fordi man der ikke trenger å tenke innpassing i noen tidsbestemt programflate i det hele tatt, men kan legge ut saker og bygge dem ut fortløpende.

En dansk studie av Nordjyske medier (Weichardt m.fl. 2005:106) understreker det paradoksale i denne situasjonen:

[I flertallet av] føljetonerne begyndte historerne i det langsomste medie, avisen, og fortsatte herfra i kopieret form til de potentielt hurtigste medier. Med andre ord venter de hurtigste medier på den langsomste, hvilket er en fuldstændig manglende udnyttelse af de elektroniske mediers største styrke; aktualitet.

I en situasjon der avisene fremdeles utgjør det økonomiske fundamentet (om enn i stadig mindre grad) må TV, radio og nett i mange tilfeller spille andrefiolin, ved at de er nødt til å holde igjen saker for at papiravisen skal få slippe dem først. I alle saker som ikke er rene hendelsesnyheter, og som en vet konkurrentene uansett også har tilgang til, er dette regelen i dagens mediehus. Det er forståelig, for så vidt som papiravisen i motsatt fall ville miste mye av sitt aktualitetspreg. Men det kan like fullt bli en sovepute, fordi en da fortsatt kan late som en konkurrerer på hastighet, i stedet for å rendyrke

andre sterke sider ved papirmediet, som å tilby utdyping og oppfølging av det som tidligere har vært vist på TV, bakgrunn og konsekvenser.

Nyhetsredaktør Børje Klæboe Eidissen legger ikke skjul på at dette også i AN fra første stund har vært en kilde til heftige diskusjoner både på morgenmøter og mellom nyhetsledere og gruppeledere⁷². Han påpeker faren for at grupplederne faktisk kan bli mer opptatt av den interne konkurransen mellom TV og avis, enn av konkurranseforholdet til NRK Nordland! Igjen ser vi at dette i stor grad handler om hvor en velger å fokusere som mellomleder – på sitt eget stoffområde og i sitt tradisjonelle medium (les: avisen) eller på det totale tilfanget av nyheter AN kan tilby i løpet av døgnet.

Problematikken rundt avisens eksklusivitet blir i praksis løst ved at den har ”vetorett” på alle saker som er unike, det vi si saker en ikke forventer konkurrentene sitter på, og som en derfor har litt tid på seg til å gjennomarbeide. Det er imidlertid ikke utenkelig at avisene i tida som kommer vil få en mindre dominerende posisjon innenfor de flermediale mediebedriftene, først og fremst fordi inntektene fra annonsemarkedet i større grad ser ut komme fra annonser og reklame på nettet og etermediene⁷³. I det lange løp kan det dermed bli vanskelig å tviholde på avisenes førsterett til publisering av typiske nyhetssaker.

Den danske studien som er nevnt ovenfor blir presentert med den noe sarkastiske tittelen ”Kopi til alle”. I dette ligger at den store, fusjonerte og flermediale bedriften Nordjyske medier i (for) liten grad har klart å oppfylle sine egne målsetninger om systematisk rendyring av de ulike mediens egenart. I stedet for en gjennomgående versjonering av nyhetsstoffet, blir det helst til at det ene mediet presenterer *kopier* av det som allerede har vært formidla i et annet medium, i praksis vil det oftest si at radio, TV og nettavisen serverer kopier av avissaken, siden denne har forrang mht. publiserings-tidspunkt.

For å unngå at avisene mer og mer skal fortone seg om en ankronisme, prøver strategene i mediebransjen å finne fram til nye former for samvirke mellom de raske og de seine mediene. En kan selvsagt holde på at avisen også i framtida skal gi premissene for publiseringstidspunkt, og at

---

⁷² Intervju 17.2.05

⁷³ Se f.eks.: <http://www.kampanje.com/annonsering/article45051.ece>

fjernsynets funksjon nærmest blir å gi smakebiter av det som skal komme i avisen dagen etter. Slik krysspromotering i form av ”teasing” innebærer at TV skal nøye seg med bildemeldinger og korte reportasjer om hendelsesnyheter eller utprega visuelle, gjerne featureprega saker. Avisen blir fortsatt det bærende mediet, det som bringer de store og viktige sakene i deres fulle bredde og dybde.

Men mediene representerer både bredde og dybde på hver sin måte; foruten den forholdsvis raske publiseringen har fjernsynet sin store styrke i å gi seerne opplevelsen av identifikasjon og nærhet, dvs. av å være til stede (Njaastad 2004:15). TV-skjermen kan på sitt beste gi ei detaljrik og nyansert framstilling av menneskers oppfatninger, reaksjoner og følelser rundt hendelser som berører dem, og av deres forhold til hverandre og til et miljø. Og dette er vel å merke kvaliteter som i høyeste grad er relevante i nyhetssammenheng, ikke bare innenfor featurejournalistikken.

I den grad publikum faktisk foretrekker lokale nyheter levert via fjernsynet, blant annet på grunn av de kvalitetene som er nevnt ovenfor, framstår dette mediet som en reell konkurrent til avisen. Mye taler dermed for at nyhetsjournalistikken i avisene må endres, slik at en i langt større grad enn tidligere rendyrker avisens fortrinn.

6.5 KOMPETANSE OG LEDELSE

I papiravisen AN er det en gruppeleder som har ansvaret innenfor hvert av områdene *nyheter, sport, politikk, by og kultur*. I tillegg har TV sin egen gruppeleder, som altså i motsetning til de andre er knytta til et medium, ikke et bestemt stoffområde. Mens gruppelederne i det store og hele har sine egne områder og saker å ta vare på fra dag til dag, skal nyhetsredaktørene derimot ha styring med det totale tilbudet av nyheter, menings- og opplevelsesinnhold fra mediehuset AN.

Forutsatt at spillereglene først er fastsatt med hensyn til avisens rett til eksklusivitet, vil diskusjonen i første rekke dreie seg om hvilke konkrete saker som faller inn under definisjonen av hva som skal være en eksklusiv avissak. Man kan spørre seg om ikke selve utformingene av mellomledernivået i AN har invitert til en del uenighet rundt dette. Alle gruppeledere knytta til stoffområder er jo gruppeledere innenfor *avisen AN*, og bare der, selv

om ledelsen har ytret et ønske om at de også skal bistå TV-gruppa. I realiteten har det dermed vært innbakt i selve strukturen at ansvaret for å sikre nok saker – og ikke minst de gode sakene – til TV har lagt hos den sentrale nyhetsledelsen, selvsagt i tillegg til hos gruppeleder for TV. Ei fullstendig integrering mellom TV og avis, kunne sånn sett vært klarere gjenspeila i en organisasjonsmodell der gruppelederne opererte på tvers av mediene: gruppeleder for nyheter ville da i utgangspunktet ha et likeverdig ansvar for avis, TV og nettavis.

Når AN ikke har vært organisert på denne måten, vil jeg tro det har to årsaker: (1) Det ville blitt oppfatta som ei svært radikal omorganisering, som nærmest over natta påtvang gruppelederne nye og omfattende arbeidsoppgaver; (2) Det var ei allmenn oppfatning at gruppelederne ved oppstarten av AN-TV ikke hadde den nødvendige kompetansen som skulle til for å forholde seg til daglig nyhetsproduksjon for fjernsyn.

I stedet for å legge ansvar og kompetansekrav på gruppelederne, er dette altså plassert hos nyhetslederne. Denne løsningen er nok mer håndterlig, men samtidig blir ikke kravet til summen av flermedial kompetanse i en organisasjon *mindre* av at en plasserer det i A og ikke i B. Mye av argumentasjonen for å starte med TV-sendinger i AN var at TV-redaksjonen skulle nyte godt av å ha en stor og kompetent avisredaksjon i ryggen. Men når forbindelsen mellom avis og TV til enhver tid skal ivaretas av to personer (i turnus, der én av dem også har ansvaret for nettavisen), og disse altså skal være selve navet i nyhetsflyten, sier det seg sjøl at suksessen i svært stor grad står og faller med den innsatsen disse to gjør.

Intervjuer med redaksjonell og administrativ ledelse tyder på at man vurderte det slik at en mulig suksess for AN-TV i svært høy grad var basert på den enkelte TV-reporters kompetanse. Det kan virke som det er ei gjengs oppfatning i det redaksjonelle miljøet at kompetanse er noe en har eller ikke har. I den grad en *ikke* har den nødvendige kompetansen, er dette noe en får tilført fra andre. Dersom min oppfatning stemmer, tyder det på at selve bedriftskulturen i AN er prega av et individualiserende og noe mekanisk syn på hva læring og kompetanseoppbygging er (og AN er trolig i godt selskap med mange andre mediebedrifter). Det finnes nemlig gode grunner for å hevde at den journalistiske kompetansen hos det enkelte redaksjonsmedlem ikke er noen entydig størrelse. Den vil alltid inneholde mange ulike elemen-

ter som blir realisert i ulik grad ut fra overordna redaksjonell profil, nyhets-sakenes egenart, hvilken målgruppe en vil nå, sosiale, tekniske, praktiske og tidsmessige produksjonsbetingelser, m.m. Like interessant som den enkelte reporters beholdning av kunnskaper og ferdigheter bør det være å kartlegge den *saml*a kompetansen i ei redaksjonsgruppe: Hvem er god på hva? Hvordan kan delkompetanser utfylle hverandre? Hvilke holdninger og rutiner må innarbeides for at kompetanse skal kunne kanaliseres innad i en redaksjon? Og ikke minst: like interessant som hva den enkelte presterer i dag, bør det være å finne ut hva slags potensial hun/han har, og hvordan dette kan realiseres på kort eller lang sikt.

Dermed handler dette også om hvordan selve læringen og den daglige kvalitetssikringen og produktutviklingen kan foregå. Intervjuene mine med både TV-journalistene og mellomlederne gir altså et visst inntrykk av at ferdigheter er noe som bare kan tilføres utenfra: noen som er mer kompetente enn oss må komme hit og fortelle oss hvordan vi skal gjøre det... Det kan virke som det er en klokkertro på at kunnskaper blir til ved at noe blir overført fra den ene til den andre. Det er fristende å se dette for så vidt vanlige synet på læring som noe som blir forsterka av både avis- og TV-mediets tradisjonelle *monologiske* preg som massemedier: Redaksjonen vet hva som er de viktigste nyhetssakene siste døgn, den vet hva sakene har av relevant informasjoninnhold, og dette formidler den til et mottakende og mer eller mindre passivt publikum.⁷⁴

Korte innføringskurs i opptaks- og redigeringsteknikk har selvsagt sin verdi når man skal få på plass grunnleggende ferdigheter. Impulser fra kompetent hold utenfor redaksjonen vil også gi viktige bidrag til ei evaluering av den løpende nyhetsproduksjonen. Men den dypere forståelsen av hvilke muligheter og begrensninger TV-mediet har i forhold til konkrete nyhetssaker i et definert dekningsområde må utvikles over tid, gjennom TV-journalistenes praksis. Dette må vel å merke skje innenfor rammer der det både er mulig, og der det blir stimulert til refleksjon over egen og andres praksis. Det er gjennom systematisk analyse og vurdering av prosess og

---

⁷⁴ Massemedienes tradisjonelle monologiske formidlingsform er f.t. gjenstand for heftig debatt, se f.eks.: <http://www.propaganda-as.no/php/art.php?id=261418>

produkt, sett i forhold til produksjonsbetingelsene og det daglige nyhetsbildet at man utvikler nyhetsprodukter av høy og ensarta kvalitet.

Kjell Hugvik mener at den nye lokale TV-kanalen har fungert som en katalysator i forhold til organiseringen av nyhetsledelsen i AN. På nyåret 2005 ble det oppretta ei ny redaksjonell ”gruppe” knytta til TV. Produksjon i flere medier tvang dermed fram nye måter å organisere flyten av nyheter på mellom avis og TV. Tre nyhetsredaktører – Kjell Hugvik, Jan Eirik Hanssen og Børje Eidissen Klæboe – skulle derfor utgjøre en ledertroika på mellomnivå, der de to første skifta på daglig nyhetsledelse sammen med den siste, som i tillegg hadde ansvaret for nettavisen AN.NO.

Det er mye som tyder på at ledelsen i Avisa Nordland har hatt et gjennomtenkt forhold til hvordan en del organisatoriske forhold legger premisser for hva som er mulig å få til av journalistiske produkter. Blant annet var det fra første stund klart at de redaksjonelle mellomlederne ville være helt sentrale i en flermedial produksjon. Grunnen er ganske innlysende: denne typen mediehus må ta mål av seg til å samordne arbeidet med, og publiseringen av nyheter på en planmessig og systematisk måte, for å utnytte ressursene maksimalt. Stikkordene er *nyhetsstyring* og *versjonering*, det vil si styringen av hvilke saker som skal publiseres i hvilket medium, til hvilket tidspunkt, og hvordan en sak publisert i ulike medier krever ulike vinklinger og ulikt forarbeid og tilrettelegging. Som jeg har vist i analysedelen i denne studien, har utviklinga gått fra at AN Nyheter på mange måter levde sitt eget liv, til flere felles saker TV – avis, men noen systematisk versjonering, videreføring og utbygging av saker ser bare ut til å være delvis realisert.

For å nå målet om reell flermedial produksjon gjennom tilnærma friksjonsfri nyhetsflyt av saker er det også avgjørende viktig at nyhetsledelsen har den nødvendige *flermediale* kompetansen. I intervjuene mine er betydningen av nyhetredaktørenes TV-kompetanse blitt nevnt nå og da, men har ikke blitt tillagt avgjørende betydning for det endelige resultatet av ANs TV-satsing. Jeg tror dette er å undervurdere både TV-mediets kompleksitet og mellomledernes betydning og ansvar.

Disse ”mediedirigentes” funksjon blir i dag framheva innenfor både forskning og utdanning⁷⁵. De skal se til at rett sak kommer i rett medium med rett utforming, noe som krever grundig kjennskap til særtrekkene hos hvert av mediene. Men nyhetslederne har også et hovedansvar både for hvilken innholdsmessig profil de enkelte mediene i bedriften får i publikums bevissthet, og ikke minst hvordan de samspiller i et totalt medietilbud. Samtidig som vi snakker om mediernes konvergens, dvs. møte og delvis sammensmelting, har vi altså å gjøre med ei ganske omfattende *differensiering* av arbeidsoppgavene. Dette gjelder journalister som arbeider flermedialt, og det gjelder i aller høyeste grad også de som skal ”dirigere” nyhetene, dvs. – for ANs vedkommende – nyhetsredaktørene.

Nye krav krever mer tilrettelegging i alle ledd, noe som også gjenspeiles i hvordan lederfunksjonene på alle nivåer i dag er blitt avgjørende viktig for å produktivitet og kvalitet. En fersk undersøkelse blant journalister i avis- og etermedier konkluderer bl.a. med at:

*Kreative ansatte trenger tilbakemelding og selvbestemmelse. Det gjør det utfordrende å lede mediebedrifter. Ledere må kunne tilrettelegge arbeidet og sette mål og rammer på en måte som gjør at medarbeidere ikke bare pådyttes oppdrag, men selv får være med på å utvikle dem. [...] Den fremtidige leder må i sterkere grad enn tidligere være den som tilrettelegger og klarer å skape arbeidsvilkår slik at den indre motivasjonen blir dyrket.*⁷⁶

6.6 NÆR OG NÆRGÅENDE?

De tilsattes representant i ANs styre, Kari Karstensen (og flere med henne), uttrykte allerede i februar 2005, det vil si like etter oppstarten av AN-TV, at ledelsen hadde undervurdert ressursbehovet i den nye redaksjonsgruppa⁷⁷.

---

⁷⁵ Center for journalistik og efterutdanning i Århus arrangerer f.eks. kurser der siktemålet er heve kompetansen blant nyhetsredaktører/vaktsjefer mht. ”at lave bedre journalistik, hvor historierne tilpasses de enkelte medier og med nye rammer for storytelling.” Se: <http://www.cfje.dk/>

⁷⁶ Undersøkelse blant journalister i NRK, Dagbladet og Tønsbergs blad, her gjengitt etter omtale på nettstedet Propaganda: <http://propaganda-as.no/php/art.php?id=266498>

⁷⁷ Intervju 18.2.05

TV ville riktignok kunne trekke mange veksler på ressurser i huset, og da først og fremst den journalistisk kompetansen i aviskollegiet, det å nyte godt av den totale nyhetsflyten inn til AN, og bruk av avisen som promoteringskanal. Men samtidig var det klart at TV-produksjon er svært ressurskrevende, blant annet fordi journalistikk basert på bilder og lyd som skal dokumentere virkeligheten i langt større grad enn avisjournalistikk krever reportere som er til stede der noe skjer, når det skjer. I tillegg ville TV-satsinga nettopp pga. målet om en integrert, flermedial arbeidsflyt stille store krav til nyhetsledelse. Dette er et sentralt element i forståelsen av hva flermedial publisering i avis og TV innebærer.

På tross av usikkerhet knytta til ressursituasjonen valgte ledelsen og de tilsatte å gå inn for at AN skulle starte med daglige TV-sendinger. Ett argument som talte for dette var utsiktene til at det ville oppstå en *synergieffekt* når de to mediene opererte under samme tak. Det vil si at den totale publisistiske effekten av et integrert samvirke mellom TV og avis skulle være klart større enn det som ville være mulig dersom samme innsats ble satt inn i TV og avis som frittstående, uavhengige enheter. Et eksempel på en slik effekt som ligger helt oppe i dagen er at en avisjournalist kan bruke mye tid og krefter på å dekke en sak, men når det først er gjort vil det ta minimalt med tid å lage ei lita bildemelding for TV, bygd på det samme researchmaterialet.

Det er ingen tvil om at det har vært en synergieffekt, i den forstand at uten avisredaksjonen i ryggen ville AN-TV neppe vært liv laga. Intervjumatierialet mitt tyder videre på at mediehuset har vært prega av stor grad av åpenhet rundt mål og midler i lokalfjernsynsprosjektet, og at det i det store og hele har vært ei inkluderende holdning blant de redaksjonelt tilsatte. I motsetning til hva erfaringene fra flere andre liknende tiltak rundt om i landet viser, har redaksjonsgruppa i AN-TV *ikke* levd noen isolert tilværelse. Én viktig årsak er nok at AN-TV ble bygd opp fra grunnen av, og dermed fra første stund var en del av Avisa Nordland, slik jeg har nevnt tidligere. Flere av informantene gir også uttrykk for at alle omstillingene knytta til fusjonen mellom tidligere Nordlandsposten og Nordlands Framtid la grunnlaget for ”endringsvillighet” blant de tilsatte.

AN Nyheter har uten tvil presentert et innhold som har vært *nært* i geografisk forstand, i det minste for dem som bor i Bodø by. Samtidig kan

det stilles en del spørsmålstegn ved den kvalitetsmessige utviklinga i TV-stasjonen, og hvor *nærgående* nyhetssakene har vært. Som nevnt bar sendingene den første uka (februar 2005) preg av en del løsninger mht. stoffprioriteringer, vinklinger og formidlingsform som ga det hele et visst preg av famling og utprøving. At alt ikke var like velpolert under oppstarten er ikke så underlig, tatt i betraktning alle de tekniske faktorer og menneskelige ressurser som skal samvirke fra første stund. AN Nyheter holder på den andre siden et klart høyere nivå i mars 2006 enn i februar 2005. Det er imidlertid påfallende at vi etter både 8 og 13 måneders drift (altså hhv. 2. og 3. periode i analyse materialet) fremdeles finner så vidt mange klare mangler ved de journalistiske og formidlingsmessige løsningene i enkeltsaker. I tillegg til det jeg har vurdert som åpenbare glipper eller uheldige grep, kommer det som mer må settes på kontoen for redaksjonell profil. Dette gjelder f.eks. hvilke typer kilder som er brukt, og dermed hvilke aspekter ved hendelser og fenomener i lokalmiljøet som blir framheva.

Årsaken *kan* være at de ressursmessige rammene setter klare grenser for hvor profesjonell AN Nyheter har mulighet til å framstå. Men årsaken kan også være at produktutviklinga (for nå å bruke det ordet) i AN Nyheter ikke har vært tilstrekkelig systematisk og helhetlig lagt opp. Hvilke publisistiske ambisjoner AN skal ha og hvor stor vekt som skal legges på de ulike forklaringsfaktorene jeg har nevnt er ei vurdering som til sjuende og sist må gjøres av journalistene og ledelsen i Avisa Nordland.

* * *

LITTERATUR

Allen, Craig M (2001): News is People. The Rise of Local TV News and the Fall of News from New York, Iowa State Press, Arnes

Allern, Sigurd (1997): Når kildene byr opp til dans, Pax Forlag, Oslo

Allern, Sigurd (2001): Nyhetsverdier. Om markedsorientering og journalistikk i ti norske aviser, IJ-forlaget, Kristiansand

Andenæs, Ivar (2003): Krig og fred i Bodø. Da to aviser ble til én: Årsaker og konsekvenser. Innholdsanalyse og intervjuer med avisens ansatte, kilder og lesere, Institutt for journalistikk, Fredrikstad

Frederiksen, Kristian (2004): Alene med et kamera. Videojournalistens virkelighet, Forlaget Ajour, Århus

Hansen, Marianne (2002): Jeg synes, det er for dååårligt- : om at arbejde sammen - spilleregler og gode råd, Forlaget Ajour, Århus

Njaastad, Olav (2004): TV-journalistikk. Bildenes fortellerkraft, Gyldendal Norsk Forlag, Oslo.

Sand, Gunnar og Helland, Knut (1998): Bak TV-nyhetene. Produksjon og presentasjon i NRK og TV2, Fagbokforlaget, Bergen

Skogerbø, Eli (1988): Demokratiperspektiv på lokalfjernsyn. En studie av Jevnaker lokaltv, Rapport nr. 2/88, Institutt for medier og kommunikasjon, Univ. i Oslo.

Stene, Kjell Petter (2004): 20 år med lokal-TV i Noreg, Høgskulen i Volda, Avdeling for mediefag.

Thorsen, Michael og Møller, Hans-Georg (1992): TV-journalistik, Forlaget Ajour, Århus.

Quinn, Stephen (2005): Convergence's Fundamental Question, i: Journalism Studies, Vol. 6, nr.1, Routledge.

Weichardt, Brian m.fl (2005): Kopi til alle. En undersøgelse af fler-medialiteten på Nordjyske Medier, Roskilde Universitetscenter, Journalistik.

Yorke, Ivor (1990): Basic TV Reporting, Focal Press, London